

Jalostuksen tavoiteohjelma

Jackrussellinterrieri FCI numero 345

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa [16.3.2024]
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt [pp.kk.vuosi]



Sisältö

1. YHTEENVETO.....	1
2. RODUN TAUSTA	2
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	5
4. RODUN NYKYTILANNE	6
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	6
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	6
4.1.2 Jalostuspohja.....	9
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	16
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	17
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	19
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	19
4.2.2 Jakautuminen näyttely-, käyttö- tai muihin vastaaviin linjoihin	19
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen, käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaus.....	20
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	20
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	30
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	34
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	54
4.3. Terveys ja lisääntyminen	54
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	54
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	63
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	74
4.3.4 Lisääntyminen	77
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	79
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	81
4.4. Ulkomuoto.....	83
4.4.1 Rotumääritelmä	83
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	84
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	85
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	85
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	87
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	87
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	92
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	96
6.1 Jalostuksen tavoitteet	96
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	96
6.2.1 Jalostuskoiria ja yhdistelmiä koskevat suositukset	96
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	99
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	100
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	100
7. LÄHTEET	103
8. LIITTEET	105

1. YHTEENVETO

Rodun käyttötarkoitus

Hyvä työterrieri, joka kykenee maanalaiseen työskentelyyn. Erinomainen seurakoira.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Rohkea ja peloton, ystävällinen mutta tyyne itsevarma.	Äänialttiita ja arkoja koiria ei käytetä jalostukseen. Järjestetään luonteen ja käyttäytymisen testausmahdollisuuksia. Kannustetaan viemään jalostukseen käytettäviä koiria käyttäytymistä testaaviin kokeisiin. Käyttäytymiskyselyt Neuvonta ja luennot

Terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Polvien ja silmien hyvä terveystilanne säilyy. Pyritään vähentämään atopian ja allergioiden määrää kannassa. Pyritään lisäämään virallisten selkäkuvausten määrää. Pyritään lisäämään jalostukseen käytettävien koirien geenitestausta	PEVISA Jalostussuositukset Terveyskyselyt Informaation jakaminen, kasvattajien neuvonta. Terveystutkimustukea virallisiin terveystutkimuksiin.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset ja muut toimenpiteet
Jalostukseen käytetään koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti. Keisarinleikkaukset eivät yleisty. Suositetaan vanhempien urosten käyttöä jalostuksessa.	Jatketaan tiedon keräämistä pentuiseurantakyselyn avulla. Neuvonta Suositus jalostuskoirien alaikäraja on 24 kk.

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset ja muut toimenpiteet
Rodunomaisen ulkomuodon säilyttäminen. Liioittelematon ulkomuoto	Tuomarikoulutukset Erikoisnäyttely Jalostussuositukset

Käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset ja muut toimenpiteet
Hyvä työterrieri, joka kykenee maanalaiseen työskentelyyn. Erinomainen seurakoira. Käyttölajien harrastajamäärää saadaan lisättyä	Esitellään harrastajille eri käyttölajeja yhdistyksen lehdessä. Järjestetään tilaisuuksia käyttöominaisuuksien harjoittamiseen. Järjestetään käyttölajien leiri.

Jalostuspohja	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset ja muut toimenpiteet
Ylläpidetään perinnöllistä monimuotoisuutta. Rodun eri yksilöitä käytetään jalostukseen monipuolisesti.	Jalostussuositukset Urosluettelo Poikapäivät

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Rodun nykyinen PEVISA

”Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla voimassa oleva polvi- ja silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 12 kuukautta vanhempi. Astutushetkellä vaadittava vähimmäisikä jalostukseen käytettävillä koirilla 24 kk. Urokselle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Ohjelma on voimassa 1.1.2025 – 31.12.2029.”

Rotukohtaiset erityisehdot rekisteröintiin

Töpö-töpö-yhdistelmät ovat kiellettyjä. Rodulle on olemassa töpöhäntäisyyden geenitesti. FCI:n ulkopuoliseen rekisteriin merkitty tai sellaisesta maasta, jossa rotu ei ole virallisesti tunnustettu, tuotu rekisteröimätön tuontikoira voidaan ottaa rotuun Koirarekisteriohjeen kohdan 11.4 mukaisesti. AKC FSS -rekisteriin rotunimellä ”russell terrier” merkitty koira voidaan rekisteröidä ER-rekisteriin jackrussellinterrierinä. Britanniasta tulleita Working Jack Russell -rekisteriin merkittyjä koiria voidaan rekisteröidä Koirarekisteriohjeen 11.3 mukaisesti. Muista FCI-maista tuotujen koirien pitää olla merkitty FCI:n tunnustamaan rekisteriin. Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita PEVISA-tutkimuksia. (narttu 1, uros 2 pentuetta)

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Jackrussellinterrierin rotumääritelmässä (liite 1) alkuperämaaksi on merkitty Englanti ja kehittäjämaaksi Australia, ja tämä heijastaa hyvin rodun historiaa. Nykyisen jackrussellinterrierin historia juontaa juurensa 1820-luvun Englannin maaseudulle, jossa innokas metsästäjä pastori John ”Jack” Russell alkoi jalostaa maan alla työskenteleviä väritykseltään valkovoittoisia terriereitä pääasiassa niiden metsästysominaisuuksien perusteella. Jackrussellinterrierin rotumääritelmä on kehitetty Australiassa, missä rotumääritelmään kirjattiin käyttötarkoitukseksi myös ”erinomainen seurakoira” sen lisäksi, että jackrussellinterrierin tulisi olla ”hyvä työterrieri, joka kykenee maanalaiseen työskentelyyn.”

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Ensimmäinen rotumääritelmä rodulle kirjoitettiin Australiassa vuonna 1974 kaksi vuotta aiemmin perustetun Jack Russell Terrier Club of Australian (Inc.) toimesta. Australialaisen rotumääritelmän pohjana oli Jack Russell Terrier Club of Great Britainin rotumääritelmä 1970-luvun alusta. Suurimmat erot verrattuna Englannissa kirjoitettuihin russeliroitujen rotumääritelmiin ovat mittasuhteissa (neliömäisen koiran sijasta suorakaiteen muotoinen koira, jonka jalat ovat 50 % sen säkäkorkeudesta), pienemmässä koossa (25–30 cm) sekä luonnekuvauksessa, johon lisättiin maininta ”erinomainen seurakoira”. Varhaisimmista, 1960-luvulla Australiaan tuoduista ja jalostukseen käytetyistä koirista ei läheskään kaikista ole sukutaulua tiedossa, joistakin ei tiedetä kuin omistajien sukunimi. Vuonna 1988 JRTC of Australia rekisteröi 1977 jackrussellinterrieriä. JRTC of Australia oli vastuussa roturekisterin ylläpidosta ja kasvattajien ohjaamisesta, kunnes Australian Kennelliitto (Australian National Kennel Council) tunnusti jackrussellinterrierin omaksi rodukseen vuonna 1991. Australialaisilla kasvattajilla oli muutama vuosi aikaa rekisteröidä JRTC of Australian rekiste-

rissä olevat koiransa Australian kennelliiton rekisteriin. JRTC of Australia jatkaa edelleen toimintaansa Australian kennelliiton ulkopuolella. Nykyään jackrussellinterrieri on yksi terrieriryhmän suosituimmista koirista Australiassa.

Samaan aikaan Euroopassa rekisteröimättömät jackrussellinterrierit levisivät ympäriinsä. Hollannin Kennelliitto (Raad van Beheer) alkoi rekisteröidä jackrussellinterriereitä vuonna 1987. Kyseessä ei kuitenkaan ollut täydellinen rekisteröinti sukutauluineen, mutta sen vaikutus oli kuitenkin selvä jalostuksen kannalta. Kasvatustoiminnasta tuli järjestelmällisempää. Ensimmäinen Eurooppaan tuotu australialainen jackrussellinterrieri tuotiin juuri Hollantiin. Rekisteriin pääsi ilman sukutaulua, kunnes Hollannin Kennelliitto tunnusti rodun vuonna 1999, minkä jälkeen jackrussellinterrierit rekisteröitiin sukutaulujen perusteella. 2000-luvun ensimmäisinä vuosina jackrussellinterriereitä rekisteröitiin Hollannissa noin 900 vuodessa ja rotu oli 10 suosituimman joukossa. Irlannissa jackrussellinterrierit tunnustettiin omaksi rodukseen vuonna 1998. Alkuperämaassa Englannissa Kennel Club tunnusti jackrussellinterrierin ja hyväksyi sen rotumäärittelyn vuonna 2016.

Mitään dokumenttia siitä, milloin ensimmäinen (rekisteröimätön) jackrussellinterrieri tuli Suomeen ei ole, mutta ajankohdan on arvioitu olevan joskus 1970-luvulla. 1980-luvulla oli jo tavallista, että hevostaupan kylkiäisinä tuli maahan russelinpentu. Jackrussellinterrierit levisivätkin ensin hevostöiden mukana. 1990-luvulle tultaessa russelit olivat keränneet jo siinä määrin kiinnostuneita, että rodun, joka tässä vaiheessa tulee käsittää hyvin väljästi, harrastajat perustivat oman yhdistyksen 1991. Suomeen koiria on tuotu alun perin pääasiassa Isosta-Britanniasta, Ruotsista, Hollannista ja Saksasta, ja näistä koirista ja niiden jälkeläisistä muodostui Suomen kanta ennen rodun virallistamista. Vuonna 2000 Suomeen tuotiin ensimmäiset australialaiset koirat. Vuonna 2000 FCI otti jackrussellinterrierin väliaikaislistalleen, ja Suomen Kennelliitto tunnusti rodun 1.1.2001 alkaen. Rotuunotot Suomessa aloitettiin samana vuonna, ja ne olivat auki vuoteen 2015 asti, minkä jälkeen rotuunotosääntöjä on muutettu. Vuonna 2003 FCI myönsi jackrussellinterriereille oikeuden vastaanottaa FCI:n myöntämiä sertejä ja kansainvälisen valion titteleitä.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Pastori Jack Russell on antanut nimensä kolmelle russelirodulle: Fédération Cynologique Internationalen (FCI) ja Suomen Kennelliiton tunnustamien jackrussellinterrierin ja parsonrussellinterrierin lisäksi kaikkien kennelliittojen ulkopuolella pysyttelevälle ”working” Jack Russell Terrierille, jonka omana yhdistyksenä toimii Jack Russell Terrier Club of Great Britain – Suomi-Finland. Jackrussellinterriereillä ja parsonrussellinterriereillä on yhteinen kehityshistoria. Molempien taustalta löytyy myös ”working” Jack Russell Terriereitä muun muassa Foxwarren-kennelin koiria. Parsonrussellinterrieri ja Jack Russell Terrieri ovat molemmat pitkäjalkaisempaa russelityyppiä, joka ketunmetsästyksessä juoksi hevosten rinnalla, kun taas jackrussellinterrierin jalat ovat lyhyemmät ja koira vietiinkin saaliseläimen pesälle hevosen satulassa tai repussa eli se oli niin sanottu ”bagman’s dog”.

Eri linjat

Rotu ei ole jakaantunut esimerkiksi käyttö- ja näyttelylinjoihin tai värin ja turkin laadun mukaisesti, mutta suvullisesti koirien taustoissa on eroja. Rodun ensimmäisen virallisen vuosikymmenen aikana tuotiin koiria ulkomailta. Vuosina 2001–2005 rekisteröityjen tuontikoirien määrä vaihteli vuosittain 12–21 koiraan ja vuosien 2006–2017 aikana tuontikoirien rekisteröintimäärät vaihtelivat jo 23–40 koiraan.

Ensimmäisinä vuosina rodun virallistamisen jälkeen koiria tuotiin lähinnä Australiasta ja Hollannista. Tässä vaiheessa Australian populaatio oli lähes tyystin erillinen Euroopassa olevista populaatioista. 2000-luvulle tultaessa Australian populaatio oli kehittynyt lähes täysin eristyksissä (englantilaisista tai eurooppalaisista populaatioista) siellä 1960-80-luvulla olleesta pienestä määrästä kantakoiria.

Ennen vuotta 2001 Eurooppaan oli tuotu vain yksittäisiä australialaiskoiria esim. Rojen Maximus 1990-luvun

puolivälissä Hollantiin. Samoin yksittäisiä koiria kuten Foxwarren Tommy käytettiin jalostukseen sekä Euroopassa että Australiassa. 2000-luvun alussa Australian ja Hollannin populaatiot olivat erilliset, eivätkä ne olleet sukua keskenään.

Vuodesta 2007 alkaen Ruotsi oli selkeästi suurin tuontimaa aina vuoteen 2012 asti, kunnes tuonnit Ruotsista hiipuivat ja viimeisen parin vuoden aikana Venäjä sekä Italia ovat ottaneet tuontimaisissa selvän enemmistön. Yhteensä jackrussellinterriereitä on tuotu Suomeen 30 eri maasta. Vaikka tuontimaita on paljon, niin suvullisesti monet tuontikoirat ovat olleet Australian tai Hollannin sukulinjoista. Monista maista, muun muassa Isosta-Britanniasta on tuotu erisukuisia jackrussellinterriereitä geenipopulaatiota rikastuttamaan, mutta näiden jalostuskäyttö on jäänyt vähäiseksi samoin kuin alkuperäisen Suomessa rotuunotetun kannan, joka on miltei kokonaan kadonnut. Viimeisten 3–4 sukupolven aikana yhä enenevässä määrin jalostuskoirien sukutaulut päätyvät australialaiskoiriin, mikä on ongelma rodun monimuotoisuuden kannalta.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Suomen Jackrussellinterrierit ry:n vuosikokouksessa 1999 päätettiin perustaa kantarekisteri. Siihen otettiin yksilöt, jotka olivat vuosina 1996–1998 saaneet kahdelta eri tuomarilta 1. palkinnon Suomen Jackrussellinterrierit ry:n näyttelyissä kokoluokissa alle 25 cm tai 25–31 cm tai jotka saivat vuosina 1999–2000 (jolloin käytössä oli australialainen rotumääritelmä) kahdelta eri tuomarilta 1.–3. palkinnon Suomen Jackrussellinterrierit ry:n näyttelyissä tai jotka hyväksyttiin erillisissä kantarekisteröintitilaisuuksissa kantarekisteriin. 1.1.2001 jälkeen Suomen Jackrussellinterrierit ry:n näyttelyissä saatuja tuloksia ei huomioitu kantarekisteröinneissä. Kantarekisteröintitilaisuuksia järjestettiin vuosina 1999 ja 2000. Kantarekisterikoirat (64 kpl) hyväksyttiin suoraan Suomen Kennelliiton ER-rekisteriin vuonna 2001.

Pari ensimmäistä vuotta olivat selvää siirtymäkautta, jolloin rekisteröitiin ne vanhemmat koirat, jotka ennen rodun virallistamista olivat olleet sekarotuisen asemassa. Vuonna 2001 vain 25 % rekisteröidyistä jackrussellinterriereistä oli syntynyt rekisteröintivuonnaan, seuraavana vuonna 2002 tämä prosenttiosuus oli noussut jo 54 %:iin. Vuosina 2003–2004 siirryttiin kuitenkin pääasiassa normaaliin rekisteröintimenettelyyn, jossa kasvattaja rekisteröi kokonaiset pentueet SKL:n rekisteriin samana vuonna kuin ne syntyvät. Vuosina 2005–2010 rotuun on otettu rotuunottomenettelyn kautta noin 10–30 jackrussellinterrieriä vuosittain. Vuonna 2011 järjestettiin rodun viimeinen avoin rotuunottotilaisuus, jossa hyväksyttiin rotuun kaksi uutta jackrussellinterrieriä. Vuonna 2022 rotuunotettiin yksi FCI rekisterin ulkopuoliseen rekisteriin kuulunut jackrussellinterrieri.

Rodun virallistamisen jälkeen rodun suosio kasvoi nopeasti. Vuosien 2001–2004 rekisteröintimäärät olivat 300–400 yksilöä. Vuonna 2006 rekisteröintiin ensimmäisen kerran yli 600 yksilöä, ja nousua kertyi edellisvuodesta ennätykselliset 29 %. Vuonna 2007 ja 2008 rekisteröinnit nousivat noin 10 % vuodessa ja olivat vuonna 2008 jo 892 yksilöä. Vuonna 2009 rekisteröinnit (825 yksilöä) kääntyivät ensimmäisen kerran laskuun, mutta seuraavana vuonna tehtiin sitten taas uusi rekisteröintiennätys, 917 yksilöä. Rekisteröintimäärien perusteella jackrussellinterrieri ylsi vuonna 2010 jo yhdeksänneksi suosituimmaksi koiraroduksi ja kaimista suosituimmaksi terrieriroduksi. Vuonna 2008 rekisteröintimäärä nousi yli 800 koiraan, ja sen jälkeen vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat vaihdelleet 824–1086 koiraan (lukuun ottamatta vuotta 2014, jolloin rekisteröintejä oli 772).

Lähde: yhdistyksen tiedot ja Michael Worboys Inventing Dog Breeds: Jack Russell Terrier
<https://humanimalia.org/article/view/9524/10058>

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotujärjestö ja aiempi rotua harrastava yhdistys

Suomen Jack Russell Terrierit ry perustettiin Leppälahdessa Jyväskylän maalaiskunnassa 23.3.1991 eli noin kymmenen vuotta ennen kuin Suomen Kennelliitto hyväksyi rodun. Järjestön tarkoituksena on ollut alusta asti rodun tunnetuksi tekeminen, yhteistoiminnan järjestäminen rodun harrastajille ja kasvatuksessa opastaminen. Kirjoitusmuoto jackrussellinterrieri otettiin käyttöön vuonna 1993. Kuitenkin rodusta tiedotettaessa ennen vuotta 2001 aina mainittiin, että kyseessä ovat Suomen Kennelliiton rekisterin ulkopuolella olevat terrierit. Vuonna 1999 otettiin käyttöön Australiasta peräisin oleva rotumääritelmä, johon FCI:n vuonna 2001 hyväksymä rotumääritelmä perustuu. Samalla järjestö siirtyi myös käyttämään Suomen Kennelliiton näyttelysääntöjä omissa epävirallisissa näyttelyissään. Yhdistyksen nimi muutettiin 2.3.2002 muotoon Suomen Jackrussellinterrierit ry.

Vuosina 2001–2014 Suomen Jackrussellinterrierit ry toimi jackrussellinterrierin rotua harrastavana yhdistyksenä ja muuttui rotujärjestöksi vuonna 2014. Suomen Jackrussellinterrierit ry liittyi vuonna 2001 Suomen Kennelliittoon. Lisäksi yhdistys kuului Suomen Terrierijärjestö ry:hyn sekä Helsingin Seudun kennelpiiri ry:hyn vuoteen 2014 asti, kunnes Kennelliitto hyväksyi yhdistyksen omaksi rotujärjestökseen.

Suomen Jackrussellinterrierit ry julkaisee nykyään neljä kertaa vuodessa ilmestyvää Russeli-lehteä. Ensimmäinen kerhojulkaisu ilmestyi toukokuussa 1992. Vuodesta 2002 on kilpailtu eri sarjoissa (mm. agility/TOKO/käyttö/näyttely) Vuoden Russeli -kisassa, jonka tulokset lasketaan vuoden aikana kyseisessä lajissa saavutetun menestyksen mukaan. Järjestöllä on ollut oma pentuvälitys vuodesta 1993. Pentuvälityksessä on jo vuosia kiinnitetty huomiota vanhempien terveyteen. Vuodesta 1998 pentuvälitykseen otettavien pentueiden vanhemmilta on vaadittu silmä- ja polvitarkastuksesta kliinisesti terveen paperit. Nykyään yhdistyksen pentuvälitykseen pääsyyn vaaditaan myös muiden jalostussuosituksen noudattamista. Nykypäivänä pentuja markkinoidaan enemmän kennelliiton pentuvälityksen kautta vähäisempien tulosvaatimusten vuoksi.

Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin vuonna 2002. PEVISA-rotuihin silmien ja polvien osalta jackrussellinterrieri on kuulunut 1.1.2004 alkaen.

Rotujärjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Suomen Jackrussellinterrierit ry:n jäsenmäärä moninkertaistui ensimmäisen toimintavuoden 56 jäsenestä vähän vajaaseen 1000 jäseneseen vuonna 2018. Tammikuussa 2024 jäseniä oli 1125.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta käsittelee itsenäisesti kasvattajien jalostuskyselyt ja ylläpitää urosluetteloa, järjestää terveyskyselyitä sekä järjestää kasvattajille suunnattuja tapahtumia. Toimikunta ylläpitää terveystietoa, johon kasvattaja tai koiran omistaja voi ilmoittaa koirallaan todetut sairaudet. Toimikunta ylläpitää myös listausta linssiluksaatio-geenitestatuista koirista. Listausta löytyy järjestön nettisivuilta. Jalostustoimikunta vastaa myös terveys- ja luonnekyselyistä ja jalostuksen tavoite- ja PEVISA-ohjelmien päivityksestä. Vuosittain on pyritty järjestämään ainakin yksi luento. Vuonna 2006 alkaneet jalostustarkastukset kuuluivat toimikunnan toimenkuvaan, ja niitä järjestettiin vuosittain noin 1–2, mutta viimeisen muutaman vuoden aikana tilaisuuksia järjestäminen on ollut tauolla. Suunnitelmissa on aloittaa uudet kennelliiton jalostustarkastukset. Jalostustoimikunnan tehtävät on määritelty sen ohjesäännössä (liite 2).

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimääristä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Rekisteröintimäärät Suomessa

Vuosina 2014–2023 rekisteröintimäärät ovat olleet kasvussa, joskin vuosittaista vaihtelua on ollut (*taulukko 1*). Pienin vuosittainen rekisteröintimäärä oli 738 vuonna 2014 ja suurin 1086 vuonna 2022. Vuosien 2014–2018 keskimääräinen vuosittainen rekisteröintimäärä oli 839. Vuosien 2019–2023 keskimääräinen vuosittainen rekisteröintimäärä oli noussut 943 rekisteröintiin.

Jakautuminen linjoihin

Erillisiin käyttö- tai näyttelylinjoihin jakautumista ei ole havaittavissa.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Vuosina 2014–2023 tuontikoiria oli yhteensä 356 kpl, joka on 3,8 % saman ajanjakson rekisteröinneistä. Vuosittain tuontikoirien määrä on vaihdellut koronavuoden 2020 22:sta vuoden 2022 ennätykseen 56 tuontiin. Jos nämä kaksi jätetään huomiotta, niin viimeisen 10 vuoden aikana tuonteja on ollut vuosittain 24–43. Selkeää nousevaa tai laskevaa trendiä ei ole havaittavissa. Koiria tuodaan selvästi jalostuskäyttöön, sillä kaikista jalostukseen käytetyistä uroksista tuonteja oli 29 % ja nartuista 11 %.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostusurosten ja -narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on pysynyt suunnilleen samana vuosina 2014–2023. Urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä on vaihdellut 3 v 8 kk ja 4 v 4 kk välillä ja narttujen vielä vähemmän, 3 v 4 kk ja 3 v 9 kk välillä.

Taulukko 1. Vuosilasto – rekisteröinnit 2014–2023 rekisteröintivuoden mukaan

Vuosilasto - rekisteröinnit										
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Pennut (kotimaiset)	1005	905	912	1064	829	795	889	845	927	738
Tuonnit	39	56	43	22	35	31	40	31	24	35
Rekisteröinnit yht.	1044	961	955	1086	864	826	929	876	951	773
Pentueet	237	217	223	248	201	191	201	205	222	184
Pentuekoko	4,2	4,2	4,1	4,3	4,1	4,2	4,4	4,1	4,2	4
Kasvattajat	134	118	122	123	115	111	120	128	136	116
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	149	132	136	142	129	130	142	136	142	125
- kotimaiset	106	87	97	97	87	89	92	88	85	75
- tuonnit	37	37	37	40	35	35	37	42	45	46
- ulkomaiset	6	8	2	5	7	6	13	6	12	4
- keskim. jalostuskäytön ikä	4 v 3 kk	3 v 11 kk	4 v 4 kk	4 v 1 kk	4 v 3 kk	3 v 9 kk	3 v 9 kk	3 v 8 kk	3 v 8 kk	3 v 8 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	235	213	222	240	200	190	200	203	218	179
- kotimaiset	211	187	196	212	176	171	178	184	200	157
- tuonnit	24	26	26	28	24	19	22	19	18	22
- keskim. jalostuskäytön ikä	3 v 7 kk	3 v 9 kk	3 v 7 kk	3 v 8 kk	3 v 4 kk	3 v 7 kk	3 v 7 kk	3 v 6 kk	3 v 5 kk	3 v 7 kk
Isoisät	258	230	235	253	224	213	240	229	226	207
Isoäidit	306	283	292	306	270	265	292	270	292	257
Sukusiitosprosentti	1,41%	1,51%	1,27%	1,26%	1,27%	1,14%	1,35%	1,23%	1,30%	1,45%

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat sukua keskenään. Sukusiitos voidaan laajasti määritellä yhdistelmäksi, jossa paritettavien koirien välinen sukulaisuus on suurempi kuin rodussa keskimäärin. Sukusiitoksena voidaan pitää myös vain serkusten tai sitäläheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valitun geeniparin molemmat alleelit ovat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli (geeniversio) on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja perimän kautta identtinen. Sukusiitos vähentää yksilön geeniparien heterotsygotiaa, mikä lisää myös haitallisten, usein resessiivisten alleelien ilmenemistä. Vika tai sairaus tulee tällöin ilmi, kun geeniparissa ei ole enää normaalia alleelia varmistamassa geenin toimintaa.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos

vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitoksen aiheuttamat haitat ovat moninaisia. Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella on pyritty tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämismuutoksia eläimiä ja kasvattamaan tietyn yksilön osuutta syntyvissä jälkeläisissä. On ajateltu, että jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa; nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Suositellaan, että neljän viiden sukupolven perusteella laskettu sukusiitosaste pysyy alle 6,25 %:ssa.

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/sukusiitos>

Sukukatkerroin (Ancestor Loss Coefficient) eli SKK, on sukusiitosasteen sisarluku, jolla myös voidaan arvioida yksilön perimän vaihtelun määrää. Kuten sukusiitosaste on sukukatkerroinkin laskennallinen arvio siitä, miten paljon kaikesta mahdollisesta variaatiosta yksilöllä on perimässään. Sukukatkerroin kertoo perimän vaihtelun määrästä yhdistelmissä eri tavalla kuin sukusiitosprosentti eli ne täydentävättoisiaan.

SKK lasketaan todellisten ja mahdollisten esivanhempien suhteena. Esimerkiksi 5 polven sukutaulussa on maksimissaan 62 mahdollista esivanhempaa, jos sukutaulusta kuitenkin löytyy vain 31 eri koiraa (sukukatkerroin 0,50 eli 50 %), tarkoittaa se sitä, että puolet perimästä on jo menetetty. Mitä pienempi SKK on, sitä enemmän variaatiota on jo menetetty, siinäkin tapauksessa, että sukusiitosaste olisi 0,00 %. Toisin kuin sukusiitosasteen perimän monimuotoisuuden kannalta on edullisinta, jos sukukatkerroin on mahdollisimman korkea (eli lähellä lukua 1 tai 100 %).

SKK vaihtelee välillä 0–1 (0–100 %) ja se voidaan laskea mille sukupolvimäärälle tahansa, mutta kuten sukusiitosasteeseen myös sukukatkerroimeen vaikuttaa käytettyjen sukupolvien määrä ja sukutaulun täydellisyys. Sukusiitosasteen ja sukukatkerroimen suhde ei ole täysin suoraviivainen. Käytännössä, mitä sukusiitetumpi koira on, sitä alhaisempi on sen sukukatkerroin. Kahden sukusiitetyn yksilön jälkeläisen, vaikka vanhemmat eivät olisi toisilleen sukua, SKK ei voi nousta kovin korkeaksi. Jos SKK on kovin pieni, on perimän vaihtelua jo menetetty, vaikka sukusiitosaste olisi alhainen. Vain toiseltakin puolelta tuleva sukusiitos laskee heti sukukatkerrointa – toisen puolen sukusiitoshan ei näy välttämättälainkaan sukusiitosasteessa. 2–3 sukusiitosprosentin pentueissa saattaa sukukatkerroin olla vain noin 80 % eli aika pienelläkin sukusiitosasteella saattaa kadota viidennes perimän vaihtelusta.

Lähde: Laura-Marja Vilppo

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

KoiraNetin tilastossa rodun sukusiitosaste on koko rekisteröintihistorian ajan ollut noin 1,5 % tai sen alle, mitä on pidettävä hyvänä. Vuoden 2022 sukusiitosaste 1,51 % on rodun rekisteröintihistorian korkein. Vuosina 2014–2023 sukusiitosaste oli 1,14–1,51 %. Kuitenkin kun otetaan huomioon tuontikoirien runsas jalostuskäyttö ja huomattavasti pienemmässä määrin rotuunotettujen koirien puutteelliset sukutaulut, KoiraNetissä näkyvä rodun sukusiitosprosentti on todennäköisesti selkeä aliarvio. Tuontikoirien sukutauluissa on 3 sukupolvea. Ellei edeltävien polvien koiria ole jo Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä, jää-

vät tuontikoirien sukutaulut puutteelliseksi 4. polvesta eteenpäin, mikä virheellisesti saattaa laskea rodun sukusiitosastetta. Rotuunotettujen koirien vaikutus kantaan on pienentynyt huomattavasti, mutta niidenkin kesken on sukulaisuussuhteita, joita ei KoiraNetin sukutauluissa näy.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

Vuositilasto - jalostuspohja												
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Per vuosi												
- pentueet	227	228	229	240	201	192	205	198	219	194	216	219
- jalostukseen käytetyt eri urokset	142	139	142	138	125	131	145	128	139	131	139	142
- jalostukseen käytetyt eri nartut	224	225	227	237	198	189	201	196	215	192	213	208
- isät/emät	0,63	0,62	0,63	0,58	0,63	0,69	0,72	0,65	0,65	0,68	0,65	0,68
- tehollinen populaatio	250 (55%)	249 (55%)	252 (55%)	255 (53%)	221 (55%)	220 (57%)	237 (58%)	222 (56%)	242 (55%)	222 (57%)	241 (56%)	240 (55%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	3%	5%	6%	10%	14%	10%	13%	12%	10%	15%	13%
- nartuista käytetty jalostukseen	1%	2%	14%	23%	27%	30%	31%	29%	29%	30%	28%	30%
Per sukupolvi (4 vuotta)												
- pentueet	924	898	862	838	796	814	816	827	848	858	871	864
- jalostukseen käytetyt eri urokset	361	355	336	340	347	359	364	363	373	363	358	356
- jalostukseen käytetyt eri nartut	682	652	640	634	610	613	625	634	649	643	635	621
- isät/emät	0,53	0,54	0,52	0,54	0,57	0,59	0,58	0,57	0,57	0,56	0,56	0,57
- tehollinen populaatio	701 (38%)	680 (38%)	656 (38%)	656 (39%)	649 (41%)	661 (41%)	673 (41%)	677 (41%)	694 (41%)	682 (40%)	673 (39%)	663 (38%)
- uroksista käytetty jalostukseen	4%	6%	9%	10%	12%	12%	11%	13%	13%	13%	14%	14%
- nartuista käytetty jalostukseen	10%	16%	23%	27%	29%	30%	30%	29%	29%	29%	29%	30%

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Kun JTO:ta on kirjoitettu alkuvuonna 2024, vuosina 2022–2023 syntyneitä koiria ei ole käytetty jalostukseen muutamia yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta, joten siksi tässä on järkevää tarkastella vuosina 2012–2021 syntyneiden koirien jalostuskäyttöä. Jalostukseen käytettyjen urosten osuus on vaihdellut edellä mainittuna ajanjaksona 4 vuoden sukupolvella laskettuna 9–14 %:iin vuosina 2012–2019 syntyneistä uroksista. Jalostukseen käytettävien urosten osuus syntyneistä on vuosi vuodelta laskenut, mitä on pidettävä huolehduttavana. Jalostukseen käytettyjen narttujen osuus syntyneistä 4 vuoden sukupolvella laskettuna on vajaa 30 % vuosina 2012–2019 syntyneistä nartuista. Narttujen osuus on pysynyt vakaana.

Isät/emät-luku

Suhdeluku kuvaa sitä, kuinka tasaisesti uroksia ja narttuja käytetään jalostukseen. Mitä lähempänä suhdeluku on lukua yksi, sitä laajemmalla pohjalla koiria on käytetty jalostukseen, ja sen seurauksena perinnöllinen vaihtelu säilyy paremmin. Jalostukseen käytettyjen isien ja emien suhde on pysynyt suhteellisen vakaana vuosina 2012–2023. Se on vaihdellut välillä 0,52–0,59 (laskettuna 4 vuoden sukupolvella). Trendi on kuitenkin tässä ollut laskeva: vuosina 2015–2019 luku oli joka vuosi vähintään 0,57, ja sen jälkeen luku on ollut korkeintaan 0,54.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo, kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden. Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurauskoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin

tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasa-painottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurim-malla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailla ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin ko-timaastakaan.

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>

Rodun tehollinen populaatiokoko

Aiemmin kohdassa ”Rodun vuosittainen sukusiitosaste” on kerrottu, miksi rodun sukutaulut KoiraNetissä ovat usein puutteellisia. Jos rodun sukusiitosaste on tästä syystä selvä aliarvio, on tehollinen populaatioko-ko puolestaan selkeä yliarvio. Vuosina 2012–2023 neljän vuoden sukupolven mukaan laskettu tehollinen populaatiokoko on KoiraNetin tilastossa ollut 656–699, joista suurin lukema on vuodelta 2023. Koska rodun rotuunotot ovat päättyneet ja monet (tuonti)koirat ovat sukua keskenään, rodun tehollinen populaatiokoko tosiasiallisesti pienenee koko ajan. Puutteellisten ja lyhyiden sukutaulujen vuoksi on hyvin vaikea sanoa, mikä on todellinen tehollinen populaatiokoko.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen eniten käytetyt 20 urosta

Jalostusurokset 2014-2023											
#	Synt	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä		
			Pentu-eita	Pentuja	%-osuus	kumu-lat.%	Pentu-eita	Pentuja	Pentu-eita	Pentuja	
1	2016	RURIKOVICH DE TIMBALAND	15	64	0,72%	1%	13	51	15	64	
2	2017	ZAPPARAL'S TITTELINTUURE	17	60	0,67%	1%	20	89	17	60	
3	2014	MISTER BIN DE TIMBALAND	12	57	0,64%	2%	24	93	12	57	
4	2014	CRAWFORD JR ENRICO	12	53	0,59%	3%	29	119	12	53	
5	2017	SCARLETT BEVY JR SEMPRE VICENTE	16	50	0,56%	3%	16	69	16	50	
6	2016	LOVELY-ORANGE BAND'EROS	12	50	0,56%	4%	8	42	12	50	
7	2015	NISUPIHAN YARROW	12	49	0,55%	4%	4	17	12	49	
8	2014	FIRE FOX BOHEMIA WHITE HUNTER	11	48	0,54%	5%	15	60	11	48	
9	2016	KAJSENBORG'S DRAGON FRUIT	12	48	0,54%	5%	14	59	12	48	
10	2016	JACK-TONIC EVERLASTING STORY	11	47	0,53%	6%	16	69	11	47	
11	2012	LOVELY-ORANGE UNDERCOVER AGENT	10	46	0,52%	6%	30	114	11	49	
12	2017	LOVELY-ORANGE INDIANA JONES	10	46	0,52%	7%	12	44	10	46	
13	2018	OREO BIG SCOTTY'S DREAM	10	46	0,52%	7%	1	6	10	46	

14	2018	TSARODEJ AVALON OF THE HEART	9	45	0,50%	8%	5	19	9	45
15	2010	TOUTCHSTONE JACK'S FIRST CLASS	10	44	0,49%	8%	26	88	16	68
16	2012	RAPUNZELLIN KING CREOLE	10	44	0,49%	9%	20	69	10	44
17	2012	STABLEBUDDYS SHOWJUMPER	10	43	0,48%	9%	7	23	10	43
18	2014	KAIROJEN TORNADO	10	42	0,47%	10%	8	38	10	42
19	2007	LANTAKA UK-HERO	9	41	0,46%	10%	16	63	10	45
20	2014	TSARODEJ WILD CARD	8	41	0,46%	11%	14	57	8	41

145 urosta on käytetty tuottamaan 50 % 2014–2023 ajanjakson pennuista.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen eniten käytetyt 20 narttua

Jalostusnartut 2014-2023								
#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	WILLENSKRAFT WINDY	5	29	0,32%	14	63	5	29
2	WESTJAC'S LAUREN BACALL	4	27	0,30%	13	59	4	27
3	ACHANTHUS ACHILLEA TAGETEA	5	26	0,29%	5	20	5	26
4	TSARODEJ MISS JACKSON	5	26	0,29%	8	26	5	26
5	JACKOBEAN AH PER SEMPRE	4	24	0,27%	11	47	4	24
6	TSARODEJ SO SO SPECIAL SANDY	5	24	0,27%	8	34	5	24
7	ALGRAFS ZLATA	4	23	0,26%	2	7	4	23
8	BALLBREAKER'S BUSHWHACKER	3	23	0,26%	0	0	3	23
9	JACKXELLENT WHERE OR WHEN	4	23	0,26%	1	4	4	23
10	WILDRUNNER'S BACK IN BUSINESS	4	23	0,26%	13	55	4	23
11	ACHANTHUS IRIS SIBIRICA	4	22	0,25%	3	16	4	22
12	POCAHONTAS	5	22	0,25%	5	20	5	22
13	ZOLOTAYA KORONA TROPIKANA	5	22	0,25%	10	38	5	22
14	NISUPIHAN XSEMI	4	21	0,23%	1	2	4	21
15	TSARODEJ CARISSIMA	4	21	0,23%	9	48	4	21
16	BALLBREAKER'S OCEAN HONOLULU	4	21	0,23%	2	11	4	21
17	LET'S ROCK QUERIDA MÍA	5	21	0,23%	5	23	5	21
18	SMELLS LIKE SANTA CLARA	4	21	0,23%	4	16	4	21
19	NISUPIHAN ULTIMA	4	20	0,22%	10	38	5	23
20	SHIREHILLS ESERALDA	4	20	0,22%	0	4	4	20

Jalostuskoirien käyttömäärät

Russeleilla on PEVISAssa uroksille asetettu pentumäärän maksimirajoitus 60 pentua/elinikä, kuitenkin siten että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

Vuosina 2014–2023 nartuista 15 on saanut 5 pentuetta ja kahdella uroksella on vähintään 60 pentua. Vuosina 2018–2023 syntyneistä pennuista 16 % on jalostukseen eniten käytetyn 20 uroksen jälkeläisiä. Vuosien 2018–2023 välillä eniten jalostukseen käytetyistä 30 uroksesta 53 % sai alle 4 vuoden iässä jälkeläisiä enemmän kuin rotujärjestön jalostussuosituksissa suositellaan.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Vuosina 2014–2023 jalostukseen eniten käytetyn 20 uroksen ja nartun keskinäisiä sukulaisuuksia tarkasteltuna 6 sukupolven sukutaululla.

Suomessa eniten jälkeläisiä (jaetulla sijalla) kautta aikain tuottanut uros Macullen Banjo Boy, joka on myös isoisä 336 russelille, on urosten listalla Zapparal's Tittelintuuren takana 2 kertaa ja seuraavien urosten takana kerran: Nisupihan Yarrow, Lovely-Orange Indiana Jones, Tsarodej Avalon Of The Heart, Stablebuddys Showjumper ja Tsarodej Wild Card.

Macullen Banjo Boy on 6 polven sukutaulussa seuraavilla listan nartuilla 2 kertaa: Ballbreaker's Bushwacker, Ballbreaker's Ocean Honolulu ja Nisupihan Xsemi sekä kerran seuraavien narttujen sukutaulussa: Tsarodej So So Special Sandy, Tsarodej Carissima, Let's Rock Querida Mia, Smells Like Santa Clara, Jackxellent Where or When, Wildrunner's Back In Business ja Nisupihan Ultima.

Macullen Banjo Boy'n täysveli Macullen Jack Flash löytyy urosten Lovely-Orange Indiana Jonesin takaa 4 kertaa ja Tsarodej Avalon Of The Heartin takaa 3 kertaa. Sen lisäksi se on kerran Rurikovich De Timbalandin, Mister Bin De Timbalandin, Scarlett Bevy Jr Sempre Vicenten, Lovely-Orange Banderosin, Kajsenborg'sin Dragon Fruitin ja Jack-Tonic Everlasting Storyn sukutaulussa. Narttujen listalla Macullen Jack Flash on Wilenskraft Windyn, Algrafs Zlatan ja Jackxellent Where or Whenin sukutaulussa.

Lisäksi Macullen Banjo Boy'n ja Macullen Jack Flashin sisar Macullen Jay Cee on Nisupihan Yarrowin, Nisupihan Ultiman ja Kajsenborg's Dragon Fruitin sukutauluissa.

Australialaisen Myrmidon-kennelin kasvatteja on kaikkien listalla olevien koirien sukutauluissa, vaikka niitä ei välttämättä näy KoiraNetissä. Lantaka UK-Hero on täysin Myrmidon-sukuinen.

Zapparal's Tittelintuuren, Nisupihan Yarrowin, Rapunzellin King Creolen, Smells Like Santa Claran, Nisupihan Xsemin ja Pocahontaksen sukutauluissa on vielä jonkin verran niin sanottuja suomalaisia linjoja (rotuunotettuja koiria tai niiden jälkeläisiä).

Mister Bin De Timbaland on Rurikovich De Timbalandin isä.

Nisupihan Yarrowin ja Nisupihan Ultiman isä on Achanthus Speed King.

Achanthus Speed Kingin isoisä Baylock Tooheys Gold on eniten käytetyn 12 nartun 6 polven sukutaulussa sekä neljällä uroksella.

Nisupihan Yarrowin emä Nisupihan Yum Yum on Nisupihan Elegantin sisarpuoli, Nisupihan Elegant on Zapparal's Tittelintuuren äiti.

Rapunzellin King Creolen isänemä Rapunzellin Hurricane Hilda on Wildrunner's Back in Businessin emänsän emänemä.

Westjac's Lauren Bacall on Achanthus Iris Sibirican emä.

Tsarodej Carissima on Tsarodej So So Special Sandyn emä.

Lovely Orange Undercover Agent on Zapparaal's Tittelintuuren isoisä, sekä Tsarodej Avalon Of The Heartin emän isänisä. Lovely Orange Undercover Agent emänemä Rioja De Barba-Negra on Lovely Orange Undercover Agentin emän isänisän Johnnie-Walker de Barba-Negran täyssisar. Lovely Orange Undercover Agentin emänemä Rioja De Barba-Negra on Crawford JR Enricon isän sisar.

Crawford JR Enricon isä Mick-Jagger De Barba Negra on Lovely Orange Undercover Agentin emänemän ja emän isänisän veli. Sekä Stablebuddys Showjumperin emän isänemän veli.

Pocahontaksen isä Crawford JR Enrico on Nisupihan Xsemin isoisä.

Jackobean Ah Per Sempren isä Quai's Forever Young on Achanthus Iris Sibirican ja Ballbreaker's Bushwhackerin isoisä.

Shirehills Esmeraldan emä on Let's Rock Querida Mian emän isän pentuesisar.

Tsarodej So So Special Sandy ja Algrafs Zlata ovat sisarpuolet.

Tsarodej Jack O'Molly on Tsarodej Carissiman emä, sekä Tsarodej Wild Cardin ja Zapparaal's Tittelintuuren isoäiti.

Tsarodej Avalon Of The Heartin isänäiti Lovely-Orange Melody Of Art on Lovely-Orange Band'eroksen emän pentuesisar.

Lovely-Orange Indiana Jonesin isä Lovely-Orange Boo on Lovely-Orange Moscow Majestyn ja Lovely-Orange Melody of Artin pentuesisar.

Willenskraft Windyn isoisä Goldsand's Columbus on Algrafs Zlatan emän isänisä, sekä Jackxellent Where or Whenin emän emänisä. Goldsand's Columbus on myös Zolotay Korona Tropikanan emän isänisä ja lisäksi Goldsand's Columbuksen täyssisar Goldsands Bodil M on Zolotay Korona Tropikanan isänemä.

Mister Bin De Timbalandin isänisä Lemos Mr Energizer on myös Jackxellent Where or Whenin emän isänisä, sekä Rurikovich De Timbalandin isän isänisä.

Jackobean Ah Per Sempren isän ja Ballbreaker's Bushwhackerin sekä Achanthus Iris Sibirican isoisä Quai's Forever Youngin isän emänisä on Myrmidon Jack Leader ja emänisän isänisä Myrmidon Jack Nimiss, jonka emä Malung/JR Muscara Miss on tässä luvussa mainittujen Barba-Negra-kennelin kasvattamien koirien emänemä.

Kanix Speed Wagon on seuraavien listalla olevien uroksien 6 polven sukutaulussa vähintään kerran: Rurikovich De Timbaland, Mister Bin De Timbaland, Lovely-Orange Banderos, Fire Fox Bohemia White Hunter, Kajsenborg's Dragon Fruit, Tsarodej Avalon Of The Heart, Touchstone Jack First Class, Rapunzellin King Creole ja Tsarodej Wild Card. Sama koira on seuraavien narttujen sukutauluissa: Willenskraft Windy, Westjac's Lauren Bacall, Tsarodej Miss Jackson (5 kertaa), Tsarodej So So Special Sandy, Algrafs Zlata, Zolotay Korona Tropikana, Achanthus Iris Sibirica ja Ballbreaker's Ocean Honolulu (2 kertaa).

Saltisgårdens Latino Jam on Tsarodej Miss Jacksonin ja Tsarodej Wild Cardin isoisä. Saltisgårdens Latino Jamin pentueveli Saltisgårdens Music Maestro on Oreo Big Scotty's Dreamin isän isänisän isänisä.

Saltisgårdens Rocket Man on Mister Bin De Timbalandin emänisä, Shirehills Esmeraldan isän isänisä, Tsarodej Miss Jacksonin emänemän isänisä ja Scarlett Bevy Sempre Vicenten isänisän emänisä.

Inverbrae John Of Gaunt on Lovely Orange Undercover Agentin isän isoisä. Lisäksi Inverbrae John Of Gaunt on 6 polven sukutaulussa seuraavilla koirilla: Zolotay Korona Tropicana, Ballbreaker's Bushwhacker, Algrafs Zlata, Tsarodej So So Special Sandy, Tsarodej Miss Jackson, Willenskraft Windy (molemmin puolin), Zapparal's Tittelintuure, Fire Fox Bohemia White Hunter, Tsarodej Avalon Of The Heart, Touchstone Jack's First Class ja Tsarodej Wild Card.

Dazzling Diva Of Jack's Paradise on 6 polven sukutaulussa koirilla Shirehills Esmeralda, Let's Rock Querida Mia (2 kertaa), Zolotay Korona Tropicana, Ballbreaker's Bushwhacker (2 kertaa), Algrafs Zlata ja Lovely-Orange Band'eros.

Fox Mayoland vh Insula Maris on 6 polven sukutaulussa koirilla: Ballbreaker's Ocean Honolulu, Zolotay Korona Tropicana, Wildrunner's Back In Business, Jackobean Ah Per Sempre, Tsarodej Miss Jackson ja Rurikovich De Timbaland.

Vuosina 2014–2023 tehdyt astutukset, joissa sekä uros että narttu ovat 20:n eniten jalostukseen käytetyn listalla:

Zapparal's Tittelintuure	x Nisupihan Xsemi x Pocahontas
Mister Bin De Timbaland	x Algrafs Zlata x Westjac's Lauren Bacall
Crawford JR Enrico	x Nisupihan Ultima x Nisupihan Ultima
Scarlett bevy JR Sempre Vicente	x Willenskraft Windy x Zolotay Korona Tropicana
Lovely-Orange Band'Eros	x Willenskraft Windy
Nisupihan Yarrow	x Nisupihan Xsemi x Pocahontas
Kajsenborg's Dragon Fruit	x Smells Like Santa Clara
Lovely-Orange Indiana Jones	x Tsarodej Miss Jackson x Tsarodej So So Special Sandy
Oreo Big Scotty's Dream	x Ballbreaker's Ocean Honolulu
Kairojen Tornado	x Shirehills Esmeralda
Lantaka UK-Hero	x Ballbreaker's Bushwhacker x Jackobean Ah Per Sempre

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

4.1.3.1 Rekisteröinnit maailmanlaajuisesti

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Alankomaat	439	395	502	537	407	452
Australia	787	831	849	874	884	-
Iso-Britannia	205	266	391	355	403	-
Italia	4562	4414	4870	5451	4716	-
Norja	514	426	590	585	495	-
Ranska	2643	2457	2512	2742	2470	-
Ruotsi	712	580	741	737	746	554
Suomi	826	864	1086	955	961	1044
Tanska	271	348	366	435	395	373
Viro	71	42	49	69	64	-

Rodun kehittäjään, Australian rekisteröinnit olivat vuonna 2002 peräti 1800 pentua. 2010 pudottiin ensimmäisen kerran alle 1000 rekisteröinnin ja nyt määrä on muutaman vuoden ollut 800 molemmin puolin kasvaen viime vuosina tasaisesti lähemmäs 900 rekisteröintiä. Myös Ruotsin rekisteröinnit putosivat vuonna 2010 alle tuhannen, ja laskua on ollut myös tämän jälkeen. 2020-luvulla rekisteröinnit vaikuttavat vakiintuneen yli 700 rekisteröintiin vuodessa. Ranskassa rekisteröintien määrät ovat pudonneet tasaisesti huippuvuodesta 2013 (3831) ja vakiintuneet noin 2500 rekisteröinnin vuositasolle. Alankomaissa 2000-luvun alkuvuosina rekisteröitiin ilmeisesti noin 900 koiraa, mutta tarkkoja lukuja ei ole saatavilla. Tarkastelujaksolla rekisteröintien määrät ovat vakiintuneet pääsääntöisesti 400 ja 500 välille.

Lähes kaikissa seuratuissa maissa rekisteröinneissä on selkeä kasvu koronavuosina 2020 ja 2021. Erottava tekijä näyttää olevan se, jäävätkö rekisteröinnit koronavuosien jälkeen korkeammalle tasolle vai palautuvatko tavanomaiselle tasolle.

Jos tilannetta arvioi tuontikoirien kotimaan näkökulmasta, olisi hyvä saada tietoa rekisteröintien määrästä Venäjällä. Tietoa ei kuitenkaan ole saatavilla ja rekisteröiviä tahojakin on ainakin kaksi virallista. Vuonna 2022 FCI:n alainen RKF rekisteröi Venäjällä 301153 puhdasrotuista pentua. Jackrussellinterrierin on arvioitu kuuluvan 10 suosituimman rodun joukkoon useampien lähteiden perusteella. Vuonna 2017 rekisteröintimäärän arvioitiin olevan runsaat 14000, mikä antaa suuntaa arvioihin rodun populaation koosta maassa.

4.1.3.2 Tuontikoirat

Vuosina 2009–2020 syntyneistä tuontikoirista on lisääntynyt 71 prosenttia, ja näistä 49 koiraa on saanut vähintään seitsemän pentuetta. Voidaan siis katsoa, että tuontikoirilla on melko suuri merkitys rodulle.

Tarkkailuvälillä 2018–2023 Suomeen on rekisteröity 226 tuontikoiraa, jotka jakautuvat tuontimaiden perusteella seuraavasti:

Tuontimaa	2018	2019	2020	2021	2022	2023	YHT.
Espanja	1	1		1		2	5
Irlanti						2	2
Italia	5	4	2		3	5	19

Itävalta				1			1
Kreikka				3	1	1	5
Kroatia			1		1	1	3
Latvia		1	1		1	1	4
Liettua	2	1	2	2	3	2	12
Norja						1	1
Puola	1	3	2	5	7	7	25
Ranska		2	1				3
Romania					1		1
Ruotsi	2	2		3	4	5	16
Serbia					1	1	2
Slovakia						2	2
Tanska	3	1	1	1		1	7
Tsekki	1	2	2	2	2		9
Ukraina		2		1	4	4	11
Unkari				1	1	2	4
Valko-Venäjä	1	2		2	7	1	13
Venäjä	14	14	9	19	20	1	77
Viro	1		1	2			4
YHT.	31	35	22	43	56	39	226

Näistä Liettuasta ja Kreikasta tuodut ovat pääosin samoilta kasvattajilta ja siis osin samansukuisia. Muiden maiden osalta hajontaa on enemmän. Venäjän tuonteja kompensoimaan on noussut vuosina 2022–2023 hieman Ukraina, jossa kasvatetaan osin samoilla sukulinjoilla. Samoin Puolan, Italian ja Ruotsin tuonti on lievästi lisääntymään päin.

Vaikka näyttelylinjaiset tuonnit ovat monesti keskenään sukua kotimaasta riippumatta, useissa maissa on olemassa myös oma kanta. Erityisesti rekisteröintien perusteella suurimmissa maissa, kuten Italiassa, Ranskassa ja Venäjällä on olemassa virallisessa rekisterissä oleva niin sanottu maatiaiskanta, jossa on paljon sukuja, joita ei juuri muualla ole. Ongelmaksi muodostuu lähinnä se, että sukujen taustoista ja terveystilanteesta ei ole juuri tietoa saatavilla. Myös yhteisen kielen puuttuminen vaikeuttaa kanssakäymistä ja keskustelua. Ranskan Chiens de France -tietokanta helpottaa sukuihin tutustumista, mutta vastaavaa ei ole muissa suurien populaatioiden maissa.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Australiassa jackrussellinterrieripopulaatio on perustettu vähäiselle määrälle perustajakoiria, koska koirien tuonti Australiaan on aina ollut vaikeaa. Siellä on myös suosittu voimakasta sisäsiitosta. Käytännössä siis australialaistaustaiset koirat ovat sukua keskenään. Australialaiskoirat ovat levinneet ympäri maailmaa, ja alkaa olla vaikea löytää mistään maailmasta jackrussellinterriereitä, joiden sukutaulu ei jossain polvessa vähintään osittain päättyisi australialaisiin koiriin.

Suomessa kasvatetuista koirista löytyy edelleen koiria, joiden esivanhemmista ainakin osa on eurooppalais-taustaisia tai rotuunotettuja. Näiden koirien osuus on kuitenkin vähenemään päin. Kuten tuontikoirista kertovassa luvussa kerrotaan, Euroopan maista löytyy myös niiden omia kantoja, joita ei Suomessa kuiten-

kaan ole käytännössä lainkaan käytetty jalostukseen. Näiden yksilöiden jalostuskäyttöön kannattaisi kiinnittää huomiota. Rodun alkuperämaan Iso-Britannian rekisteröinnit ovat niin vähäisiä, että todennäköisesti suurin osa kannasta ei ole rekisteröity.

Jackrussellinterrierin geneettistä monimuotoisuutta on myös tutkittu geenitutkimuksen menetelmin. Kyseisistä tutkimuksista on huomattava, että niiden tuloksia ei voida verrata suoraan keskenään, vaan jackrussellinterrierin tuloksia on verrattava muihin saman tutkimuksen rotuihin. Populaatiot voivat myös erota maittain. Otoskoot ovat myös pieniä (10, 23 ja 53). Tuloksia voidaankin siis pitää suuntaa antavina rodun geneettisestä monimuotoisuudesta.

Vuonna 2011 julkaistussa maisterintutkielmassa jackrussellinterrierin (n=53, joista 13 oli rotuunotettuja) alleelirikkaus oli yli kaikkien lokusten tarkasteltuna suurinta tutkituista kymmenestä koirarodusta. Jackrussellinterrierin alleelirikkaus oli suurinta (7,0 alleelia / lokus) keskiarvojen perusteella. Jackrussellinterrierin heterotsygotia-aste oli tässä tutkimuksessa 0,71. Tässä tutkimuksessa todettiin, että uusien koirien ottaminen rotuun (ts. rotuunotetut) lisäsivät rodun perinnöllistä monimuotoisuutta, joten erityisesti Iso-Britannian rekisteröimättömään kantaan kannattaa kiinnittää edelleen huomiota.

<https://helda.helsinki.fi/items/086f33de-fc53-44e6-865e-fd11769a28b6>

Yhdistyneessä kuningaskunnassa 2013 tehdyssä tutkimuksessa tutkittiin populaatorakennetta ja geneettistä heterogeneettisyyttä 13 rodussa, joista yksi oli jackrussellinterrieri (n=23). Arvioitu odotettu heterotsygotia-aste oli 0,76, havaittu heterotsygotia-aste 0,75 ja rodun sisäinen sukusiitosaste 0,016. Tässä tutkimuksessa jackrussellinterrieri oli tutkituista roduista monimuotoisin.

<https://doi.org/10.1016/j.tvij.2012.08.009>

Molempien edellä mainittujen tutkimuksien julkaisusta on kuitenkin jo vähintään 10 vuotta, joten tilanne on saattanut muuttua sekä Suomessa että Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Rotukoirien geneettistä variaatiota ja rotujen välisiä geneettisiä eroja käsitelleessä tutkimuksessa vuodelta 2020 jackrussellinterrieriltä (n=10) löydettiin 19 alleelia, mutta tehollinen alleelien määrä oli 18,605. Jackrussellinterriereillä odotettu heterotsygotian aste oli 0,945. (Pienin löydetty alleelien määrä yhdessä rodussa oli 7,9 ja suurin 36,5. Alin odotettu heterotsygotian aste yhdessä rodussa oli 0,900 ja suurin 0,963.) Tässä tutkimuksessa jackrussellinterrieri ei ollut tutkituista roduista monimuotoisin vaan keskiarvoa. Koirat, joista tutkimuksessa käytetyt verinäytteet otettiin, asuivat Thaimaassa.

<https://peerj.com/articles/10215/>

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Jalostuspohjaa kaventaa ensisijaisesti jalostukseen käytettyjen koirien keskinäinen sukulaisuus ja niiden sukutaulujen päättyminen australialaiskoiriin. KoiraNetissä olevien eri syistä puutteellisten sukutaulujen vuoksi jalostuspohjan laajuutta on vaikea tarkasti arvioida. Selvää kuitenkin on, että australialaistaustaisten koirien yleistynyt jalostuskäyttö on viime vuosina vähentänyt rodun geneettistä monimuotoisuutta. Lisäksi yleisimmin jalostukseen käytettyjen koirien kesken on runsaasti sukulaisuussuhteita ja niitä on käytetty myös keskenään jalostukseen, mikä on omiaan kaventamaan jalostuspohjaa.

Kasvattajilta ja koiranomistajilta kannattaisi kerätä tietoa rotuunotettujen koirien suvuista ja esivanhemmista, jotta niiden mahdolliset keskinäiset sukulaisuussuhteet saataisiin selville. Näitä koiria kannattaisi myös käyttää jalostukseen. Lisäksi australialaistaustaisista koirista kannattaisi laatia mahdollisimman täydelliset sukutaulut, jopa Australian populaation perustajakoiriin saakka, jotta niiden keskinäinen sukulaisuus olisi kasvattajille selkeämpää. Australian kantakoirista voisi saada tietoa jackrussellinterrierin australialaisyhdistyksiltä.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Pevisa ohjelmalla on rajoitettu urosten jälkeläismäärää seuraavasti: Urokselle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan jackrussellinterrierin käyttötarkoitus on olla hyvä työterrieri, joka kykenee maanalaiseen työskentelyyn, sekä erinomainen seurakoira. Yleisvaikutelmasta mainitaan, että jackrussellinterrieri on toimielias ja työtä tekevä terrieri, jolla on mahtava luonne. Rotumääritelmän käyttäytymisen/luonne -kohdassa sanotaan "Eloisa, valpas ja toimielias terrieri, jolla on tarkkaavainen ja älykäs ilme. Rohkea ja peloton, ystävällinen mutta tynnen itsevarma ". Sekä työterrierin, että seurakoiran ominaisuuksia toistetaan, ja ne eivät ole mitenkään toisensa poissulkevia. "Mahtava luonne" saattaa viitata sosiaalisuuden lisäksi siihen, että jackrussellinterrierit eivät aina tunnu ymmärtävän olevansa pieniä koiria ja toimivat kuin ne olisivat 10 kertaa suurempia kuin ovatkaan.

4.2.2 Jakautuminen näyttely-, käyttö- tai muihin vastaaviin linjoihin

Jackrussellinterriereissä on eroja, mutta ne vaikuttaisivat olevan enemmän yksilö- kuin linjakohtaisia. Kasvattajien jalostuskoirien valinnassa on havaittavissa erilaisia painotuksia (esim. seurakoira-, metsästys- ja harrastusominaisuudet, näyttelymenestys, alkuperä, jopa väri ja turkinlaatu), joten ei ole mahdotonta ajatella, että tulevaisuudessa nähtäisiin toisistaan eriytyneitä linjoja. Jackrussellinterriereitä käytetään jonkin verran käytännön metsästyksessä, käyttökokeiden tulosten perusteella metsästys ei ole jackrussellinterrierien ensisijainen käyttötarkoitus.

Agilitykilpailuihin, tottelevaisuuskokeisiin ja rally-tokokilpailuihin osallistuneet vuosina 2018–2023

AGILITY						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Koiria yhteensä	337	298	290	273	320	338
Tuloksia yhteensä	2774	2525	2137	1923	2448	2480
Kilpailuja/koira keskimäärin	8,2	8,5	7,4	7	7,7	7,3
Valiot (hyppy- ja agilityvalio)	6	17	7	9	8	ei tietoa

RALLY-TOKO						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Koiria yhteensä	95	75	59	44	60	59
Tuloksia yhteensä	255	150	107	76	104	126
Tuloksia/koira keskimäärin	2,7	2	1,8	1,7	1,7	2,1
Valiot	2	0	0	0	0	ei tietoa

--	--	--	--	--	--	--

TOKO						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Koiria yhteensä	29	28	17	19	28	21
Tuloksia yhteensä	40	39	21	29	51	29
Tuloksia/koira keskimäärin	1,4	1,4	1,2	1,5	1,8	1,4
Valiot	2	1	0	0	1	ei tietoa

Agility on säilyttänyt asemansa suosittuna lajina jackrussellinterrieriereillä.

Rally-tokon tultua viralliseksi lajiksi vuonna 2014 ovat myös jackrussellinterrierien omistajat löytäneet lajin pariin ja laji on lisännyt suosiotaan vuosi vuodelta. Jo vuonna 2015 rally-tokossa kilpailevia koiria oli enemmän kuin tottelevaisuuskokeissa, ja kehitys on vain jatkunut samansuuntaisena. Vuonna 2023 rally-tokossa kilpaili jo 95 jackrussellinterrieriä, kun samaan aikaan tokossa kilpaili 28 rodun edustajaa. Rally-tokossa saatiin vuonna 2023 ensimmäiset valiot.

Tokon suosio on pysynyt melko lailla samoissa lukemissa viime vuodet. Korona aiheutti notkahduksen kaikkein lajien harrastamisessa – tai ainakin kilpailemisessa – ja se näkyy taulukoissa vuoden 2020 ja 2021 lukemissa pienempinä koira- ja tuloslukumäärinä.

Viimeisten vuosien aikana on tullut myös uusia lajeja ja harrastusmahdollisuuksia. Jackrussellinterrierejä on esimerkiksi noseworkin harrastajissa, etsijäkoirissa ja nykyään myös hoopersin ja koiratanssin parissa.

Suuri osa eri lajien harrastajista ei kilpaile lajissaan. Voidaankin arvioida, että kaikkien lajien harrastajia on runsaasti enemmän kuin mitä nämä kilpailemisesta kertovat taulukot kertovat. Jackrussellinterrierien omistajista osa harrastaa aktiivisesti, mutta suurin osa koirista viettää perhe- tai kotikoiran elämää. Edelleen monet jackrussellinterrierien omistajat ovat myös hevosihmisiä, joten moni koira viettää aikaansa hevosstalleilla. Monia harrastuksia ei tilastoida ja niistä voisikin saada lisätietoa kyselyllä. Tilastollisesti näyttelyistä on tullut ylivoimaisesti suosituin harrastus rodun piirissä viimeisten vuosien aikana.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen, käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaus

Jackrussellinterrierillä ei ole PEVISA-ohjelmaan sisällytettyä luonteen, käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testausta. Yhdistys järjestää kuitenkin vuosittain MH-käyttäytymiskokeita, sekä vuonna 2024 aloitetaan SKL:n käyttäytymisen jalostustarkastukset. Jalostukseen käytettävillä koirilla suositellaan luonteen arvioimista luonnetestillä, MH-luonnekuvauksella tai Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastuksella, vaikka näitä ei ole sisällytetty PEVISA-ohjelmaan.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Alkuperäisen käyttötarkoituksen vuoksi jackrussellinterrierieillä on käyttäytymistarpeita, jotka voi olla vaikea huomioida ilman jonkinlaisen metsästyksen toteuttamista. Jackrussellinterrierien metsästyskäyttäytymistä voi hyödyntää esim. harrastuksissa (koira palkitaan heittämällä lelu, jonka koira ”metsästää”). Mikäli jackrussellinterrierin energiaa ei suuntaa oikeanlaiseen sallittuun tekemiseen, se kehittää usein itse tekemistä, joka ei välttämättä ole sellaista, mitä omistaja haluaa.

Jackrussellinterrierin luonteesta ja käyttäytymisestä päivittäistilanteissa on melko vähän dokumentoitua tietoa. Luonnetta mittaaviin kokeisiin osallistuu hyvin harvat jackrussellinterrierit.

4.2.4.1. Luonnekysely

Rotujärjestön www-sivuilla on esillä luonne- ja käyttäytymiskysely. Kyselyssä kysyttiin muun muassa, millaista arkielämä on jackrussellinterrierin kanssa, ja kysymykseen saatiin 180 vastausta. Luonnekyselyn vastauksia avataan kohdassa 4.2.6.1.

Arki russelin kanssa	
Todella helppoa	66,1 %
Melko helppoa	26,7 %
Melko haastavaa	7,2 %
Todella haastavaa	0 %

4.2.4.2 Luonnetesti

Jackrussellinterriereitä on luonnetestattu vuodesta 2001 alkaen yhteensä 187 koiraa. Vuosina 2018–2023 luonnetestissä käytettiin 35 koiraa, joista 4 keskeytti kokeen.

	2023	2022	2021	2020	2019	2018
LTE	8 koiraa	11 koiraa	4 koiraa	1 koiraa	5 koiraa	2 koiraa
LTE0						
LTE-	2 koiraa	1 koiraa			1 koiraa	
Yhteensä	10 koiraa	12 koiraa	4 koiraa	1 koiraa	6 koiraa	2 koiraa

Luonnetestitulokset osa-alueittain 2018–2023

Terävyys (kerroin 1)	+3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	+1a pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	+1b koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä	-1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	
2018–2023	6	9	16	1	
Puolustushalu (kerroin 1)	+3 kohtuullinen, hillitty		+1 pieni	-1 haluton	
2018–2023	6		15	10	
Taisteluhalu (kerroin 10)	+3 suuri	+2a kohtuullinen	+2b kohtuullisen pieni	-1 pieni	-2 riittämätön
2018–2023	2	13	11	4	1
Hermorakenne (kerroin 35)	+2 tasapainoinen	+1a hieman rauhaton	+1b hermostunein pyrkimyksin	-1 vähän hermostunut	
2018–2023	1	20	9	1	
Temperamentti (kerroin 15)	+3 vilkas	+2 kohtuullisen vilkas	+1 erittäin vilkas	-1a häiritsevän vilkas	
2018–2023	13	9	8	1	
Kovuus	+3 kohtuullisen		+1 hieman		-2 pehmeä

(kerroin 8)	kova		pehmeä		
2018–2023	2		25		4
Toimintakyky (kerroin 15)	+3 suuri	+2 hyvä	+1a kohtuullinen	+1b kohtuullisen pieni	-1 pieni
2018–2023	0	1	7	11	12
Luoksepäästävyys (kerroin 15)	+3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	+2a luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen			
2018–2023	27	4			
Laukauspelottomuus	+++ laukauservarma	++ laukauskematon	- laukaussaltis		
2018–2023	15	11	5		

Jackrussellinterrierin luonnetestin ihanneprofiili

Koiran luonnetta arvioitaessa ensimmäinen asia on tutustua rotumääritelmään. Jackrussellinterrierin rotumääritelmä sanoo luonteesta ja käyttötarkoituksesta seuraavat asiat: ”Käyttötarkoitus: Hyvä työterrieri, joka kykenee maanalaiseen työskentelyyn. Erinomainen seurakoira.” ”Käyttäytyminen/luonne: Eloisa, valpas ja toimielias terrieri, jolla on tarkkaavainen ja älykäs ilme. Rohkea ja peloton, ystävällinen mutta tynnen itsevarma.”.

Nekin koirat, joita käytetään aktiivisesti luolametsästyksen, ovat suurimman osan ajastaan ihmisen kodissa eläviä seurakoiria. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka koira olisi kuinka erinomainen käyttöominaisuuksiltaan, sen luonne ei ole sitä, mitä russelilta toivotaan, mikäli sen seurakoiraominaisuuksissa on huomauttamista. Lisäksi suurin osa pennuista menee tavallisille ihmisille, jolloin russelin tulee olla luonteeltaan sellainen, että ensikertalainenkin koiranomistaja pärjää sen kanssa. Hyvät käyttö- ja seurakoiraominaisuudet eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois.

Mikä sitten tekee koirasta hyvän seurakoiran? Yleisesti ollaan sitä mieltä, että perustapakasvatuksen jälkeen seurakoiran kanssa eläminen on melko helppoa ja vaivatonta, kunhan riittävästä liikunnasta ja aktiivoinnista huolehditaan. Maanalaista työtä tekevältä koiralta sen sijaan vaaditaan itsenäisyyttä, rohkeutta, periksiantamattomuutta ja riittävästi kovuutta. Turhan kova koira ei ota opikseen mistään, ja näin ollen tulee todennäköisesti ajan myötä tapattamaan itsensä metsästyksessä. Liian pehmeä koira taas ei ensimmäisen vastoinikäymisen jälkeen suostu astumaan jalallaankaan luolaan.

Mitä sitten tarkoittaa eloisia, valpas ja toimielias? Nämä ominaisuudet sekoitetaan monesti turhaan hermostuneisuuteen sekä yliaktiivisuuteen ja -vilkkauteen, eikä sellaisia ominaisuuksia voi pitää toivottavina. Rotumääritelmän kuvaama koira on kiinnostunut ympäristöstään ja aina valmiina mukana kaikissa menoissa ja harrastuksissa. Esimerkiksi yleisimpään jackrussellinterriereiden harrastukseen, agilityyn peilattuna tällainen koira ei vaadi hirveästi niin sanotusti virittelyä, vaan siitä itsestään löytyy jo sopiva vauhti ja into esteiden suorittamiseen. Itsenäisyydestään huolimatta russelin tulisi olla helposti motivoitavissa yhteistyöhön esimerkiksi herkkujen ja lelujen avulla, mutta toisaalta sillä ei ole palveluskoiramaista miellyttämisenhalua. Russeli syttyy salamannopeasti, mutta se myös rauhoittuu tilanteen mennessä ohi, mielellään yhtä nopeasti kuin on syttynytkin.

Entä sitten rohkea ja peloton, ystävällinen mutta tyynen itsevarma? Rohkeudella ja pelottomuudella ei tarkoiteta tyhmänrohkeutta tai turhaa räyhäkkyyttä ja tappelupukarimaisuutta. Itsevarma, rohkea ja peloton koira ottaa tilanteet vastaan sellaisina kuin ne tulevat, ei yli- tai alireagoimalla. Tällaisella koiralla ei ole yksinkertaisesti tarvetta pitää turhaa meteliä itsestään, ja usein nimenomaan epävarmat ja arat koirat mielletään rohkeiksi ”pieniksi koiriksi isossa paketissa”. Terrierimäisillä luonteenpiirteillä varustettu arka koira toteuttaa ennemmin filosofiaa ”hyökkäys on paras puolustus”, kun taas jokin puhtaasti seurakoirarotuinen arka koira menee mieluummin karkuun.

Russeli on ihannetilanteessa ystävällinen kaikenkokoisille ja -näköisille ihmisille, tosin avoimuudessa on eroja. Koira voi olla vieraita kohtaan hieman pidättyväinen, mutta pidättyväsyyttä ei missään tapauksessa pidä sekoittaa arkuuteen. Pidättyväinen koira ei koe tarpeelliseksi ängetä välittömästi uusien tuttavuuksien syliin rapsuteltavaksi, mutta se ei myöskään ahdistu hiukkaakaan joutuessaan vieraan käsiteltäväksi. Toiset koirat ovat avoimempia ja hakeutuvat aktiivisemmin vieraan ihmisen seuraan, mutta yliampuva ystävällisyys ja tolkuton mielistely ei kuulu russelin käyttäytymismalleihin.

Tätä lyhyttä taustaa vasten voidaan myös pohtia ihanteellista luonnetestiprofiilia russelilla. Huomioi, että kaikki rodut mukaan lukien tietyistä osa-alueista ei lähestulkoon kukaan koira ole saanut täysiä pisteitä (! Toimintakyky, V Hermorakenne), mutta näiden osa-alueiden maksimipisteitä ei mahdottomuudestaan huolimatta voida pitää muuta kuin toivottuina.

I Toimintakyky

Toimintakykyä lähinnä oleva sana, jota käytämme arkikielessä, on rohkeus. Toimintakyky on sitä, että pelottavassakaan tilanteessa koira ei ”jäädä”, vaan se kykenee selviämään sille asetetuista, pelottavistakin tilanteista. Luolakoiran ollessa kyseessä toimintakykyä ei voi vähätellä: mikäli koira kohtaa ahtaassa luolassa itseään kolme kertaa suuremman pedon, sillä ei ole varaa olla toimintakyvytön säilyäkseen hengissä. Toimintakyvyttömälle koiralle pelkästään luolaan meno voi olla niin suuri kynnyks, että se ei halua mennä sinne tuntemattoman pelossa, vaikka koiralla olisi kuinka suuri riistavietti. Tietty määrä toimintakykyä helpottaa huomattavasti myös arkea, mutta juuri luolametsästys russelin alkuperäisenä käyttötarkoituksena asettaa russelin toimintakyvylle hieman lisähaastetta verrattuna puhtaaseen seurakoiraan.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Suuri

+2 Hyvä

II Terävyys

Luonnetestissä mitataan koiran terävyyttä hyökkävää ihmistä kohtaan, ja tässä tapauksessa terävyydellä tarkoitetaan aggressiota. Arkikielessä terävyys-sanaa käytetään usein eri asiayhteydessä, esimerkiksi suhtautumisessa vieraisiin koiriin. Tätä luonnetesti ei kuitenkaan mittaa. Ihmisiä kohtaan russelin ei kuitenkaan tule olla juurikaan terävä, varsinkaan niin että sillä olisi jäljelle jääviä hyökkäyshaluja uhkaavan tilanteen mentyä ohi.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

+1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

+1b Koira, joka ei osoita lainkaan terävyyttä

III Puolustushalu

Arkielämän ja alkuperäisen käyttötarkoituksen kannalta ei ole juurikaan merkitystä sillä, puolustaako koira omistajaansa vieraan hyökkäykseltä lainkaan. Kuitenkin pieni puolustushalu nimenomaan uhkaavissa tilan-

teissa on russelilta normaalia, kuitenkin niin että koira pääsee puolustusmoodista yli heti kun tilanne on ohi. Yhtä hyväksyttävää on kuitenkin myös se, että koira ei puolusta omistajaansa hyökkääjältä.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Kohtuullinen, hillitty

+1 Pieni

IV Taisteluhalu

Taisteluhalua mitataan luonnetestissä ensinnäkin vetoleikillä tuomarin kanssa ja toisekseen taistelutahtona tuntematonta uhkaa, kelkkaa vastaan. Luolakoiralle tietty määrä taistelutahtoa on ehto, lisäksi taisteluhaluinen koira on myös helppo motivoida harrastusten parissa. Leikkiessä koiran tulee olla innoissaan touhussa mukana, mutta se ei saisi jäädä tuntikausiksi pohtimaan, minne se keppi tai vetolelu katosi: sen pitää kyetä myös rauhoittumaan kiihdyttävästä leikistä.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Suuri

+2a Kohtuullinen

+2b Kohtuullisen pieni

V Hermorakenne

Luonnetestissä hermorakennetta tarkkaillaan koko testin ajan. Hermostunut koira kuormittuu testin mitaan yhä enemmän ja enemmän. Tasapainoiselle koiralle tilanne tulevat eteen, se reagoi, toteaa tilanteen ja palaa takaisin samaan mielentilaan, jossa se oli ennen tehtävää. Hyvä hermorakenne on siis asia, joka on eduksi aivan kaikille koirille käyttötarkoituksesta riippumatta.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Tasapainoinen ja varma

+2 Tasapainoinen

VI Temperamentti

Temperamentilla luonnetestissä tarkoitetaan koiran vilkkautta, reaktionopeutta. Vilkas koira reagoi tilanteisiin ja räminöihin nopeasti, ylivilkaan reaktiot sen sijaan ovat aivan ylimitoitettuja verrattuna tapahtumiin. Välinpitämätöntä koiraa sen sijaan ei juurikaan kiinnosta, mitä sen ympärillä tapahtuu, se ei siis reagoi. Tarkkaavainen ja ympäristöstään kiinnostunut russeli ei siis missään tapauksessa ole välinpitämätön: samaan aikaan tyyne itsevarma koira ei myöskään liioittele reaktioissaan.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Vilkas

VII Kovuus

Kovuudella tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin koira muistaa kokemansa pelottavat tilanteet. Kova koira ei ota opikseen mistään, kun taas pehmeä muistaa kaiken hiemankaan pelottavan ikuisesti. Kohtuus on siis tässäkin valttia. Liian pehmeän koiran kanssa sekä arki että metsästys on hankalaa, sillä koira ottaa itseensä helposti vähän kaikesta epäilyttävästä. Sama koskee myös liiallista kovuutta toiseen suuntaan: kova koira voi olla hankala kouluttaa normaaliarkeen, ja metsällä se on turhankin itsevarma ja näin ollen varomaton.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Kohtuullisen kova

VIII Luoksepäästävyys

Tätä osa-aluetta mitataan muutamaankin kertaan luonnetestin aikana. Jo arjen sujumisen kannalta on melko selvä asia, että russelin tulee olla luoksepäästävä, ainakin silloin kun sitä lähestytään ystävällisesti. Pidättyväisyys ei kuitenkaan ole aina aivan yksiselitteinen asia, ja monesti luonnetestissä ”hieman tai aavistuksen pidättyväinen”-merkinnän saanut koira on jo selkeästi varautunut, joka taas on eri asia kuin olla pidättyväinen. Sen sijaan pidättyväinen koira, jolla ei ole mitään varautuneisuutta vieraita kohtaan ja joka ei vain koe vieraita ihmisiä kiinnostavina, on saanut luonnetestissä arvion ”hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin”. Kyseessä on kuitenkin arvostelulaji, jossa on tuomari- ja tapauskohtaisia eroja. Kuitenkin luonnetestin määritelmien ja russelin rotumääritelmän mukaisesti pientä pidättyväisyyttä on pidettävä hyväksyttävänä ominaisuutena.

Ihanteelliset pisteet:

+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

Laukauspelottomuus

Laukausarkuus ei ole toivottava ominaisuus seurakoiralla eikä varsinkaan metsästyskoiralla. Laukausarkuuteen liittyy usein myös pelko muita kovia ääniä ja pauketta kohtaan. Tällöin koiralle jokainen uusivuosi ja ukonilma ovat yhtä painajaista. Sanomattakin on selvää, että laukauksia pelkäävä koira metsästyskäytössä on kovin huono yhtälö.

Ihanteelliset pisteet:

+++ Laukausvarma

++ Laukauskokematon

4.2.4.3 MH-käyttäytymiskoe

Vuosien 2018–2023 aikana MH-kuvauksessa käyneet koirat

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	yht
Suoritettu	10	10	19	11		5	55
Ohj. keskeytti				2			2
Kuvaaja keskeytti							0

Ajanjaksolla 2018–2023 MH-kokeen on suorittanut 55 jackrussellinterrieriä. Kaksi ohjaajaa keskeytti kokeen. MH-kokeen on suorittanut yhteensä 168 jackrussellinterrieriä, lisäksi 11 ohjaajan pyynnöstä kokeen keskeyttänyttä.

Jackrussellinterrierin MH-luonnekuvauksen ihanneprofiili

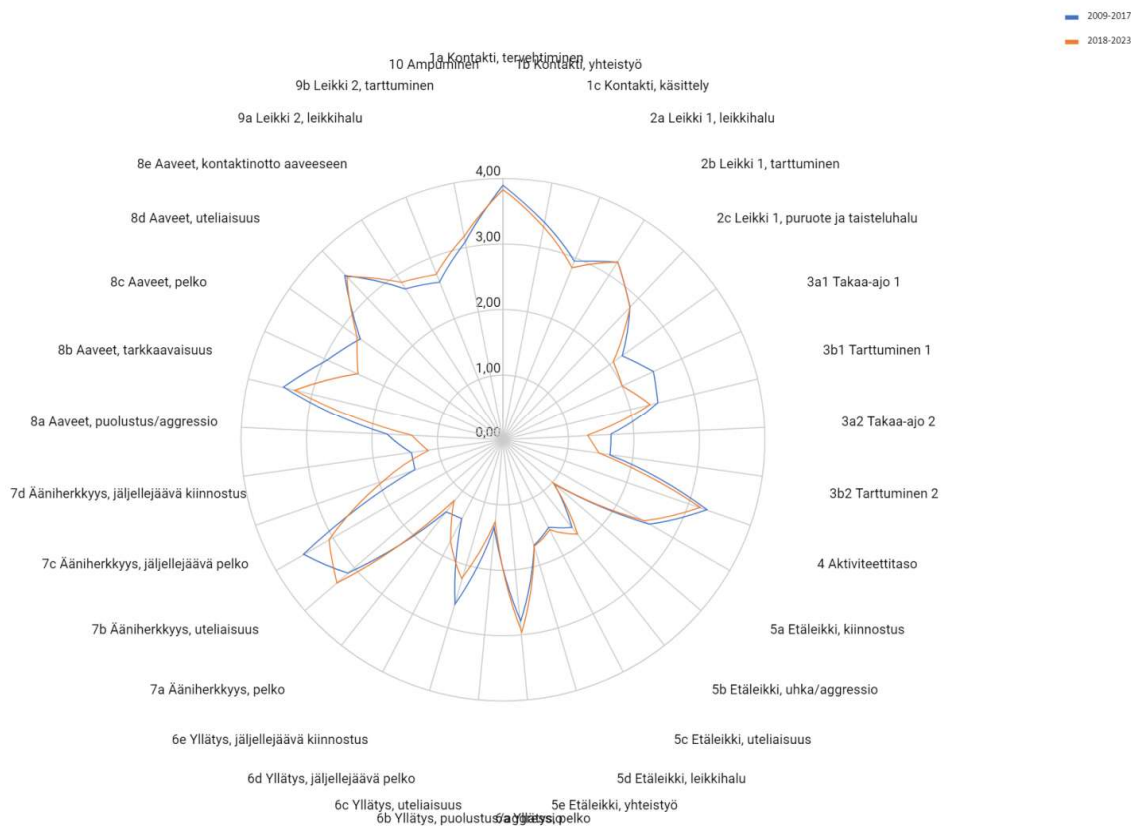
MH-luonnekuvaus	Russelin ihanneprofiili			
1 a. KONTAKTI tervehtiminen	3. Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä.	4. Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen.		

1 b. KONTAKTI yhteistyö	3. Lähtee mukaan, muttei ole kiinnostunut testinohjaajasta.	4. Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu testinohjaajasta.		
1 c. KONTAKTI käsittely	3. Hyväksyy käsittelyn.	4. Hyväksyy käsittelyn ja ottaa kontaktia.		
2a. LEIKKI 1 leikkihalu	4. Leikkii – aloittaa nopeasti ja on aktiivinen.			
2b. LEIKKI 1 tarttuminen	3. Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla.	4. Tarttuu heti koko suulla.	5. Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista.	
2c. LEIKKI 1 puruote ja taisteluhalu	3. Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudelleen / korjaillee otetta.	4. Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan, kunnes testinohjaaja irrottaa.		
3a. TAKAA-AJO 1. kerta	3. Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista.	4. Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille.		
3a. TAKAA-AJO 2. kerta	3. Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista.	4. Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille.		
3b TARTTUMINEN 1. kerta	2. Ei tartu, nuuskii saalista.	3. Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä.	4. Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa.	5. Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 s.
3b. TARTTUMINEN 2. kerta	2. Ei tartu, nuuskii saalista.	3. Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä.	4. Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa.	5. Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 s.
4 AKTIVITEETTITASO	2. Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata.	3. Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja.		
5a ETÄLEIKKI kiinnostus	3. Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja.			
5b ETÄLEIKKI uhka / aggressio	1. Ei osoita uhkauseleitä.			
5c ETÄLEIKKI uteliaisuus	2. Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo.			
5d ETÄLEIKKI leikkihalu	2. Ei leiki – osoittaa kiinnostusta.	3. Leikkii – voi tarttua varovasti, mutta ei vedä.	4. Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen.	5. Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota.
5e ETÄLEIKKI yhteistyö	3. On kiinnostunut leikkivästä avustajasta.	4. Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta.		

6a YLLÄTYS pelko	1. Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti.	2. Kyykistyy ja pysähtyy.	3. Väistää kääntämättä pois katsetta haalareista.	
6b YLLÄTYS puolustus/aggressio	1. Ei osoita uhkauseleitä.	2. Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä.		
6c YLLÄTYS uteliaisuus	4. Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin.	5. Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua.		
6d YLLÄTYS jäljellejäävä pelko	1. Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä.			
6e YLLÄTYS jäljellejäävä pelko	1. Ei osoita kiinnostusta haalariin.	2. Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla.		
7a ÄÄNIHERK-KYYS pelko	1. Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti.	2. Kyykistyy ja pysähtyy	3. Väistää kääntämättä pois katsetaan.	
7b ÄÄNIHERK-KYYS uteliaisuus	4. Menee räminälaitteen luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin.	5. Menee räminälaitteen luo ilman apua.		
7c ÄÄNIHERK-KYYS jäljellejäävä pelko	1. Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä.			
7d ÄÄNIHERK-KYYS jäljellejäävä kiinnostus	1. Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan.	2. Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla.		
8a AAVEET puolustus/aggressio	1. Ei osoita uhkauseleitä.	2. Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä.		
8b AAVEET tarkkaavaisuus	5. Tarkkailee molempia aaveita kokosion ajan.			
8c AAVEET pelko	1. On ohjaajan edessä tai sivulla.	2. On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa.		
8d AAVEET uteliaisuus	4. Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin.	5. Menee katsomaan ilman apua.		
8e AAVEET kontaktin otto aaveeseen	3. Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin.	4. Ottaa itse kontaktia avustajaan.		

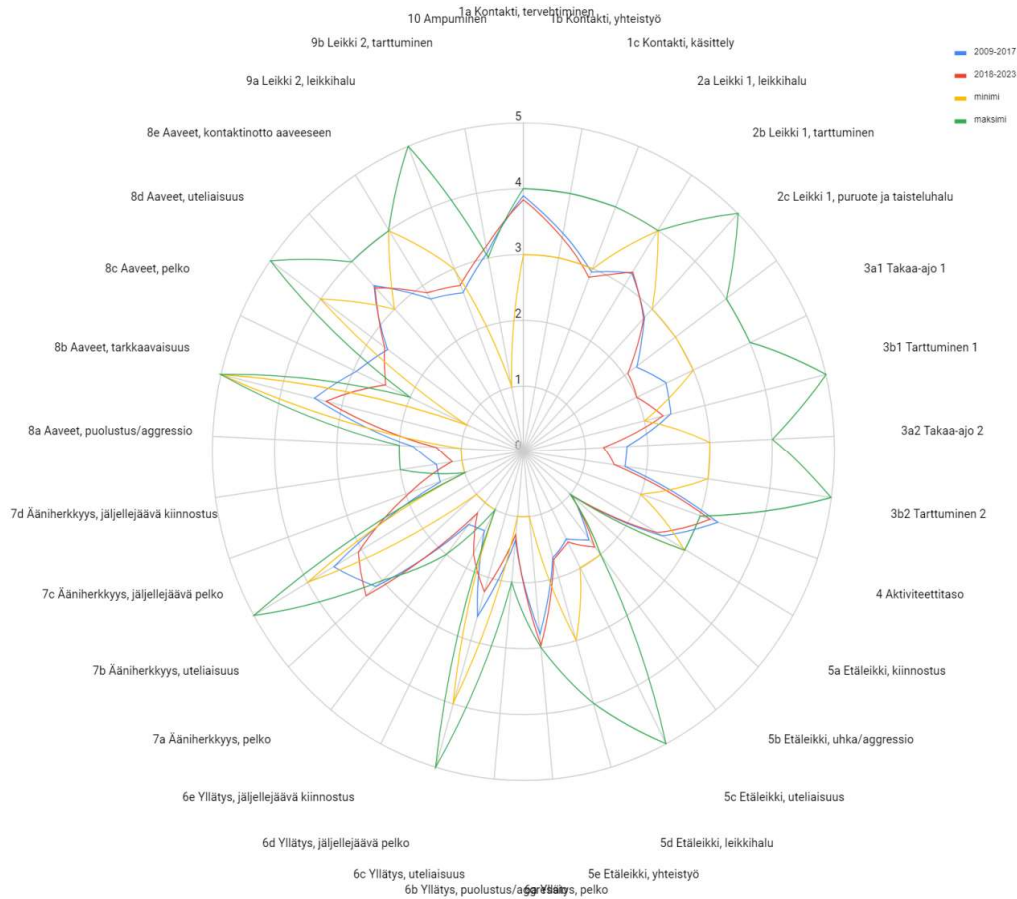
9a	4. Leikkii – aloittaa nopeasti ja on aktiivinen.			
9b	3. Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla.	4. Tarttuu heti koko suulla.	5. Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista.	
10.	1. Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön.	2. Häiritsevyys lisääntyy leikin / passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön.	3. Kiinnostuu lauka-uksista, yleisöstä tms., mutta palaa leikkiin / passiivisuuteen.	

MH-luonnekuvattujen koirien tulokset 2018–2023 ja 2009–2017



MH-luonnekuvauksen tulokset vertailtuna russelin ihanneprofiiliin

Kaaviossa verrattu molempien jaksojen 2009–2017 ja 2018–2023 keskiarvoja profiilin minimiin ja maksimiin. Sinisellä olevat keskiarvot menevät minimin ja maksimin väliin eli ovat luonneprofiilissa määrättyllä alueella.



4.2.4.3. Jalostustarkastus

Käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiili on hyväksytty Suomen Kennelliitossa ja käyttäytymisen jalostustarkastukset aloitetaan 2024.

4.2.4.4. Näyttelyt

Koiranäyttelyissä luonnetta ja käyttäytymistä arvioidaan tilanteessa, joka saattaa olla koiralle täysin vieras. Näyttelyt on erittäin suosittu harrastus jackrussellinterrierin omistajien keskuudessa.

Vuosina 2018–2023 koiranäytteissä annettiin yhteensä 7333 laatuarvostelua, näistä 69,13 % oli ERI erinomainen ja 25,34 % EH erittäin hyvä.

Arvosteluissa luonteesta on useimmiten lyhyesti mainittu muun muassa erinomainen terrierin luonne, ihana temperamentti, oikea luonne, eloisa temperamentti.

Arvostelussa maininnan ”hylätty” (HYL) saa koira, joka ei tyypiltään tai ulkomuodoltaan vastaa rotumääritelmää, jonka käytös ei ole rotumääritelmän mukainen, joka on selvästi vihainen, jolla on kivespuutos tai epänormaalit kivekset, vakavaa poikkeavuutta purennassa tai leuoissa, jonka väri tai karvan laatu ei ole

rotumääritelmän mukainen tai joka osoittaa selvästi merkkejä albinismista. Tämä laatupalkinto voidaan antaa myös koiralle, joka ei vaikuta terveeltä. Sen lisäksi se voidaan antaa koiralle, jolla on rotumääritelmässä mainittu hylkäävä virhe.

Arvostelussa maininta ”ei voida arvostella” (EVA), annetaan koiralle, jonka liikkeitä on mahdoton arvostella tai joka jatkuvasti välttelee tuomarin käsittelyä ja tekee mahdottomaksi tarkastaa purenna ja hampaat, rakenteen, hännän tai kivekset, jolla on havaittavissa jälkiä vilpin yrityksestä näyttävistä toimenpiteistä tai käsittelyistä tai tuomarilla on syytä epäillä, että koiralla olevaa vikaa on korjailtu (esim. silmäluomia, korvia tai häntää). Syy, miksi koira ei voida arvostella, on kirjattava arvosteluun.

Vuosina 2014–2023 russeleiden EVA- ja HYL-näyttelyarvostelujen lukumäärät

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	yht.
EVA	4	1	3	1	3	6	1	1	2	3	28
HYL	4	7	2	4	2	1	0	0	2	2	31

Arvostelukaavakkeissa hylkäämisen syiksi mainitaan muun muassa: ”valitettavasti murisi toistuvasti pöydällä, mikä määrää palkinnon”, ”yritti purra omistajaa ja tuomaria”, ”koira ei ole ollenkaan russell tyyppinen” ja pelokas luonne, aggressiivinen käytös, vakava hammasongelma.

EVA-arvostelun syiksi on kirjattu muun muassa kulmahampaan osuminen ikeneen purenna sisällä, ontuminen, aggressiivinen käytös, takajalkojen pomputtava liike, ”koira loikkii hihnassa ja kulkee kahdella jalalla”, ”tänään koiralla ei paras päivä, ei näytä liikkeitään”, ”can not be judged, can not touch”, ”ei halua esiintyä eikä liikkua kehässä” ja ”doesn’t want to move”.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Vuosina 2018–2023 russeleiden EVA- ja HYL-näyttelyarvostelujen lukumäärät Ruotsissa

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
EVA	-	-	-	-	2	1
HYL	3	1	1	3	1	2

Sukupuolten väliset erot

Vuosina 2018–2023 näyttelyarvosteluissa hylätyn HYL sai 4 urosta ja 3 narttua. Ei voida arvostella (EVA) annettiin 6 urokselle ja 9 nartulle. Sukupuoli ei näyttäisi vaikuttavan siihen, onko koira arka tai avoin, molempia on molemmissa sukupuolissa.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rotumääritelmän mukaan jackrussellinterrieri on yksi niistä 1800-luvulla ketun metsästyksen kehitetyistä terriereistä, jotka oli tarkoitettu ”juoksemaan kettukoerien kanssa ja menemään maanalaisiin luoliin jahtaamaan kettuja ja muuta riistaa”. Jackrussellinterrieri on näistä matalajalkaisin ja sen on myös sanottu olevan niin sanottu ”bagman’s dog” (laukkumiehen koira). Tällä tarkoitettiin sitä, että koira vietiin saaliseläimen pesälle hevosen satulassa tai repussa.

Jackrussellinterrierin tulisi joko ajaa saaliseläin (Suomessa esim. supikoira tai kettu) ulos maanalaisesta pesästä tai pitää haukkuen saalis paikallaan, kunnes metsästäjä ehtii kaivaa pesän auki. Riistan kohdattuaan jackrussellinterrierin tulisi osoittaa terävyyttä, rohkeutta ja periksiantamattomuutta. Maan alla työs-

kennellessään sen pitää myös pystyä itsenäiseen päätöksentekoon mutta samalla totella metsästäjän käskyjä.

Jackrussellinterriereitä on rotumääritelmän mainitsemien käyttötarkoitusten lisäksi käytetty esimerkiksi talleilla rottien ja muiden jyrstöiden kannan kurissa pitäjinä.

Jackrussellinterrieri Suomessa on ensisijaisesti käyttötarkoitukseltaan seura- ja harrastuskoira.

Jackrussellinterrierejä käytetään pienpetojen metsästykseseen, mutta metsästyskäyttö on hyvin rajallista. Kasvattajien kesken on huomattavia mielipide-eroja siitä, mitä käyttötarkoitusta tulisi painottaa ja onko metsästysominaisuuksien säilyttäminen tarpeellista ja missä määrin.

Osalle metsästykseseen ja luolakoirien taipumuskokeeseen osallistumiseen liittyy myös eettisiä kysymyksiä. Tämä voi vähentää käyttökokeisiin osallistuvien koirien määrää.

Rodun käyttöominaisuuksia voidaan mitata luolakoirien taipumuskokeella (LUT) sekä luonnon metsästyskokeella (LUME). Säännöissä todetaan: ”Luolakoirien taipumuskokeen (LUT) tarkoitus on jalostustyön suunnittelua varten selvittää koirien taipumukset ja sopivuus luolassa työskentelyyn.”

Kokeet

Luolakoirien taipumuskoe LUT 2023–2014

LUT, jokainen tulos erikseen										
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
LUTO	2 tulos- lost	4 tulos- lost		2 tulos- lost	3 tulos- lost	8 tulos- lost	10 tulos- lost	5 tulos- lost	2 tulos- lost	5 tulos- lost
LUT-		2 tulos- lost	1 tulos- lost	3 tulos- lost	9 tulos- lost	12 tulos- lost	12 tulos- lost	6 tulos- lost	10 tulos- lost	11 tulos- lost
LUTA		1 tulos- lost	1 tulos- lost	1 tulos- lost	2 tulos- lost	6 tulos- lost	5 tulos- lost	2 tulos- lost	5 tulos- lost	7 tulos- lost
LUTB		4 tulos- lost	5 tulos- lost	2 tulos- lost	13 tulos- lost	18 tulos- lost	14 tulos- lost	2 tulos- lost	14 tulos- lost	18 tulos- lost
LUTC	1 tulos- lost	3 tulos- lost	1 tulos- lost		12 tulos- lost	9 tulos- lost	16 tulos- lost	5 tulos- lost	7 tulos- lost	13 tulos- lost
LUTD		3 tulos- lost	1 tulos- lost		5 tulos- lost	2 tulos- lost	4 tulos- lost	2 tulos- lost		3 tulos- lost
LUTE										
YHT	3 tulos- lost	17 tulos- lost	9 tulos- lost	8 tulos- lost	44 tulos- lost	55 tulos- lost	61 tulos- lost	22 tulos- lost	38 tulos- lost	57 tulos- lost

Luolakoirien metsästyskoe LUME 2023–2014

LUME, jokainen tulos erikseen										
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
LUME1	11 tulos- lost	3 tulos- lost	2 tulos- lost	4 tulos- lost	1 tulos- lost	3 tulos- lost		1 tulos- lost	2 tulos- lost	2 tulos- lost
LUME0	1 tulos- lost	1 tulos- lost				1 tulos- lost				1 tulos- lost
LUME-	4 tulos- lost			2 tulos- lost					1 tulos- lost	1 tulos- lost
YHT	16 tulos- lost	4 tulos- lost	2 tulos- lost	6 tulos- lost	1 tulos- lost	4 tulos- lost	0 tulos- lost	1 tulos- lost	3 tulos- lost	4 tulos- lost

Luonnonluolan tarkastus LUO 2023–2014

LUO, jokainen tulos erikseen										
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
LUO1		20 tulos- ta	3 tulosta		14 tu- losta	13 tulosta	7 tulos- ta	4 tu- losta	11 tulosta	12 tulosta
LUO0		1 tulosta								
LUO-										
YHT	0 tulosta	21 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	14 tulosta	13 tulosta	7 tulosta	4 tulosta	11 tulosta	12 tulosta

Vesiriistakoe VERI 2023–2016

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
VERI1	8 tulosta	9 tulosta	18 tu- losta	11 tulos- ta	2 tulosta			
VERI2	5 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	3 tulosta	3 tulosta	3 tulosta	1 tulos- ta	
VERI3	11 tu- losta	4 tulosta	2 tulosta	7 tulosta	1 tulosta			
VERI0	8 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	1 tulosta		2 tulosta		3 tulos- ta
VERI-					1 tulosta			
YHT	32 tulosta	22 tulosta	26 tulosta	22 tulosta	7 tulosta	5 tulosta	1 tulosta	3 tulosta

Metsästyskoirien jäljestämiskoe MEJÄ 2023–2014

VOI										
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
VOI1	8 tulos- ta	7 tulosta	6 tu- losta	1 tu- losta	2 tulos- ta	4 tulos- ta	5 tulos- ta	5 tulos- ta	8 tulos- ta	4 tulosta
VOI2	1 tulos- ta	3 tulosta	5 tu- losta	1 tu- losta	3 tulos- ta	3 tulos- ta	4 tulos- ta	8 tulos- ta	2 tulos- ta	2 tulosta
VOI3	1 tulos- ta			2 tu- losta	1 tulos- ta	1 tulos- ta	4 tulos- ta	1 tulos- ta	2 tulos- ta	1 tulosta
VOI0	6 tulos- ta	3 tulosta	5 tu- losta	2 tu- losta	5 tulos- ta	5 tulos- ta	6 tulos- ta	3 tulos- ta	8 tulos- ta	3 tulosta
VOI-		1 tulosta	1 tu- losta				1 tulos- ta	1 tulos- ta		
YHT	16 tulosta	14 tulosta	17 tulosta	6 tulosta	11 tulosta	13 tulosta	20 tulosta	18 tulosta	20 tulosta	10 tulosta

AVO										
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
AVO1	10 tu- losta	8 tulosta	2 tu- losta	3 tu- losta	12 tu- losta	4 tulos- ta	7 tulos- ta	8 tulos- ta	12 tulosta	6 tulosta
AVO2	6 tulos- ta	2 tulosta		2 tu- losta	4 tulos- ta	2 tulos- ta	5 tulos- ta	1 tulos- ta	3 tulos- ta	2 tulosta
AVO3	3 tulos- ta	3 tulosta	2 tu- losta		6 tulos- ta		3 tulos- ta	2 tulos- ta	2 tulos- ta	3 tulosta
AVO0	8 tulos- ta	6 tulosta	1 tu- losta	4 tu- losta	8 tulos- ta	3 tulos- ta	6 tulos- ta	6 tulos- ta	10 tulosta	12 tu- losta

AVO-				<u>1 tu- lost</u>		<u>2 tulos- ta</u>	<u>1 tulos- ta</u>	<u>1 tulos- ta</u>	<u>1 tulos- ta</u>	<u>1 tulos- ta</u>
YHT	27 tulosta	19 tulosta	5 tulosta	10 tulosta	30 tulosta	11 tulosta	22 tulosta	18 tulosta	28 tulosta	24 tulosta
YHT	43 tulosta	33 tulosta	22 tulosta	16 tulosta	41 tulosta	24 tulosta	42 tulosta	36 tulosta	48 tulosta	34 tulosta

Vuosittaisiin rekisteröintimääriin verrattuna käyttökokeisiin osallistuvia koiria on hyvin vähän.

Vuosi	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Rekisteröinnit	1044	961	955	1086	864	826	929	876	951	773
LUT-kokeisiin osallistujat	2	7	5	4	18	22	28	16	18	21
LUME-kokeisiin osallistujat	9	4	2	5	1	4	0	1	3	4
LUO-kokeisiin osallistujat	0	19	3	0	14	13	7	4	11	12
VERI-kokeisiin osallistujat	13	15	8	6	3	4	1	3	0	0
MEJÄ-kokeisiin osallistujat	23	18	12	12	20	15	17	20	28	23

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Nykyään suurin osa kasvattajista sekä harrastajista mieltää jackrussellinterrierit lähinnä seura- ja harrastuskoiriksi. Harrastetaan enemmän agilityä, rally-tokoa, koiratanssia tms. Jackrusselleille ominainen viettirakenne, jota vaaditaan työkoirilta, tukee vahvasti eri lajien harrastamista.

Käyttöominaisuuksien kannalta luonteen liika pehmeneminen sekä välinpitämättömyys riistaa kohtaan ovat piirteitä, joita tulee välttää. Tavoitteena tulee olla hiljaisen itsevarma kotikoira, peloton ja itsenäinen seura-koira, joka riistaa kohdatessa osoittaa terävyyttä, rohkeutta ja periksiantamattomuutta.

Nykyään luolakokeiden eettisyys on kyseenalaistettu. Elävän ketun käyttöä kokeissa ollaan kieltämässä ja etsitään vaihtoehtoisia tapoja testata käyttöominaisuuksia ilman elävää kettua. On ollut puhetta pienoismääräkoirilla käytettävien PIKA-kokeiden käyttöön otosta myös jackrussellinterriereille. PIKA-kokeen eli käyttötaipumuskokeen tarkoituksena on todeta käyttöominaisuuksia koiran luonteessa ja käyttäytymisessä. Kokeessa testataan koiran halua ja kykyä seurata riistaa maastossa ja toimia kolossa sekä laukauspelottomuutta ja kiinnostusta saalista kohtaan.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Jackrussellinterriereille on yhä käyttöä pienriistan pyytämisessä. Supikoirat, minkit, ketut, mäyrät sekä karjatilloilla ja hevostalleilla jrsijät teettävät työtä monelle russelille. Nykyään jackrussellinterriereitä käytetään Suomessa myös jonkin verran peuran ja kauriin metsästyksessä karkottavana koirana. Se toimii hyvin pienillä rikkonaisilla metsästyalueilla. Hyvän nenänkätön ansiosta russeli toimii hyvin myös haavoittuneen riistaeläimen jäljityksessä. Rotua voidaan käyttää myös vesilintua tai kyyhkyä noutavana koirana metsästäjän apuna.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Vastaavia tilastoja luolakoira- tai koirakokeista ei ole saatavilla rodun alkuperämaasta Isosta-Britanniasta eikä kehittäjämaasta Australiasta.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Alkuperäinen käyttötarkoitus kettujen metsästyksessä käytettävänä luolakoirana on muokannut koirasta sellaisen, mikä jackrussellinterrieri on tänäkin päivänä: keskimääräistä vilkkaampi, pieni, toimielias, taistelutahtoinen, rohkea ja itsevarma. Rotumääritelmän kuvaama koira on kiinnostunut ympäristöstään, ja se on aina valmiina kaikkeen.

Itsenäisyydestään huolimatta jackrussellinterrierin pitäisi olla helposti motivoitavissa yhteistyöhön esimerkiksi herkkujen ja lelujen avulla, mutta toisaalta sillä ei ole palveluskoiramaista miellyttämisenhalua. Jackrussellinterrieri sytty salamannopeasti, mutta se myös rauhoittuu tilanteen mennessä ohi, mielellään yhtä nopeasti kuin on syttynytkin.

Nykyisin jackrussellinterrierien kanssa harrastetaan muun muassa agilityä, jossa se pääsee täyttämään monia viettejään, sekä nose workissa ja jäljestämisessä käyttämään hajuaistiaan. Käyttölajien harrastus koemielessä on vähäisempää, mutta jackrussellinterriereitä käytetään käytännön metsästyksessä. Harrastus koemielessä on vähäistä, jos vertaa vaikkapa agilityyn, mutta toisaalta käyttölajit ovat senluonteisia, että niissä suuret harrastajamäärät eivät ole kenties realistisia.

Yhdistyksellä on ollut säännöllistä käyttöleiritoimintaa vuodesta 2010 alkaen ja käyttölajien kokeita on järjestetty niiden yhteydessä ja myös erikseen. Säännöllistä koetoimintaa on ollut MEJÄssä vuodesta 2009 alkaen ja VERissä vuodesta 2016 alkaen, ja myös satunnaisesti LUT-kokeita. Vesiriistakokeen tarkoituksena on todeta luolakoiran taipumukset vesilinnun metsästyksessä. Etenkin vesiriistan harrastus on aivan viime vuosina saanut useita innostuneita harrastajia – lajissa on nyt mainio noste. Russelin monipuolisten käyttöominaisuuksien vaalimiseksi on tärkeä jatkossakin tarjota jäsenille tutustumismahdollisuuksia käyttölajeihin ja niiden kokeisiin.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Rotujärjestön 2023 käyttäytymiskyselyn yksinolo-osio:

Miten russelisi käyttäytyy jäädessään yksin kotiin? (esim. haukkuko, tuhoaako irtaimistoa, onko sisäsiisti...)	Vastauksia 126 kpl
Nukkuu / on rauhallinen	110
Saattaa merkeillä / pissata	2
Satunnaisia tuhoja	10
Aluksi saattaa haukkua	9
Kakkaa sisälle	2
Haukkuu / ulvoo	2

Eroahdistusvastaukset 2018–2023 luonnekyselyssä	Vastauksia 103 kpl
Ei lainkaan eroahdistusta	72,8 %
Hieman eroahdistusta	22,3 %
Melko paljon eroahdistusta	3,9 %
Todella voimakas eroahdistus	1 %

SKL:n kyselyn vastaukset:

Esiintyykö koiralla jokapäiväistä elämää hankaloittavaa..	Vastauksia 71 kpl
--	--------------------------

Arkuutta tai pelkoa	5,6 %
Vihaisuutta ihmisiä kohtaan	1,4 %
Vihaisuutta toisia koiria kohtaan	7,0 %
Arvaamattomuutta	0,0 %
Eroahdistusta	5,6 %
Stereotyyppistä käyttäytymistä	2,8 %
Yliseksuaalisuus, urokset	0,0 %
Sisäsiisteyden puutetta	2,8 %
Koiralla ei esiinny tällaisia käytösongelmia.	76,1 %
Jokin muu elämää hankaloittava ongelma	5,6 %
Aistiiherkkyyden	1 kpl
Yliaktiivisuus	1 kpl
Maanisuus	1 kpl

Vastausten perusteella suurin osa jackrussellinterrieistä selviää yksinolosta hyvin. Osa koirista kuitenkin kokee ahdistusta jäädessään yksin.

KoiraNet, kuolemansyytilasto	
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	Yhteensä 21 kpl
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	8
-Salakavaluus tai arvaamattomuus	4
-Vihaisuus	4
-Muu käytösongelma	2
-Yksinolo-ongelmat	2
-Sisäsiisteysongelmat	1

Kuolinsyytilastosta löytyy 21 koira, joiden lopetuksen syy liittyy käyttäytymisongelmaan.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Jackrussellinterriereillä on liioittelematon rakenne ja normaali sukuvietti. Useimmiten astutukset ja synnytykset sujuvat luonnollisesti.

Kohdassa 4.3.4 pentue- / synnytyskyselyiden vastauksista koontia.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Rotujärjestön käyttäytymiskyselyn kysymykseen jackrussellinterrierin varautuneisuudesta ja luoksepäästävydestä saatiin 124 vastausta.

Russelini menee omalla reviirillään reippaasti ja hyväntahtoisesti vieraan luokse. 74,2%

Russelini menee vieraassa paikassa reippaasti ja hyväntahtoisesti vieraan luokse. 81,5 %

Kysymykseen "onko koirasi aggressiivinen muita koiria kohtaan?" vastaukset:

"Ei ole lainkaan aggressiivinen" 61,5 %

"Hieman" 29,1 %

"Melko paljon" 8,2 %

"Todella voimakkaasti" 1,1 %

Pelot ja ääniherkkyyden

Rotujärjestön käyttäytymiskyselyn kysymykseen onko koirasi ääni- tai paukkuaroka saatiin 103 vastausta.

”Russelini ei ole lainkaan ääni/paukkuarka.” 46,6 %

”Russelini on hieman ääni-/paukkuarka.” 32 %

”Melko paljon.” 11,7 %

”Todella voimakkaasti.” 9,7 %

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Ikääntyessä koiran kuulo saattaa heiketä, jolloin osa vanhenevista koirista alkaa haukuskella tai ulista itseksensä. Joillakin koirilla saattaa vanhemmiten myös sisäsiisteydestä tulla ongelma. Ilmeisesti nämä eivät ole kuitenkaan kovinkaan yleisiä ongelmia jackrussellinterriereillä, sillä näistä ei ole mainintoja kyselyissä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Jackrussellinterrieri on rakenteeltaan luonnollinen ja liioittelematon. Etujalkojen liiallinen kaartuvuus ja ranteiden taittuminen ulospäin voivat aiheuttaa koiralle kipua, jolloin koiran käyttäytyminen saattaa olla arvaamatonta. Selkänikamien LTV-muutokset saattavat aiheuttaa koiralle kipuja. Erityisesti LTV3 erittäin epäsymmetrisenä aiheuttaa mahdollisesti koviakin kipuja ja vaikuttaa koiran käyttäytymiseen. Allergiaperäinen jatkuva kutina hoitamattomana voi myös aiheuttaa koiralle käyttäytymismuutoksia.

4.2.6.1 Jackrussellinterrierin luonne ja käyttäytyminen -kysely 12/2017–11/2023

Yhdistys laati joulukuussa 2017 kyselyn jackrussellinterrierien luonteesta ja käyttäytymisestä. Kyselyyn vastattiin lyhyessä ajassa todella ahkerasti, ja saimme 19.12.2017 mennessä yhteensä 469 vastausta jackrussellinterrierien omistajilta. Näistä vastauksista saatiin aineisto edellisen JTO:n luonne- ja käyttäytyminen -osioon. Vuonna 2017 laadittu kysely jäi edellisen JTO:n valmistuttua jackrussellinterrieriharrastajien vastattavaksi. Vastauksia on tullut tasaisesti maaliskuuhun 2023 saakka. Tähän kyselylomakkeeseen tuli vastauksia yhteensä 103 kpl ajanjaksolla 20.12.2017–15.3.2023. Maaliskuusta 2023 alkaen yhdistys uudisti kyselylomakkeen, ja uusittuun kyselyyn on tullut vastauksia ajalla 16.3.–15.11.2023 yhteensä 124 kpl.

Tässä JTO:ssa käsiteltäviä luonteeseen ja käyttäytymiseen liittyviä kyselyjä on näin ollen kaksi hieman erilaista, joihin yhteensä saatiin vastauksia 227 kpl. Kyselyt olivat vastattavissa sekä yhdistyksen verkkosivuilla että Facebookin suljetussa Jackrussellinterrierit-ryhmässä.

Seuraavana käsiteltävissä tuloksissa ovat mukana kaikki 20.12.2017–15.11.2023 saadut vastaukset. Koska käytössämme on ollut kaksi osittain erilaista kyselylomaketta, tulosityhteenvedossa osassa kohdista huomioidaan vain toisen kyselyn tuloksia ja osassa kohtia, jotka ovat olleet kyselyissä täysin yhtenevät, on tulokset voitu laskea yhteen. Joissakin kohdin tuloksissa on eritelty molempien tutkimusten tulokset erikseen ja lisäksi vielä tulokset yhdistettyinä.

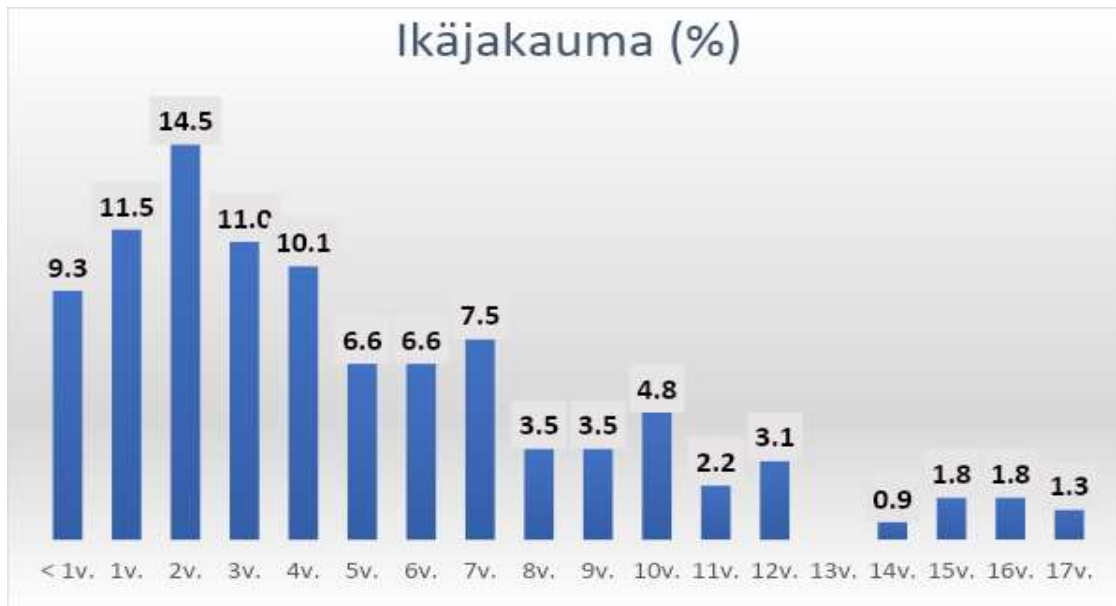
Koirien ikä ja sukupuoli

Vastauksia saatiin yhteensä (vanha ja uusi kysely yhteenlaskettuna) 227 kpl.

Vastauksia saatiin melko tasaisesti molemmista sukupuolista. Vastauksia saatiin 122:stä (53,7 %) nartusta ja 105:stä (46,3 %) uroksesta.

Vastauksia saatiin kattavasti eri-ikäisistä jackrussellinterriereistä: vastaajien ikähaitari vaihteli alle yksivuotiaista yli 17-vuotiaisiin. Suuri osa vastauksista (47,1 %) koski 1–4-vuotiaita jackrussellinterriereitä.

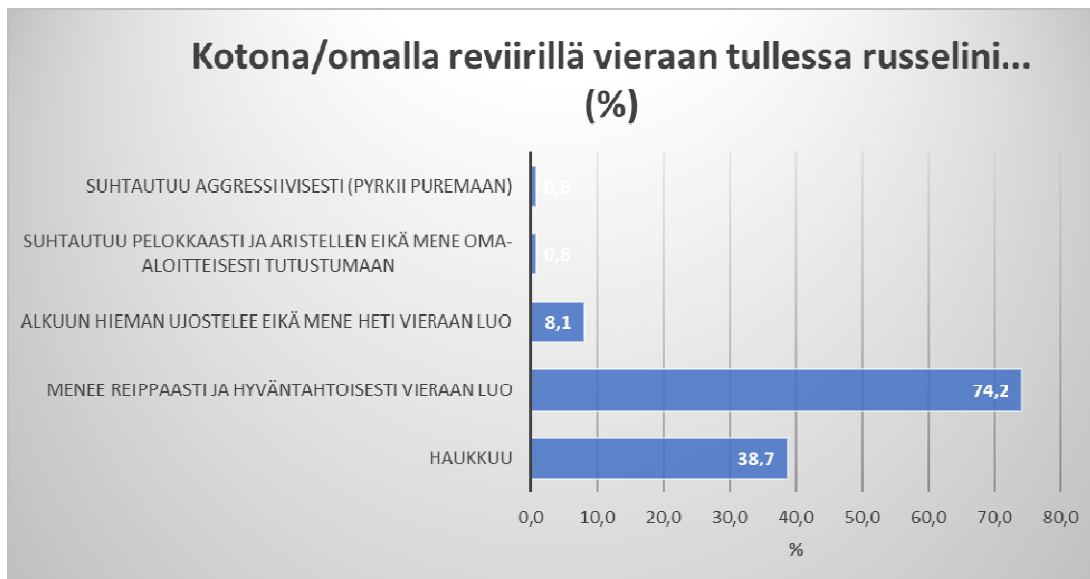
Koirien vastaushetken iät jakautuivat prosentuaalisesti seuraavasti:



Varautuneisuus/luoksepäästävyys

a) Varautuneisuus/luoksepäästävyys kotona/omalla reviirillä

Selkeästi suurin osa (74,2 %) vastanneista valitsee vaihtoehdon ”Kotona/omalla reviirillä vieraan tullessa russelini menee reippaasti ja hyväntahtoisesti vieraan luo”. 8,1 % vastaajien russeleista on alkuun hieman ujo, eikä mene heti vieraan luo. Pelokasta ja aggressiivista käytöstä on molempia vain 0,8 %:lla russeleista. 38,7 % vastaajista valitsee lisäksi vaihtoehdon ”Haukkuu”. Vastaajia kysymykseen oli 124 ja vastausvaihtoehtoja sai valita yhden tai useamman.

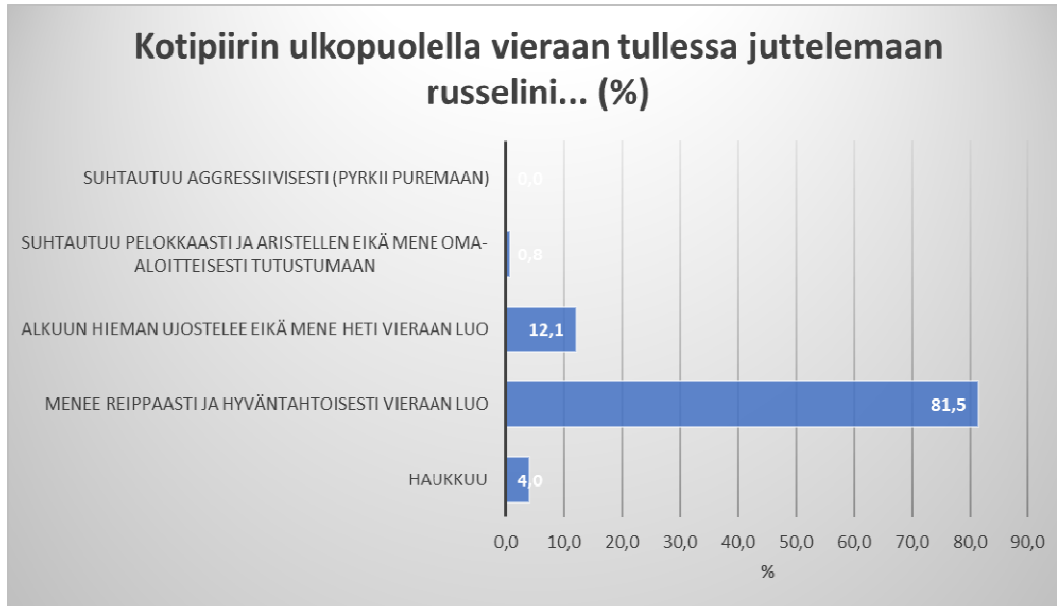


124 vastaajaa. Sai valita useammankin vaihtoehdon.

b) Varautuneisuus kotipiirin ulkopuolella

Kysyttäessä varautuneisuudesta kodin ulkopuolella vastaajat vastasivat seuraavasti: Suurin osa eli 81,5 % vastanneista sanoo russelinsa menevän reippaasti ja hyväntahtoisesti vieraan luo. 12,1 % kertoo koiransa

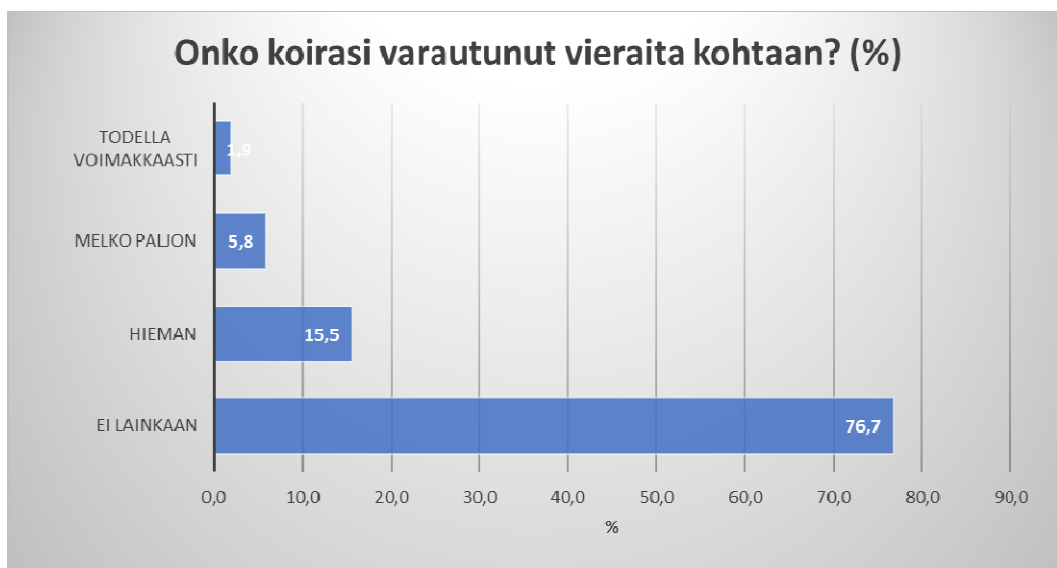
alkuun hieman ujostelevan ja 0,8 % valitsee vaihtoehdon ”suhtautuu pelokkaasti ja aristellen eikä mene oma-aloitteisesti tutustumaan”. Kenenkään vastaajan russetti ei suhtaudu aggressiivisesti. 4 % russeista haukkuu kohdatessaan vieraan kodin ulkopuolella.



124 vastaajaa. Sai valita useammankin vaihtoehdon.

c) Varautuneisuus yleensä ihmisiä kohtaan

Kuten kohdissa a) ja b) jo ilmeni, tämä kohta c) vahvistaa, että russetit eivät ole kovinkaan varautuneita vieraita kohtaan. Kysyttäessä ”onko koirasi varautunut vieraita kohtaan?”, vastasi 76,7 % vastaajista ”ei lainkaan varautunut” ja ”hieman varautunut” -vaihtoehdon valitsi 15,5 % vastaajista. ”melko paljon” vastasi 5,8 % ja ”todella voimakkaasti” 1,9 % vastaajista. Eli selkeä vähemmistö russeista on varautunut vieraita kohtaan. Vastaajia tähän kysymykseen oli 103.

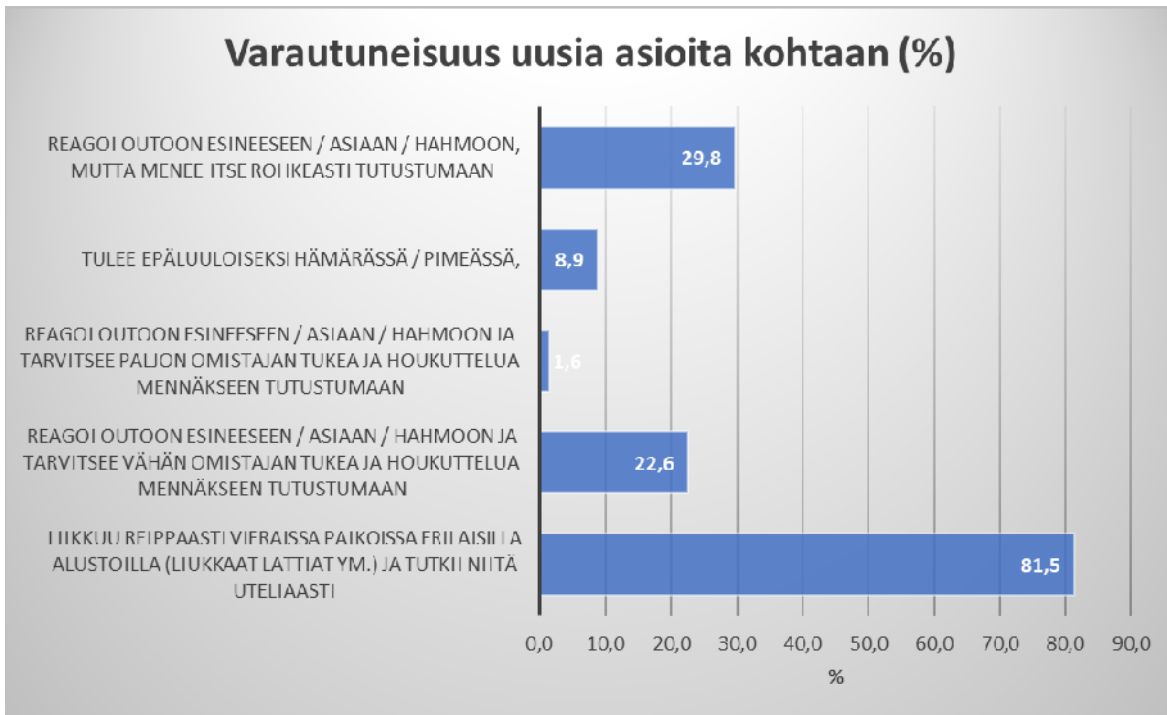


Vastaajia 103.

d) Varautuneisuus uusiin asioihin

Kysyttäessä varautuneisuudesta uusia asioita kohtaan vastasi valtaosa eli 81,5 %, että russetti ”liikkuu reip-

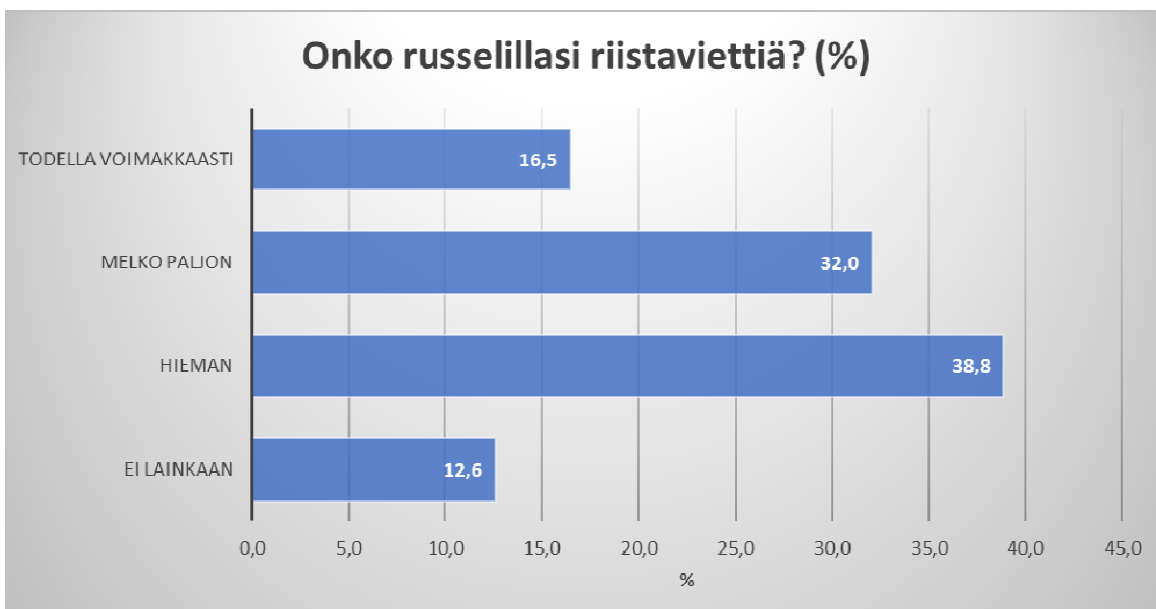
paasti vieraissa paikoissa erilaisilla alustoilla”. Osa russeista tarvitsee pientä rohkaisua uusiin asioihin tutustumiseen (22,6 %) ja osa (29,8 %) reagoi ja menee kuitenkin itse rohkeasti tutustumaan uuteen asiaan. Paljon tukea ja houkuttelua vaatii vain 1,6 % vastanneiden russeista. 8,9 % vastanneista toteaa russeilinsa tulevan epäluuloiseksi hämärässä/pimeässä. Vastanneita oli 124 ja sai valita useammankin vaihtoehdon.



Vastaajia 124. Sai valita useammankin vaihtoehdon.

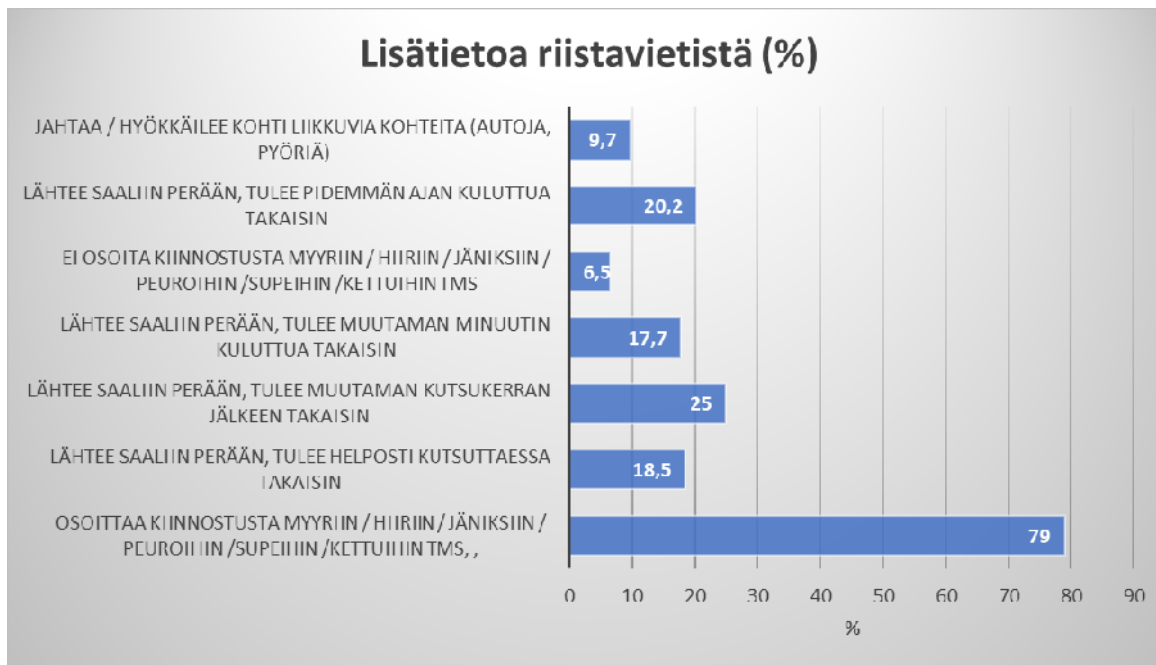
Riistavietti, saalistuskäyttäytyminen ja metsästyskäyttö

Kyselyn mukaan jonkin asteista riistaviettiä on 87,4 % russeista. Todella voimakas riistavietti on 16,5 %:lla, melko paljon riistaviettiä on 32 %:lla ja hieman riistaviettiä 38,8 %:lla. ”Ei lainkaan riistaviettiä” vastasi 12,6 % vastanneista.



Vastaajia 103.

Riistavietistä tarkemmin kysyttäessä vastaukset jakoutuivat oheisen taulukon mukaisesti. Vastaaja sai tässä valita useammankin vaihtoehdon. 79 % russeista osoittaa kiinnostusta myyriin, hiiriin ym. eläimiin. 7,9 % vastaajista kertoo, että hänen koiransa hyökkäilee kohti autoja ja pyöriä tai muita liikkuvia kohteita. Vastaukset jakautuvat melko tasaisesti (17,7 % – 25,0 %) sen suhteen, kuinka helposti/nopeasti russetti palaa takaisin lähdettyään saaliin perään. Vaihtoehtoja olivat ”pidemmän ajan kuluttua” (20,2 %), ”muutaman minuutin kuluttua” (17,7 %), ”muutaman kutsukerran jälkeen” (25,0 %) ja ”tulee helposti kutsuttaessa” (18,5 %).



124 vastausta. Sai valita useammankin vaihtoehdon.

Metsästyskäyttö (vastaajia 123)

Kyselyn pohjalta pääosa russeista ei ole käytetty metsästyksen.

Kysymys: Onko russeiasi käytetty metsästyksen?

- Kyllä 11,4 %
- Ei 88,6 %

Kysyttäessä minkä eläinten metsästyksen russettiä on käytetty, vastauksissa mainittiin supi, mäyrä, kettu, jänis, sorsa, rotta, minkki, peura ja kauris sekä jäljestys haavakkotilanteessa.

Keskittymiskyky

Keskittymiskyvystä ja rauhoittumisesta kysyttäessä vastaukset jakoutuivat seuraavan kaavion mukaisesti. Tässä sai halutessaan valita useamman vastausvaihtoehdon. Valtaosa vastaajista (66,1 %) on valinnut vaihtoehdon ”Russetini osaa rauhoittua, jos mitään koiran kannalta mielenkiintoista ei tapahdu” sekä vaihtoehdon ”Russetini pystyy keskittymään yhteen asiaan kerrallaan, vaikka ympäristössä tapahtuu muita asioita samanaikaisesti” (59,7 %). 20,2 % toteaa koiransa reagoivan liiankin helposti erilaisiin ympäristön ärsykkeisiin. 8,1 % vastaajista kertoo koiransa reagoivan ärsykkeisiin ja häiriintyvän niistä niin, ettei enää pysty keskittymään/toimimaan. 3,2 % vastaa toiminnon (väijyminen, ramppaaminen, haukkuminen jne.) jäävän pääl-

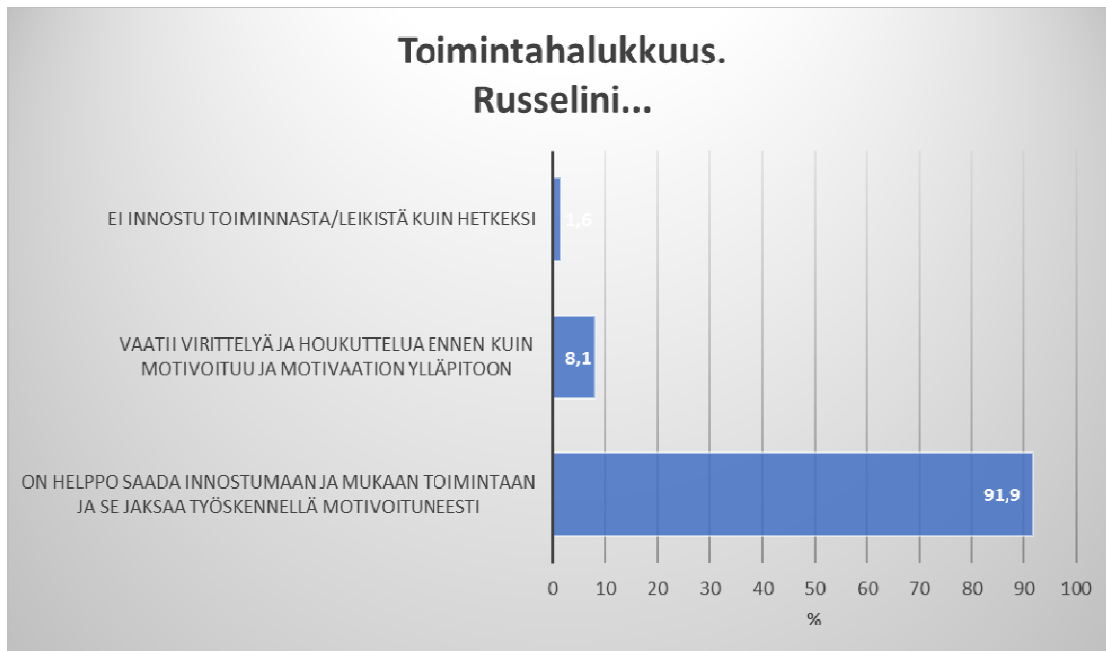
le ja 2,4 % toteaa, ettei koira osaa rauhoittua, vaikka mitään koiran kannalta mielenkiintoista ei ole tapahtumassa.



Vastauksia 124. Sai valita useamman vaihtoehdon.

Toimintahalukkuus ja syttyvyys

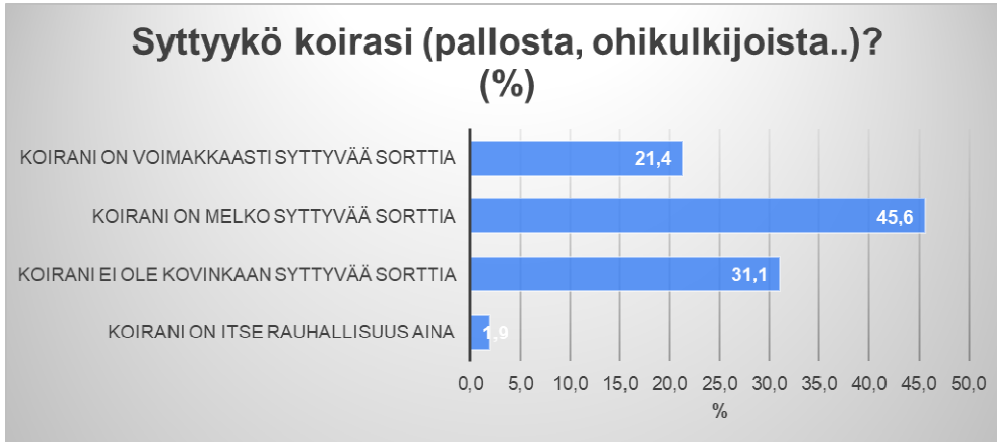
Toimintahalukkuudesta kysyttäessä valtaosa (91,9 %) vastaajista valitsi vaihtoehdon ”Russelini on helppo saada innostumaan ja mukaan toimintaan, ja se jaksaa työskennellä motivoituneesti”. 8,1 % totesi koiransa vaativan virittelyä ja houkuttelua ennen kuin motivoituu ja motivaation ylläpitoon. 1,6 % toteaa, ettei hänen koiransa innostu toiminnasta kuin hetkeksi.



124 vastausta.

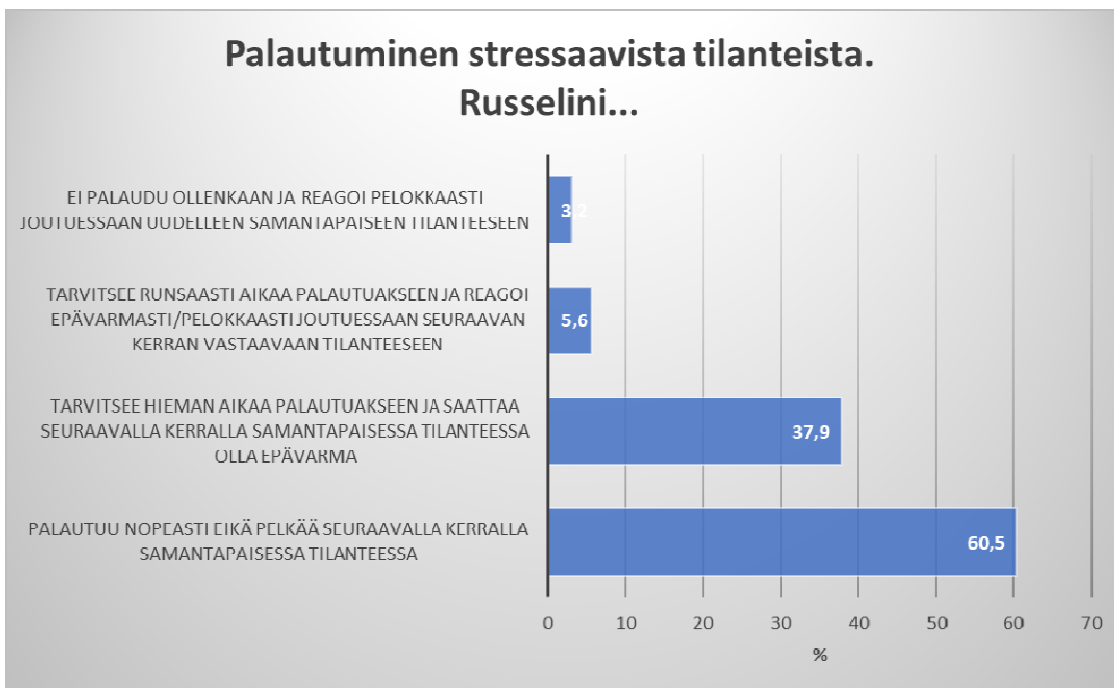
Russelin syttyvyydestä kysyttäessä eniten kannatusta (45,6 %) sai vaihtoehto ”koirani on melko syttyvää sorttia”. 31,1 % on sitä mieltä, että russelinsa ”ei ole kovinkaan syttyvää sorttia”. 21,4 % vastaajista kokee, että hänen koiransa on ”voimakkaasti syttyvää sorttia”. ja 1,9 % toteaa koiransa olevan ”itse rauhallisuus aina”.

Voimakkaasti syttyvää tai melko syttyvää sorttia vastasi näin ollen yhteensä 67,0 % ja ei kovinkaan syttyvä tai rauhallinen -vaihtoehdon valitsi yhteensä 33,0 % vastaajista. Kysymykseen saatiin 103 vastausta.

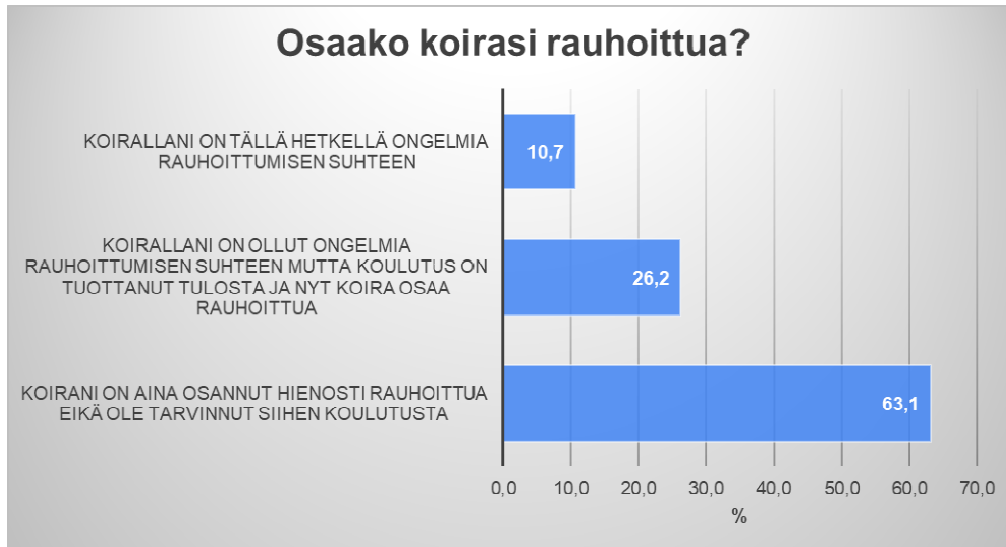


Selviytyminen stressaavista tilanteista

Stressaavasta tilanteesta palautumisesta kysyttäessä suurin osa vastaajista (60,5 %) valitsi vaihtoehdon ”Russelini palautuu nopeasti eikä pelkää seuraavalla kerralla samantapaisessa tilanteessa”. 37,9 % vastasi, että ”Russelini tarvitsee hieman aikaa palautukseen ja saattaa seuraavalla kerralla samantapaisessa tilanteessa olla epävarma”. Hankalampaa palautuminen on 5,6 %:lla ja 3,2 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon, ”Ei palaudu ollenkaan ja reagoi pelokkaasti joutuessaan uudelleen samantapaiseen tilanteeseen”. Kysymykseen saatiin 124 vastausta.

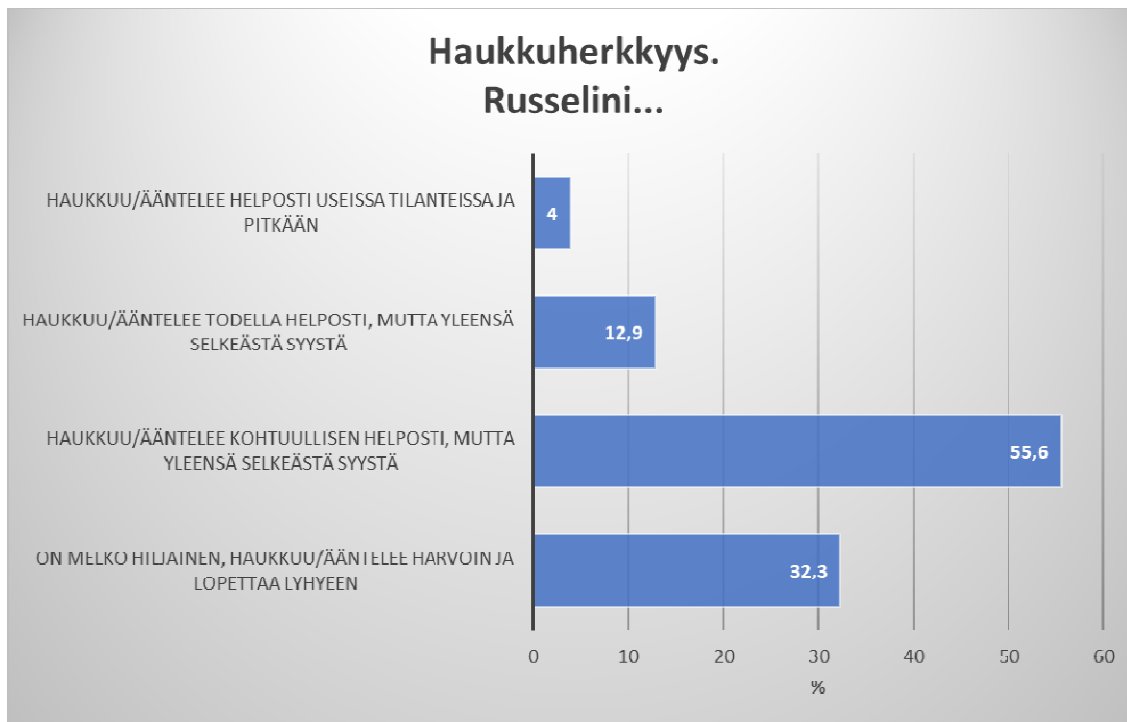


Vanhemmassa kyselyssä 103 vastaajaa vastasi rauhoittumiseen liittyvään kysymykseen. Kysyttäessä ”osaako koirasi rauhoittua?”, suurin osa (63,1 %) on valinnut vaihtoehdon ”Koirani on aina osannut hienosti rauhoittua eikä ole tarvinnut siihen koulutusta”. Toiseksi eniten kannatusta (26,2 %) sai vaihtoehto ”Koirallani on ollut ongelmia rauhoittumisen suhteen, mutta koulutus on tuottanut tulosta ja nyt koira osaa rauhoittua”. Eli nämä edellä mainitut yhteensä laskettuna voidaan todeta, että valtaosa (89,3 %) vastaajista kokee, että heidän russelinsa osaa rauhoittua. 10,7 % vastaajista kokee, että heidän russelillaan on ongelmia rauhoittumisen suhteen.



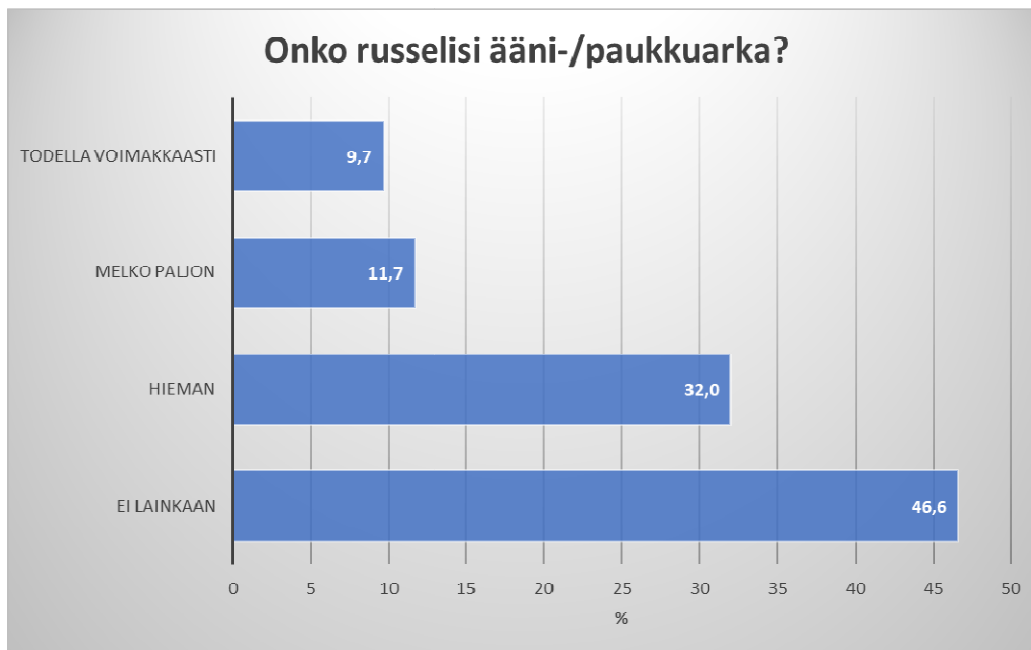
Haukuherkkyys

Haukuherkyydestä kysyttäessä yli puolet eli 55,6 % vastaajista valitsi vaihtoehdon ”Russelini haukkuu/ääntelee kohtuullisen helposti, mutta yleensä selkeästi syystä”. Toiseksi eniten (32,3 %) vastauksia sai vaihtoehto ”Russelini on melko hiljainen, haukkuu harvoin ja lopettaa lyhyeen”. 12,9 % vastaajista toteaa russelinsa ”haukkuvan/ääntelevän todella helposti, mutta yleensä selkeästi syystä” ja 4,0 % vastanneista sanoo koiransa haukkuvan helposti useissa tilanteissa ja pitkään. Vastauksia kysymykseen saatiin 124.



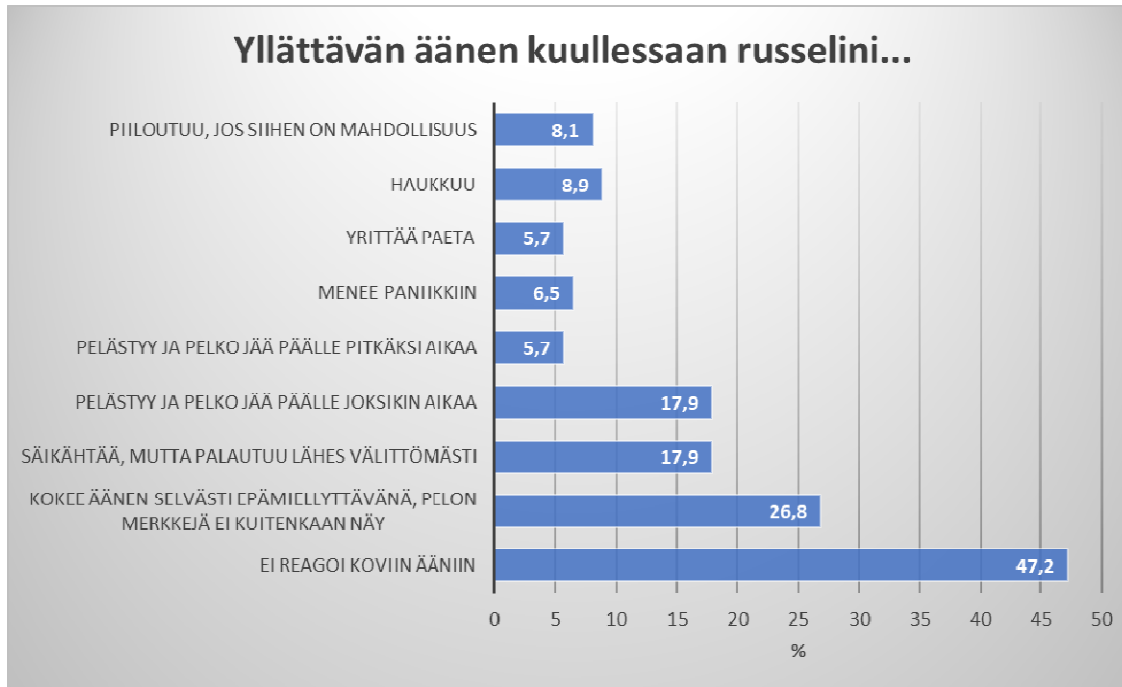
Ääniherkkyys

Ääni-/paukkuarkuudesta kysyttäessä 46,6 % vastaajista valitsi vaihtoehdon ”Russelini ei ole lainkaan ääni-/paukkuarka”. Toiseksi eniten (32,0 %) vastauksia sai vaihtoehto ”Russelini on hieman ääni-/paukkuarka”. ”Melko paljon” ääni-/paukkuarkoja on 11,7 % ja ”Todella voimakkaasti” ääni-/paukkuarkoja on 9,7 %. Vastauksia oli yhteensä 103.



Kysyttäessä tarkemmin ääniherkkydestä ja yllättäviin ääniin reagoimisesta, eniten kannatusta (47,2 %) sai vaihtoehto ”Yllättävän äänen kuullessaan russelini ei reagoi koviin ääniin”. Toiseksi eniten kannatusta (32 %) sai vaihtoehto ”Yllättävän äänen kuullessaan russelini kokee äänen selvästi epämiellyttävänä, pelon

merkkejä ei kuitenkaan näy”. 17,9 % kannatuksen saivat vaihtoehdot ”Russelini säikähtää, mutta palautuu välittömästi” sekä ”Russelini pelästyy ja pelko jää päälle joksikin aikaa”. Haukkumisen mainitsee 8,9 % vastanneista. 8,1 % toteaa koiransa pyrkivän piiloutumaan yllättävän äänen kuullessaan. 6,5 % toteaa koiransa menevän paniikkiin, ja 5,7 % kertoo koiransa yrittävän paeta tilanteesta ja 5,7 % saa kannatusta myös vaihtoehto ”koirani pelästyy ja pelko jää päälle pitkäksi aikaa”. Vastaaajia kysymykseen oli 123 ja vastaaja sai valita useammankin vaihtoehdon.



Koulutettavuus (124 vastaajaa)

Kyselyn pohjalta jackrussellinterrierit ovat pääosin helposti koulutettavia ja yhteistyökykyisiä.

Kysymys: Onko russelisi ollut helppo koulutettava sekä yhteistyökykyinen?

- Kyllä 89,6 % (112 kpl)
- Ei 10,4 % (12 kpl)

Käsiteltävyys (124 vastaajaa)

Kyselyn pohjalta jackrussellinterrierit ovat pääosin helposti totutettavissa käsittelyyn ja hoitotoimenpiteisiin.

Kysymys: Onko koirasi ollut helppo totuttaa käsittelyyn ja hoitotoimenpiteisiin (hampaiden katsominen, kynsien leikkaus ym.)?

- Kyllä 87,1 %
- Ei 12,9 %

Esineiden ja ruuan vahtimistaipumus (123 vastaajaa)

Kyselyn pohjalta russeleilla ei vaikuta olevan tapana vahtia esineitä, herkkuja tai makuupaikkaansa ihmisiltä.

Kysymys: Vahtiiko russelisi ruokakuppiaan / luutaan ihmisiltä?

- Kyllä 2,4 %
- Ei 97,6 %

Kysymys: Vahtiiko russelisi lelujaan / makuupaikkansa ihmisiltä?

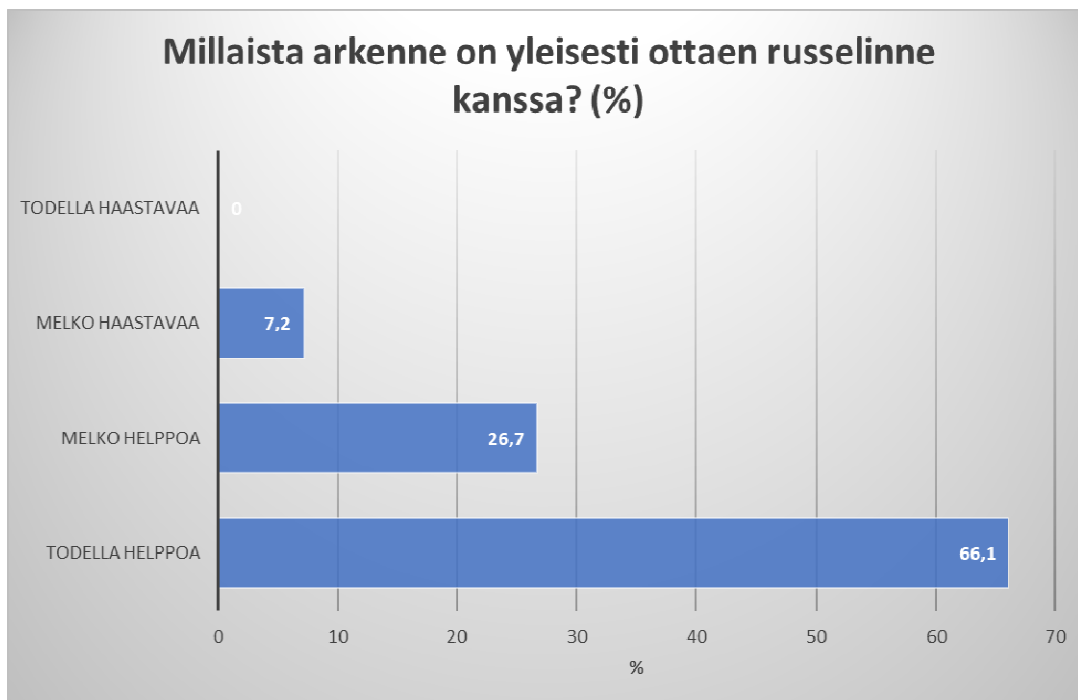
- Kyllä 0,8 %
- Ei 99,2 %

Arki russelin kanssa

a) Millaista arki yleisesti ottaen russelin kanssa on?

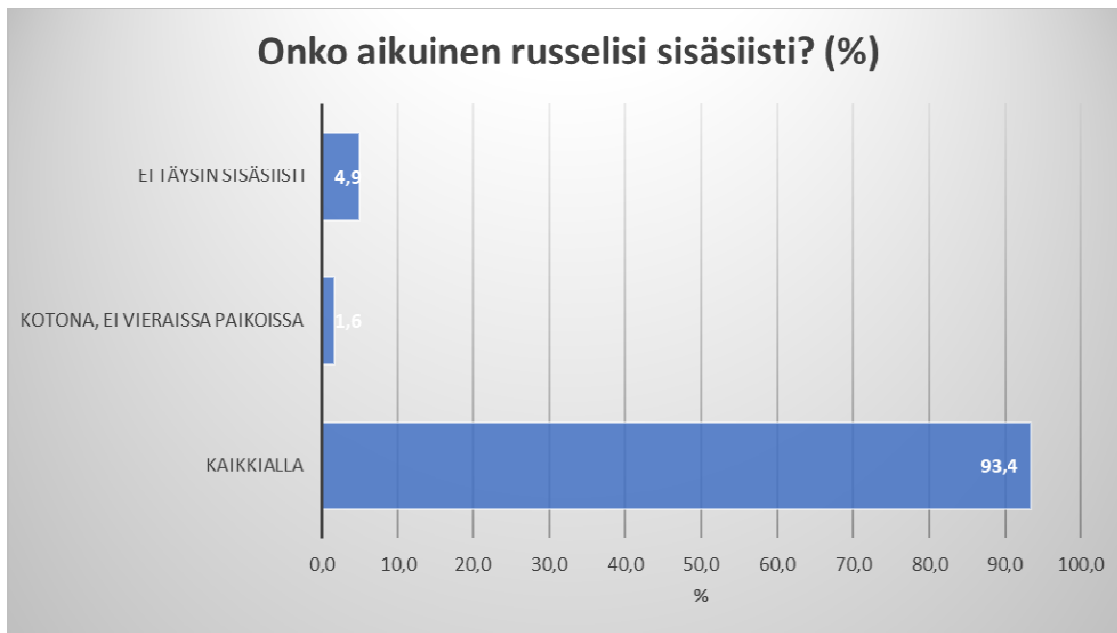
Tähän kysymykseen on yhdistetty molemmista kyselyistä vastaukset. Kysymys on suoraan vanhasta lomakkeesta, johon oli 103 vastausta. Näihin vastauksiin on lisätty vastauksia uuden lomakkeen avoimista kommenteista (uuden kyselylomakkeen kysymys: "Miten arki ja perhe-elämä russelin kanssa sujuu?"). Nämä yhdistämällä saatiin yhteensä 180 vastausta.

Arki russelin kanssa on vastausten mukaan pääasiassa "Todella helppoa" (66,1 %). "Melko helpoksi" arkeaan kuvailee 26,7 %. Näin ollen todella helpoksi tai melko helpoksi arkeaan kuvailee yhteensä jopa 92,8 % vastaajista. "Melko haastavana" arkensa russelin kanssa kokee 7,2 % vastanneista ja "todella haastava" -vaihtoehto ei saanut lainkaan kannatusta (0,0 %).



b) sisäsiisteys

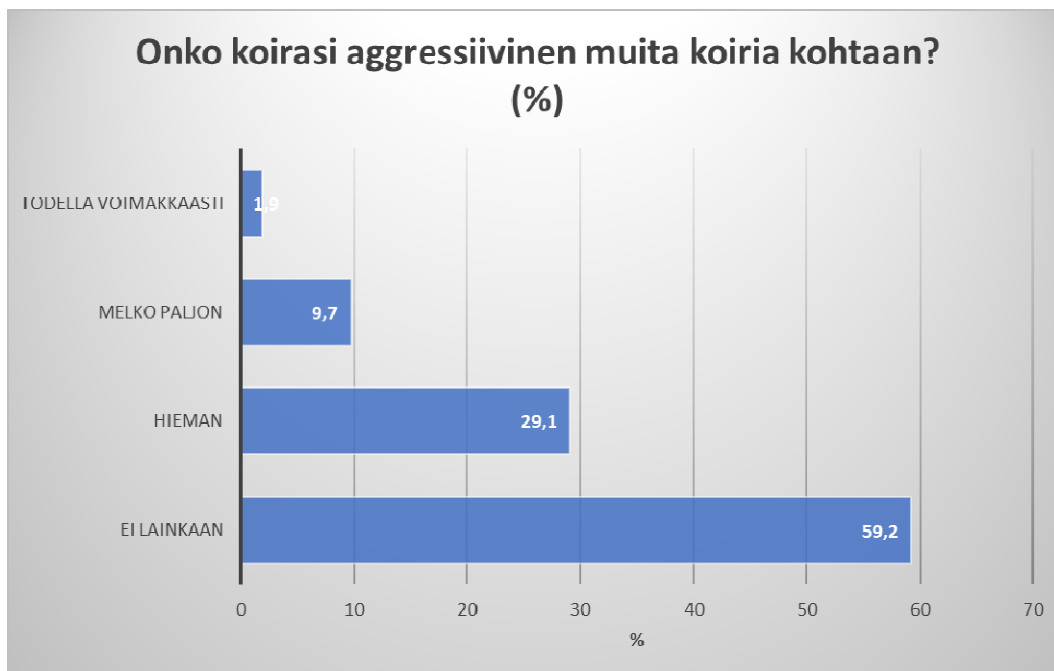
93,4 % vastanneista kertoo russelinsa olevan täysin sisäsiisti. 6,6 % vastanneista kokee, että joitakin ongelmia sisäsiisteysten kanssa on.



c) Suhtautuminen toisiin koiriin

Suhtautumisesta toisiin koiriin kysyttiin vanhassa lomakkeessa monivalintakysymyksellä. Kysyttäessä russe-
lin aggressiivisuudesta muita koiria kohtaan, vastasi suurin osa (59,2 %), että heidän koiransa ”ei ole lain-
kaan aggressiivinen” muita koiria kohtaan. Vaihtoehdon ”hieman” valitsi 29,1 %, ”melko paljon” 9,7 % ja
”todella voimakkaasti” 1,9 %. Vastaajia oli 103.

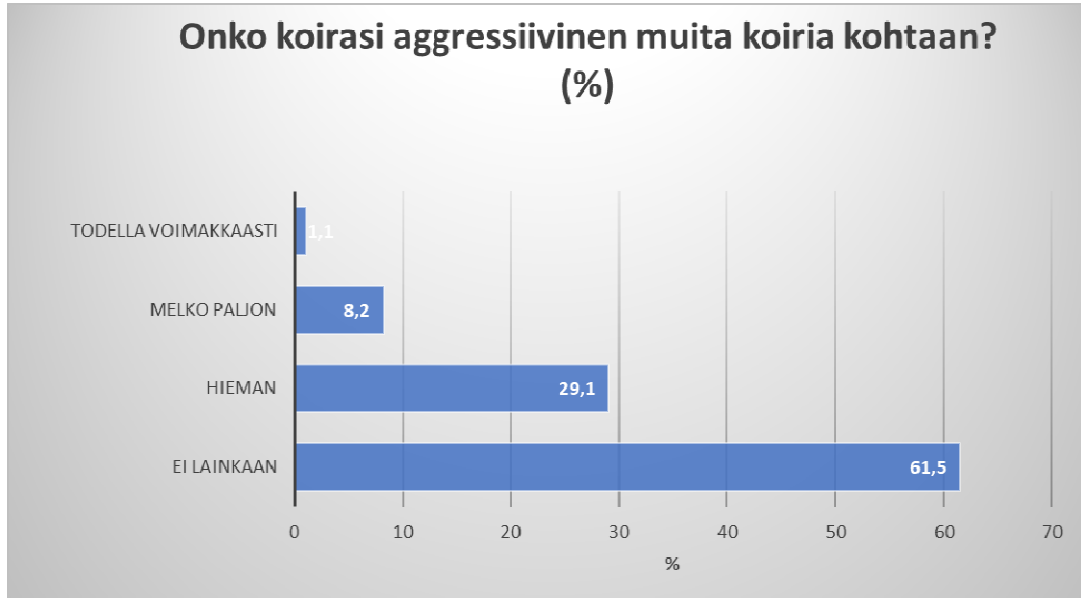
Aggressiivisuudesta maininneet vastaajat kommentoivat useasti, että koiralla on valikoivuutta asiassa, eli
koira saattaa tulla toimeen yleisesti ottaen muiden koirien kanssa, mutta joku tietty yksilö herättää negatiiv-
isia reaktioita. Samoin mainittiin usein eritoten urosten välisistä erimielisyyksistä.



Vanha kysely: Vastauksia 103.

Uudessa kyselyssä kysyttiin tästä samasta asiasta avoimella kysymyksellä (”Kuinka tulee toimeen toisten

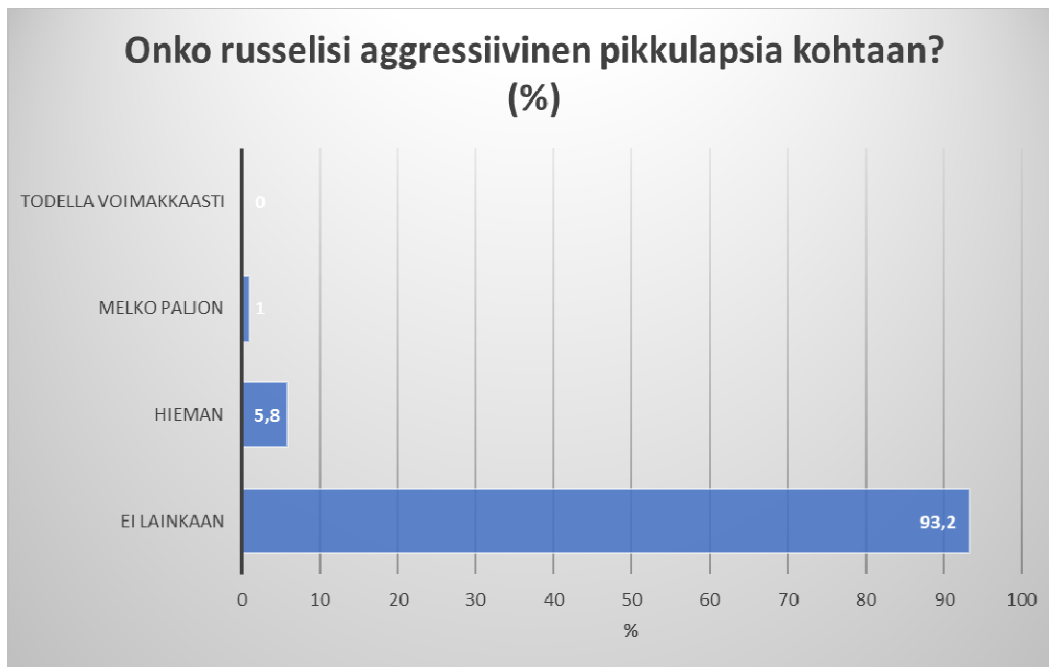
koirien kanssa?”). Seuraavaan kaavioon on poimittu uuden kyselyn avoimista vastauksista vanhan kyselyn kanssa yhteensopivat vastaukset. Näin saatiin 79 vastausta lisää uudesta, eli lopullinen määrä on 182 vastausta ja uuden ja vanhan kyselyn vastaukset yhdistämällä saadaan seuraavanlainen tulos: Kysyttäessä russetin aggressiivisuudesta muita koiria kohtaan, vastasi suurin osa (61,5 %), että heidän koiransa ”ei ole lainkaan aggressiivinen muita koiria kohtaan”. Vaihtoehdon ”hieman” valitsi 29,1 %, ”melko paljon” 8,2 % ja ”todella voimakkaasti” 1,1 %.



Yhdistettynä vanhan ja uuden kyselyn vastaukset. 182 vastausta.

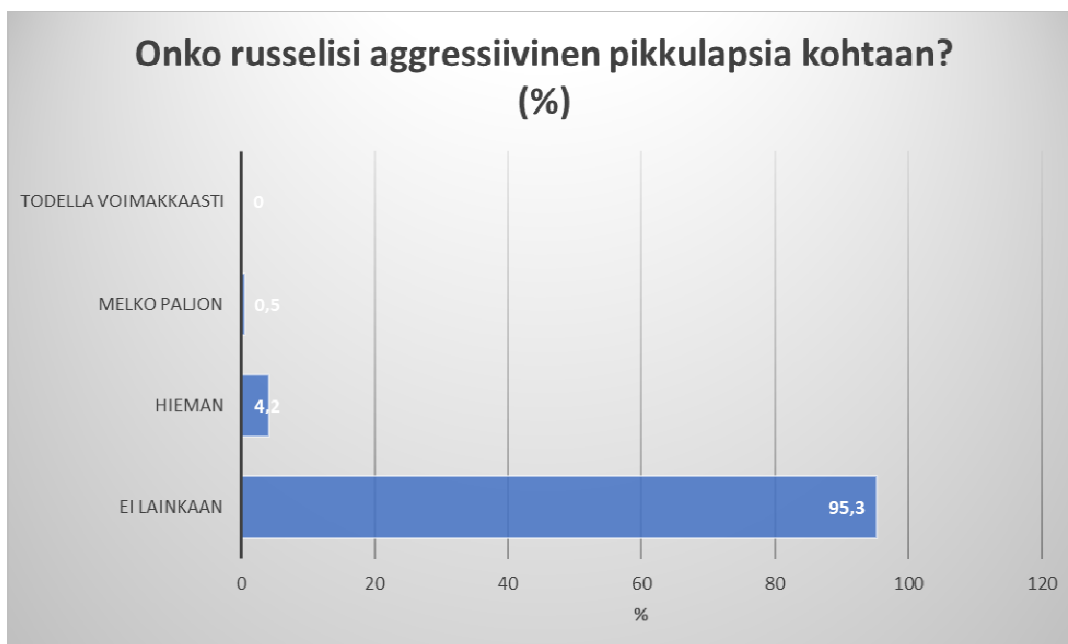
d) Suhtautuminen pikkulapsiin

Russelit vaikuttavat tulevan hyvin toimeen lasten kanssa. Suhtautumisesta pikkulapsiin kysyttiin vanhassa lomakkeessa monivalintakysymyksellä. Vastaajia oli 103. Kysyttäessä onko russeli aggressiivinen pikkulapsia kohtaan, vastasivat vastaajat vanhassa kyselyssä seuraavasti: 93,2 % kertoo, ettei heidän russelinsa ole lainkaan aggressiivinen pikkulapsia kohtaan. 5,8 % vastaa ”hieman” ja 1 % valitsi vaihtoehdon ”melko paljon”. Vaihtoehto ”todella voimakkaasti” ei saanut kannatusta.



Vanha kysely. Vastauksia 103

Uudessa kyselyssä kysyttiin tästä samasta asiasta avoimella kysymyksellä ("Kuinka tulee toimeen pikkulasten kanssa?"). Seuraavaan kaavioon on poimittu uuden kyselyn avoimista vastauksista vanhan kyselyn kanssa yhteensopivat vastaukset. Näin saatiin 87 vastausta lisää uudesta kyselystä, eli lopullinen määrä on 190 vastausta ja lopputulos on seuraava: 95,3 % vastaa, että heidän russelinsa "ei ole lainkaan aggressiivinen" pikkulapsia kohtaan, 4,2 % vastaa "hieman" ja 0,5 % valitsi vaihtoehdon "melko paljon". Vaihtoehto "todella voimakkaasti" ei saanut kannatusta.

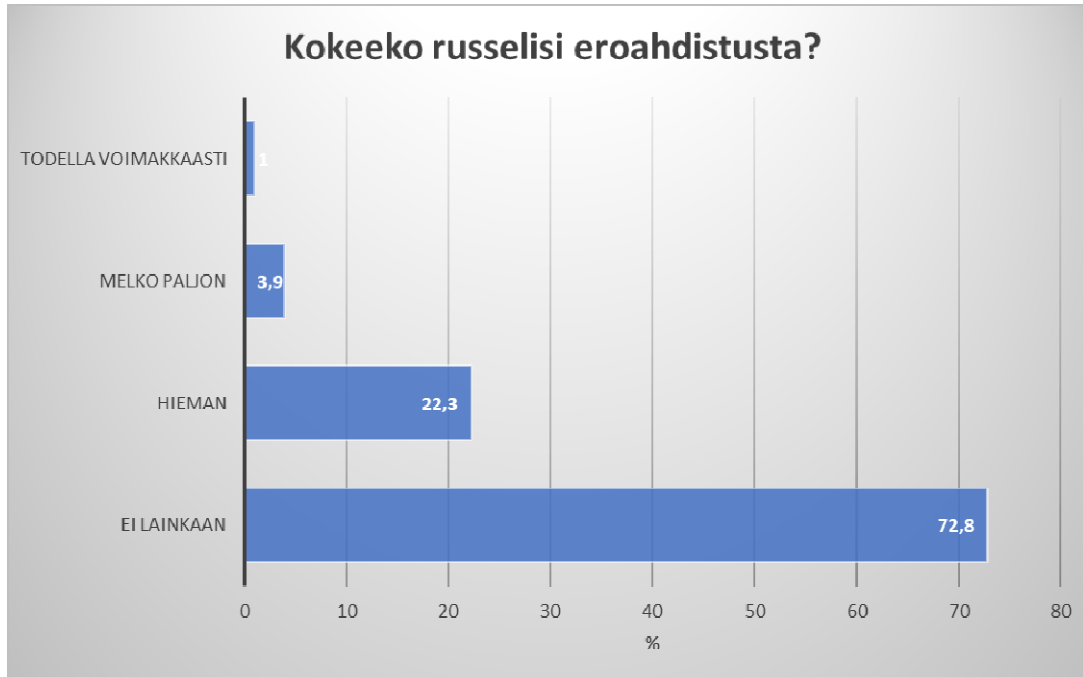


Yhdistettynä vanhan ja uuden kyselyn vastaukset. 190 vastausta.

e) Eroahdistus

Eroahdistusta kysyttiin vanhassa lomakkeessa monivalintakysymyksellä. Vastauksia oli 103. Valtaosa eli 72,8 % vastanneista toteaa, ettei heidän russelinsa koe lainkaan eroahdistusta. Hieman eroahdistusta kokee

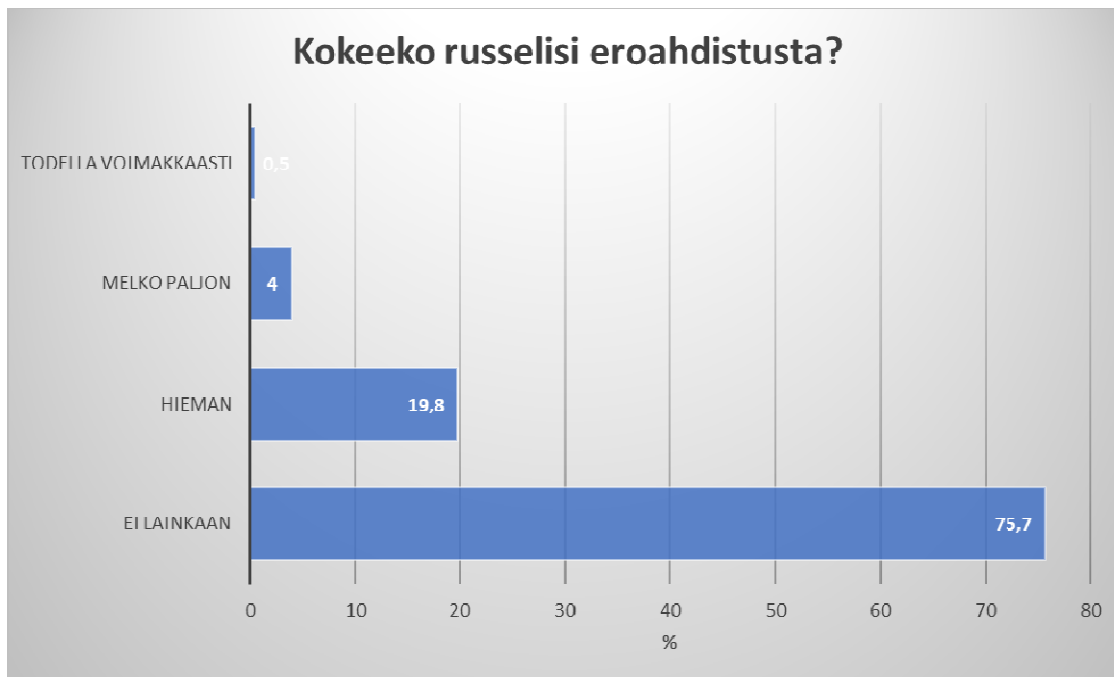
22,3 %. Melko paljon eroahdistusta kokee 3,9 %. Todella voimakasta eroahdistus on 1 %:lla vastanneiden russeleista.



Vastauksia 103.

Uudessa kyselyssä kysyttiin tästä samasta asiasta avoimella kysymyksellä ("Miten russelisi käyttäytyy kotiin yksin jäädessään?"). Seuraavaan kaavioon on poimittu uuden kyselyn avoimista vastauksista vanhan kyselyn kanssa yhteensopivat vastaukset. Näin saatiin 99 vastausta lisää uudesta, eli lopullinen määrä on 202 vastausta ja lopputulos on seuraava:

Valtaosa, eli 75,7 % vastanneista, kokee, ettei heidän russelinsa koe lainkaan eroahdistusta. Hieman eroahdistusta kokee 19,8 %. Melko paljon eroahdistusta kokee 4,0 %. Todella voimakasta eroahdistus on 0,5 %:lla vastanneiden russeleista.



Yhdistettynä vanhan ja uuden kyselyn vastaukset. Vastauksia 202.

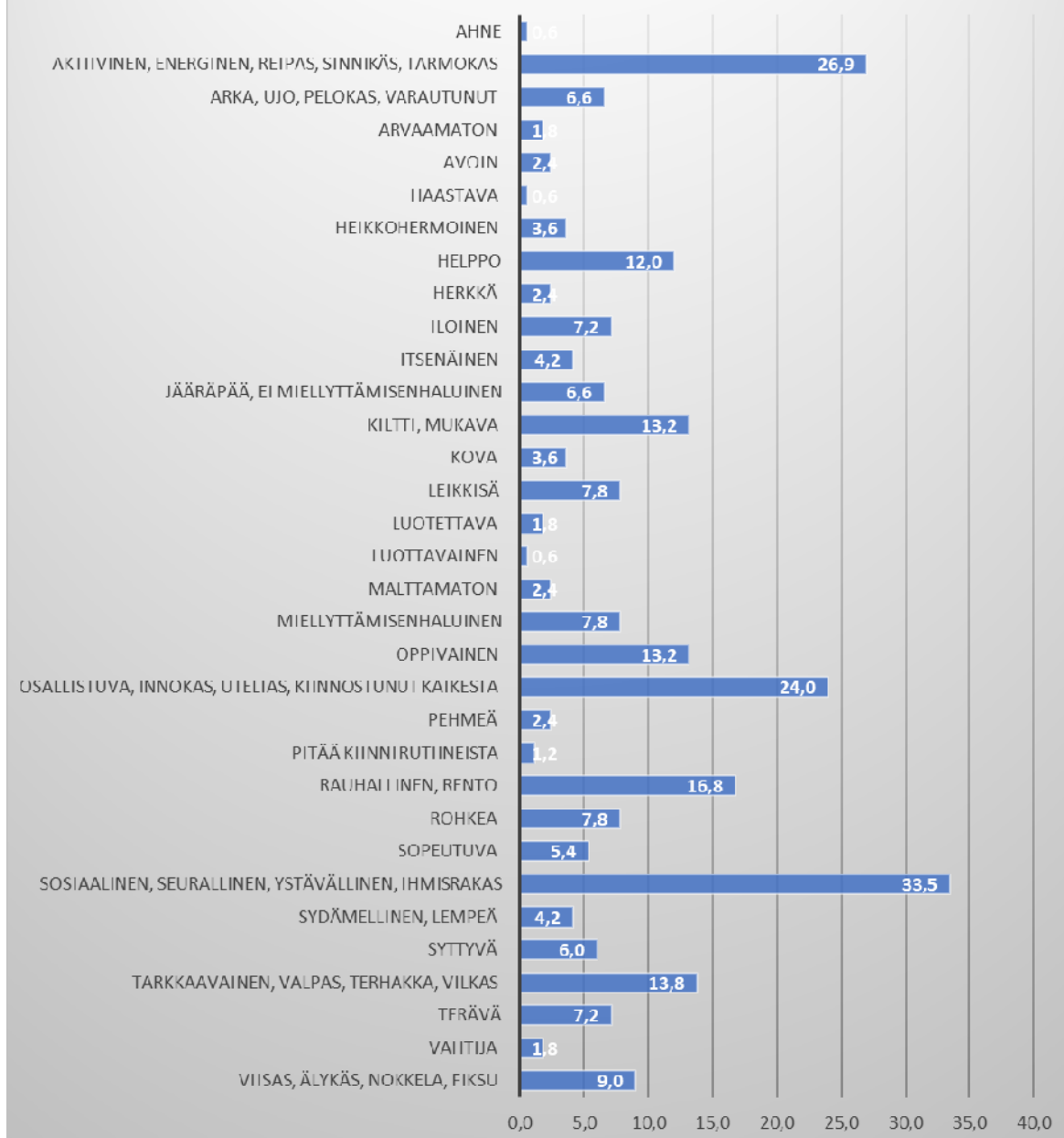
Koiran luonteen kuvaus omin sanoin

Lopuksi vastaaja sai halutessaan kertoa omin sanoin koiransa luonteesta ja käyttäytymisestä. Avoimia vastauksia käsittelevässä osuudessa prosenttiosuudet on laskettu avoimeen kysymykseen vastanneista. Tähän teemaan liittyviä avoimia vastauksia tuli sekä vanhassa että uudessa kyselyssä yhteensä 167 vastaajalta. Suurin osa kuvaili koiraansa useammalla adjektiivilla. Sanallisia kuvailuja tuli paljon erilaisia ja tuloksiin on yhdistetty vastauksia teemoittain.

Seuraavaan taulukkoon on koottu sanoja, joilla omistajat kuvailevat jackrussellinterrierinsä luonnetta ja käyttäytymistä. Nämä olivat adjektiiveja, jotka oletettavasti vastaajilla tulivat ensimmäisenä mieleen koiransa kuvaillessaan, joten varmasti moni asia jäi sanomattakin. Mutta näistä saa hyvän käsityksen siitä, mitä ajatuksia ja tunteita jackrussellinterrierit omistajissaan herättävät.

Monenlaisia adjektiiveja on vastattu laidasta laitaan, mutta eniten käytetyissä sanoissa on aistittavissa positiivinen viire; vastauksissa korostuvat sosiaalisuutta, innokkuutta ja aktiivisuutta kuvailevat sanat.

Adjektiivit, joilla vastaajat kuvailevat russeliaan (%)



167 vastaajaa kuvaili koiraansa sanallisesti.

Vastaajien eniten käyttämät (yli 20 % vastanneista maininnut) adjektiivit ovat:

- Sosiaalinen, seurallinen, ystävällinen ja ihmisrakas 33,5 %
- Aktiivinen, energinen, reipas, vauhdikas, sinnikäs, tarmokas 26,9 %
- Osallistuva, innokas, utelias, kiinnostunut kaikesta 24,0 %

Paljon mainintoja (10 %–20 % vastaajista maininnut) saivat myös seuraavat adjektiivit:

- Rauhallinen, rento 16,8 %

- Tarkkaavainen, valpas, terhakka, vilkas 13,8 %
- Kiltti, mukava 13,2 %
- Oppivainen 13,2 %
- Helppo 12 %

Vaikka toki negatiivisävytteisiäkin adjektiveja mainittiin, vaikuttaa siltä, että yleisesti ottaen ihmiset suhtautuvat russeleihinsa hyvin positiivisesti.

YHTEENVETO

Eli vaikka jackrusselleilla on yleisesti ottaen paljon vauhtia, erinäisiä päähänpinttyimiä, riistaviettiä tai esimerkiksi remmirähjäämistä, kyselyn tulosten mukaan jopa 92,8 % vastaajista kokee jackrussellin kanssa elämisen ”melko helpoksi” tai ”todella helpoksi”.

Jackrussellinterrieri on melko ”alkukantainen” rotu; jackrussellinterrierillä on aimo annos metsästysviettejä ja energiaa. Tällainen koira asettaa omat vaatimuksensa omistajalleen. Pienestä koostaan huolimatta jackrussellinterrieri tarvitsee johdonmukaisen koulutuksen ja aktiivisen kodin. Jackrussellinterrieriä ei saa päästää kodin kuninkaaksi, ja se vaatii paljon liikuntaa ja myös aivojumppaa, jotakin uuden oppimista. Näin ollen tämä rotu vaatii omistajaltaan paljon systemaattista työtä ja hyvää, positiivista otetta, jotta jackrussellinterrierin saa koulutettua kunnon koirakansalaiseksi.

Joillakin jackrusselleilla havaitaan jonkinasteista ongelmakäyttäytymistä. Koulutuksella ongelmakäyttäytymistä voidaan saada vähenemään, mutta yksittäisen koiran ongelmakäyttäytymisen taustalla voi olla monia eri seikkoja, muun muassa koulutuksen puute, kipu, sairaus tai peritty arkuus tai aggressiivisuus. Koiran kouluttaminen on pitkäjänteistä työtä, eivätkä kaikki ongelmakäyttäytymiset kuitenkaan johdu vaja-
vaisesta koulutuksesta. On myös sairauksia, jotka saattavat aiheuttaa koiralle kiputiloja, jotka puolestaan aiheuttavat hallitsemattomia muutoksia käyttäytymisessä. Tällaisia kipua aiheuttavia sairauksia ovat muun muassa luusto ja selkämuutokset, aivojen toimintaan vaikuttavat sairaudet kuten epilepsia tai näkökykyyn vaikuttavat sairaudet kuten katarakta ja linsilukuksio, joka voi aiheuttaa myös voimakasta kipua silmissä. Myös jatkuva kutina voi ahdistaa koira.

Koiran rauhallisuus mainittiin monissa vastauksissa. Useissa vastauksissa mainittiin eritoten, että koira on ”helppo russeiksi” tai ”rauhallinen russeiksi”. Vaikuttaa siltä, että monissa tapauksissa jackrussellinterrierin omistajat ovat koira hankkiessaan varautuneet korkeampaan aktiivisuustasoon, kuin mikä koiralla lopulta on ollut. Eli koira oli rauhallisempi ja helpompi kuin mihin perheessä oli varauduttu. Onhan jackrussellinterrierillä maine vauhdikkaana ja ei-niin-helppona rotuna. Toisaalta taas, jos perheessä on hyvin valmistauduttu jackrussellinterrierin tulon ja on tiedostettu, että rodulla riittää energiaa ja vauhtia ja näin ollen koiran koulutus on hoidettu oikeaoppisesti, vähennetään huomattavasti koiran ongelmakäyttäytymisen mahdollisuutta ja saatetaan kokea, että koira on ”rauhallinen tai hyväkäyttöksinen russeiksi”, eli se on osattu kouluttaa oikein. Jackrussellinterrierin rotumääritelmässä rodun käyttäytymistä ja luonnetta kuvataan lyhyesti näin: ”Eloisa, valpas ja toimielias terrieri, jolla on tarkkaavainen ja älykäs ilme. Rohkea ja peloton, ystävällinen mutta tyynen itsevarma.” Luonne ja käyttäytyminen -kyselyn tulosten perusteella voidaan todeta, että rotumääritelmän luonnekuvaus pitää hyvin paikkansa.

Jackrussellinterrierien omistajat vaikuttavat pitävän koiraansa sosiaalisena, ystävällisenä ja aktiivisena, reippaana, osallistuvana ja innokkaana. Omistajat tuntuvat olevan hyvinkin tyytyväisiä koiraansa. Tyytyväisiä ovat myös ne omistajat, jotka mainitsevat koiraansa olevan hyvin aktiivinen, riistaviettinen tai vaikka koiralla olisi ongelmia esimerkiksi rauhoittumisen suhteen.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Jackrussellinterrieri on reaktiivinen koira, jonka käyttäytymismalli on luotu metsästyskäyttöä ajatellen. Koira ilmoittaa haukullaan tapahtumista, etsii kiivaasti saalista ja saaliin kohdatessaan käy kiinni tai alkaa painostaa sitä. Käyttäytymismalli ei välttämättä sovellu nykypäivän moderniin kaupunkilais- ja lähiöelämään. Jackrussellinterrierin omistajan on otettava huomioon rodun alkuperäinen käyttötarkoitus ja pikku pennusta alkaen ohjattava käyttäytymistä haluttuun suuntaan.

Rotujärjestön käyttäytymiskyselyssä 92,8 % vastaajista on kuitenkin sitä mieltä, että elämä russelin kanssa on erittäin helppoa. Tästä voi päätellä, että jackrussellinterrierin omistajat tietävät, mitä saavat ja osaavat suhtautua koiraan oikein.

Erilaisille äänille herkkiä jackrussellinterriereitä on jonkin verran. Käyttäytymiskyselyn ääniherkkyys osioon liki 50 % vastaa, ettei heidän jackrussellinterrierinsä reagoi ääniin, 32 % kokee äänen epämiellyttävänä mutta ei pelkää, liki 18 % säikähtää mutta palautuu välittömästi. On normaalia, että koira reagoi kuullessaan äkillisen äänen, mutta epänormaalina voidaan pitää sitä, mikäli koira ei palaudu eikä kykene jatkamaan tekemistään.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Metsästyskäytössä oleva koira ei voi pelätä ääniä. Nyt kun metsästyskäyttö on vähentynyt, ei välttämättä ole pidetty niin tärkeänä sitä, että jalostukseen käytettävä koira on saattanut olla hieman ääniherkkä. Aikojen saatossa ääniherkkyys on lisääntynyt koska asiaan ei välttämättä ole kiinnitetty huomiota.

Ääniherkkyden vähentämiseksi suositellaan jalostukseen käytettäville koirille MH-luonnekuvausta, SKL:n käyttäytymisen jalostustarkastusta tai luonnetestiä.

Koiria, jotka ovat testeissä ilmentäneet voimakasta arkuutta, vihaisuutta tai ääniarkuutta ei saa käyttää jalostukseen. Mikäli kuitenkin päädytään käyttämään jalostukseen esimerkiksi lievästi ääniarkaa koira, parin tulee ehdottomasti olla sellainen, joka ei pelkää mitään ääniä.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Jackrussellinterrierin ensimmäinen PEVISA-ohjelma tuli voimaan vuoden 2004 alussa.

”Pentujen vanhemmista tulee olla polvitarkastuslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla 12 kuukautta vanhempi. Ohjelma on voimassa 1.1.2004–31.12.2008.”

Toinen samansisältöinen PEVISA-ohjelma astui voimaan välittömästi ensimmäisen jälkeen.

”Pentujen vanhemmista tulee olla polvitarkastuslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla 12 kuukautta vanhempi. Ohjelma on voimassa 1.1.2009–31.12.2013.”

Kolmas samansisältöinen PEVISA-ohjelma astui voimaan välittömästi edellisen jälkeen.

”Pentujen vanhemmista tulee olla polvitarkastuslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla 12 kuukautta vanhempi. Ohjelma on voimassa 1.1.2014–31.12.2018.”

Neljäs PEVISA-ohjelma astui voimaan välittömästi edellisen jälkeen.

”Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla voimassa oleva polvitarkastuslausunto ja silmätarkastus-

lausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 12 kuukautta vanhempi. Urokselle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Ohjelma on voimassa 1.1.2019–31.12.2023.”

JTT:n päätöksellä neljättä PEVISA-ohjelmaa jatkettiin vuodella, jotta JTO- ja PEVISA-päivitykset kulkevat samassa syklissä.

”Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla voimassa oleva polvi- ja silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 12 kuukautta vanhempi. Astutushetkellä vaadittava vähimmäisikä jalostukseen käytettävillä koirilla 24 kk. Urokselle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Ohjelma on voimassa 1.1.2025 – 31.12.2029.”

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

POLVILUMPTION SIOILTAANMENO (PATELLALUKSAATIO)

Lähde: ELT Anu Lappalainen, Kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalaka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I-asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III-asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV-asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Jos tämä ei auta, patellaluksaatiota voidaan hoitaa kirurgisesti. Leikkausmenetelmiä on useita. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

Arvostelussa käytetään Putnamin asteikkoa. Luksaatio voi olla mediaalinen tai lateraalinen (tai molempia):

Aste 0 Polvilumpio ei luksoidu.

Aste 1 Polvinivel on lähes normaali. Polvilumpiota voidaan liikutella helpommin kuin normaalisti ja patella saadaan luksoitumaan, mikäli polvea samalla ojennetaan. Patella saattaa luksoitua ajoittain, mutta se palautuu itsestään paikoilleen. Polvilumpion suoran siteen kiinnityskohta saattaa olla lievästi kiertynyt.

Aste 2 Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan raajan ollessa ojennettuna. Lumpio luksoituu polvea koukistettaessa tai rotatoitaessa (kierrettäessä) ja pysyy poissa telaurasta, kunnes se asetetaan takaisin paikoilleen. Sääriluun (tibia) yläosa on kiertynyt jopa 30 astetta sisäänpäin (pienet koirat).

Aste 3 Polvilumpio on yleensä luksoituneena. Lumpio saadaan asetettua tilapäisesti paikoilleen. Sääriluun yläosa on kiertynyt jopa 30–60 astetta.

Aste 4 Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan, eikä se pysy telaurassa ilman leikkausta. Sääriluun yläosa kiertynyt jopa 90 astetta.

Patellatutkimustilasto vuosilta 2010–2023, lähde KoiraNet

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	operoitu	Yht
2010	917	293	12	1	1	0	0	307
2011	954	286	13	1	0	0	0	300
2012	918	260	16	2	1	0	1	280
2013	912	278	10	2	0	0	0	290
2014	826	225	8	0	1	0	1	235
2015	933	270	13	6	1	0	0	290
2016	856	257	8	2	0	0	0	267
2017	948	264	17	6	0	0	0	287
2018	848	234	15	3	0	0	0	252
2019	842	234	8	3	0	0	0	245
2020	1079	270	5	1	2	0	0	278
2021	980	178	6	2	0	0	0	186
2022	988	32	0	0	0	0	0	32
2023	947	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	12948	3081	131	29	6	0	2	3249

Tutkimustulosten perusteella jackrussellinterriereiden polvitilanne on hyvä. Virallisessa polvitarkastuksessa käytetään lähinnä jalostukseen käytettävät koirat. Rodun kannalta olisi ihanteellista, että mahdollisimman moni koira käytettäisiin virallisessa polvitarkastuksessa, mielellään yli 3-vuotiaana. KoiraNetin tilastosta löytyy kaksi operoitua polvea.

Vuosina 2010–2023 syntyneistä koirista on polvitarkastettu 3249 koiraa, joista liki 95 % on saanut 0/0-tuloksen.

Jalostukseen käytettävillä koirilla polvituloksen pitää olla Putnamin asteikolla 0, tai korkeintaan 1. Jos toisella vanhemmalla on polvitulos 1, on yhdistelmän toisen osapuolen polvien oltava 0. Jos polvitulos on Putnamin asteikolla 2–4, ei koiraa saa käyttää jalostukseen. Tavoitteena on, että jalostukseen käytettäisiin ainoastaan koiria, joiden polvet ovat 0/0.

Perinnölliset silmäsairaudet

Silmätutkimustilasto syntymävuoden mukaan 2010–2023, lähde KoiraNet

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2010	917	305	33 %	264	87 %
2011	954	302	32 %	264	87 %
2012	918	283	31 %	243	86 %

2013	912	295	32 %	252	85 %
2014	826	239	29 %	210	88 %
2015	933	290	31 %	250	86 %
2016	856	269	31 %	228	85 %
2017	948	282	30 %	235	83 %
2018	848	248	29 %	226	91 %
2019	842	237	28 %	213	90 %
2020	1079	274	25 %	252	92 %
2021	980	179	18 %	162	91 %
2022	988	25	3 %	22	88 %
2023	947	0	0 %	0	0 %

Silmämuutosdiagnoosit 2010–2023 syntymävuoden mukaisesti, lähde KoiraNet

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, operoitu	1
Distichiasis, todettu	203
Distichiasis/Ektooppinen cilia, todettu	24
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	2820
Ektooppinen cilia, todettu	4
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, vakava	1
Iris hypoplasia, todettu	6
Kaihin laajuus, kohtalainen	6
Kaihin laajuus, laaja	14
Kaihin laajuus, lievä	15
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	3
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	3
Kortikaalinen katarakta, todettu	57
Kuivasilmäisyys, todettu	1
Lasiaisen rappeuma, epäilyttävä	1
Lasiaisen rappeuma, todettu	17
Lasiaisprolapsi/lasiaisvuoto, todettu	1
Linssiluksaatio, todettu	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	1
Muu iris sairaus, epäilyttävä	1
Muu iris sairaus, todettu	1
Muu verkkokalvon sairaus, todettu	3
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	13
Nukleaarinen katarakta, todettu	13
Näköhermon coloboma, diagnoosi avoin	1
Näköhermon coloboma, todettu	1

Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, diagnoosi avoin	1
Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, todettu	7
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	7
Pienisilmäisyys, todettu	2
Plasmooma, todettu	2
Posterior polaarinen katarakta, todettu	8
PPM, iris-iris, todettu	28
PPM, iris-kornea, todettu	2
PPM, iris-linssi, todettu	1
PRA, epäilyttävä	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	20
RD, geograafinen, todettu	2
RD, multifokaali, todettu	9
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, epiteliaalinen	1
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	3
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	6
Silmämuutosten vakavuus, lievä	178
Silmämuutosten vakavuus, vakava	6
Synnynnäinen katarakta, todettu	1
Totaali katarakta, todettu	18

Erilaisia kaiheja todettu vuosina 2010–2023 syntyneillä yhteensä 117 kpl. Kaiken kaikkiaan 220 jackrusselinterrierillä on diagnosoitu jonkinlainen kaihimuutos.

Harmaakaihi eli katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditaarinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmänsisäistä suonikalvontulehdusta ja voi siten aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on diabetekseen liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta. Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Niin sanottu nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyyssä muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomenetelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset (mm. sileäkarvaisen noutajan etu Y-sauman pistemäiset kaihimuutokset), joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Jos koira saa perinnöllinen katarakta, epäilyttävä -diagnoosin, suositellaan jalostuskäytön lykkäystä vuodella tai siihen asti, kunnes uros on täyttänyt viisi (5) vuotta, tai narttu neljä (4) vuotta. Silmätarkastus tulee uu-

sia, mikäli koiraa käytetään jalostukseen.

Ruseleilla on diagnostisoitu silmän eri osissa esiintyviä erilaisia kaiheja yhteensä 220 koiralla. Perinnöllisen harmaakaihin puhkeamisikä vaihtelee rodussa hyvin paljon. Toteamisikä on vaihdellut 10kk–13,5kk välillä (n=205). Keskimääräinen toteamisikä on 5v4kk ja toteamisiän moodi 3v2kk (n=205). Jalostuksen kannalta ongelmana on, että vaikka koiralla itsellään kaihi puhkeaisi vasta vanhempana esim. yli 10-vuotiaana, niin sen jälkeläisillä kaihi voi puhjeta vuosia nuorempana.

Vuosina 2018–2023 syntyneillä todetut kaihit, lähde KoiraNet 20.1.2024

Kortikaalinen katarakta, todettu	9
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	4
Nukleaarinen katarakta, todettu	2
Posterior polaarinen katarakta, todettu	3
Synnynnäinen katarakta, todettu	1
Totaali katarakta, todettu	4

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä. Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppjen tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Vuonna 2021 ECVO uudisti silmätarkastusohjeitaan distichiasis/ektooppinen cilia -diagnoosien osalta. Distichiasis/ektooppinen cilia -diagnooseja ei enää erotella, koska kyseessä ovat saman asian eri muodot. Jalostuskäyttöä ei suositella yksilöille, joilla on ruksattu myös kohta vakava. Löydös luokitellaan vakavaksi, jos luomen reunasta kasvavia ylimääräisiä ripsiä (distichias) on paljon ja/tai havaitaan merkkejä niiden aiheuttamasta ärsytyksestä. Ektooppiset ciliat luokitellaan myös vakavaksi muutokseksi. Jalostustietojärjestelmään lausunnot tallennetaan ohjeistuksen mukaisesti.

Distichiasisdiagnoosi on 302 koiralla, lisäksi 1 operoitu. Distichiasis/ektooppinen cilia 24 koiralla, ja ektooppinen cilia 15 koiralla. Lisäksi määrittelemättömiä ylimääräisiä karvoja tai ripsiä on todettu 17 koiralla.

Vuosina 2018–2023 syntyneiden ylimääräisten ripsien diagnoosit

Distichiasis, todettu	29
Distichiasis / ektooppinen cilia, todettu	20

Jos koiralla on koskaan todettu ylimääräisiä ripsiä (distichiasis / ektooppinen cilia, distichiasis-diagnoosi, trichiasis, cilia aberranta jne.), tulee yhdistelmän toisen osapuolen olla sellainen, ettei sillä koskaan ole todettu ylimääräisiä ripsiä. Jos ylimääräisten ripsien diagnoosin vakavuusaste on kohtalainen tai vaikea

(ektooppinen cilia) tai koiralla on selkeitä oireita distichiasiksesta, ei koiraa pidä käyttää jalostukseen.

Linssiluksaatio

Primaarissa linssiluksaatiossa linssin kiinnityssäikeet rappeutuvat ja linssi vähitellen irtoaa paikaltaan. Linssin luksoituminen silmän etukammioon aiheuttaa myös silmänpaineen nousua, joka uhkaa näkökykyä nopeasti. Tila on kivulias ja vaatii hoidoksi usein linssin kirurgisen poiston.

Sairaus on perinnöllinen muun muassa monilla pienillä terriereillä, joilla siihen on olemassa geenitesti. Jackrussellinterrieri on yksi niistä roduista, joille voidaan tehdä PLL-geenitesti. Sairasta koiraa, sen vanhempia ja jälkeläisiä, ei pääsääntöisesti pidä käyttää jalostukseen. Geenitestin tulosten perusteella kantajia ja jopa sairaita koiria voidaan erittäin painavin perustein käyttää jalostukseen geneettisesti terveen kumppanin kanssa.

Kliinisesti PLL-sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan teetettävän PLL-geenitesti: vähintään yhdistelmän toinen osapuoli on testattava. Koiralla voi olla myös PLL-tulos vanhempiensa geenitestitulosten perusteella: Kahden normaalin pentu on normaali, sairaan ja normaalin pentu kantaja ja kahden sairaan pentu sairas. Muissa tapauksissa ei pennun tulosta voi varmasti vanhempien tuloksen perusteella tietää. Kaukaisempia esivanhempituloksia (esim. isovanhemmat) ei huomioida.

Jos yhdistelmän toinen osapuoli on geenitestitulokseltaan normaali, toinen osapuoli voi olla testaamaton. Kantajan pariksi valitaan normaali- tuloksen saanut. Sairas x normaali -yhdistelmiä voidaan tehdä harkiten, mikäli yhdistelmällä voidaan katsoa olevan lisäarvoa (esim. sairas- tuloksen geenitestissä saaneella koiralla on harvinainen haplotyyppi DLA-monimuotoisuustestillä todettuna, käyttökoetulos, ei lähisukulaisia Suomessa tms.).

Kantaja x kantaja, sairas x kantaja tai sairas x sairas -yhdistelmiä ei saa tehdä.

Vuoden 2023 loppuun mennessä 591 jackrussellinterrieriä on PLL-DNA-testattu. Näistä 28 on kantajia ja yksi sairas. Normaaleja geenitestitulokseltaan on 562.

Vuosina 2018–2023 syntyneissä ei tähän mennessä ole todettu linssiluksaatiota. Vuosina 2000–2023 syntyneissä linssiluksaatio on todettu 5 koiralla ja linssiluksaatio epäilyttävä 1 kpl.

Autosomaalisen resessiivisen ominaisuuden mahdolliset yhdistelmät sekä niistä syntyvien pentujen todennäköinen jakauma

	Terve (RR)	Kantaja (Rr)	Sairas (rr)
Terve (RR)	kaikki terveitä	50 % terveitä 50 % kantajia	kaikki kantajia
Kantaja (Rr)	50 % terveitä 50 % kantajia	25 % terveitä 50 % kantajia 25 % sairaita	50 % kantajia 50 % sairaita
Sairas (rr)	Kaikki kantajia	50 % kantajia 50 % sairaita	Kaikki sairaita

Lasiaisen rappeuma (vitreous degeneraatio)

Lasiaisen rappeumaa on muun muassa italianvinttikoiralla, whippetillä ja monilla pienillä roduilla. Lasiainen on normaalisti geelimäinen rakenne, jossa iän myötä hiljalleen tapahtuu vettymistä ja tiivistymien muodostumista. Sairautena rappeumaa pidetään silloin, kun se tapahtuu epänormaalin nuorena ja nopeasti. La-

siaisvuoto tarkoittaa rappeutuneen lasiaisen vuotoa etukammioon.

Pitkälle edenneeseen rappeumaan voi liittyä muun muassa verkkokalvon irtoamisriski. Raja normaalin ja sairaalloisen rappeuman välillä on jossain määrin häilyvä, eikä sairauden periytymismallia ole voitu vahvistaa. Sairaita yksilöitä voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen (kumppani mielellään terve).

Lasiaisen rappeuma diagnoosin on saanut 49 koiraa, näistä epäilyttävä diagnoosin on saanut 8 koiraa.

Vuosina 2018–2023 syntyneissä lasiaisen rappeuma on todettu 2 koiralla. Vuosina 2000–2023 syntyneissä lasiaisen rappeuma todettu 40 kpl, ja lasiaisen rappeuma epäilyttävä 8 kpl.

Mikäli koira saa lasiaisen rappeuma -diagnoosin, aloitetaan jalostuskäyttö aikaisintaan silloin, kun uros on täyttänyt neljä (4) vuotta ja narttu kolme vuotta (3). Yhdistelmän toisella osapuolella tai sen lähisukulaisilla ei saa olla lasiaisen rappeuma -diagnoosia.

PPM

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM-rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne ”piiloutuvat” värikalvon poimuihin.

Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn.

Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen, kuitenkin siten että yhdistelmän toisen osapuolen tulee olla sellainen, ettei sillä ole todettu PPM. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei saa käyttää jalostukseen.

Erilaisia PPM diagnooseja on 127 jackrussellinterrierillä, näistä suurin osa PPM avoin 82 kpl, vakavampia muutoksia löytyy 4 koiralla.

Pienisilmäisyys, micro-oftalmia

Mikro-oftalmialla tarkoitetaan synnynnäistä silmän vajaakehittyneisyyttä. Silmät voivat olla normaalia pienikokoisemmat ja silmätutkimuksessa voidaan havaita yhdessä tai useammassa osassa silmää muutoksia. Mikrooftalmiaan voi liittyä myös muiden elinten kuten maksan, munuaisten tai sydämen kehityshäiriöitä.

Sairauteen voi liittyä silmän muiden osien kehityshäiriöitä (multiple ocular anomalies), minkä takia silmä voi olla sokea tai huonosti näkevä.

Mikro-oftalmia ja / tai moa -diagnoosin saanutta koiraa ei pidä käyttää jalostukseen.

Alun perin vehnäterriereiltä löytyneeseen pienisilmäisyyden muotoon on olemassa kaupallinen geenitesti. Rotujärjestön jalostustoimikunnan terveystulos tilastoon on ilmoitettu 192 russellin microsilmä-geenitestin tulos.

Sairauden kantajia on 36 kpl, geneettisesti sairaita, jotka eivät ilmennä sairautta 2 kpl ja lisäksi sekä sairaita ilmiänsultaan että geenitestin mukaan 2 kpl.

2018–2023 syntyneiden micropapilla-/pienisilmäisyysdiagnoosit virallisessa silmätarkastuksessa

Näköhermon vajaakehitys / micropapilla, diagnoosi avoin	1
Näköhermon vajaakehitys / micropapilla, todettu	4
Pienisilmäisyys, todettu	1

Näköhermon pään vajaakehitys

Näköhermon pään vajaakehitys tarkoittaa epänormaalin pientä +/- toimimatonta näköhermon päätä ja siitä käytetään termejä papillan hypoplasia ja mikropapilla. Hypoplasia on näistä vakavampi ja siihen liittyy sokeus. Näitä kahta on usein vaikea erottaa toisistaan virallisessa silmätutkimuksessa, jossa pupilli on valmiiksi laajennettu eikä sen vastetta valolle voida arvioida. Koska kyseessä todennäköisesti on saman sairauden eri vakavuusasteet, ei kumpaakaan suositella jalostukseen.

Näköhermon pään vajaakehitys diagnoosin on saanut 9 jackrussellinterrieriä, näistä yhden diagnoosi on avoin.

Atresia Punctae, puutteellinen kyynelkanavan aukko

Synnynäinen kehityshäiriö, jossa ala- tai yläluomen kyynelkanavan aukko puuttuu tai on selvästi normaalia pienempi. Tyypillinen oire on normaalia runsaampi kyynelehtiminen. Hoitona on tarvittaessa aukon kirurginen avaus.

Atresia punctae -diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

Atresia punctae diagnoosi on 24 jackrussellinterrierillä.

Kuivasilmäisyys (KCS)

Keratokonjunktiviitis sicca (KCS) eli kuivasilmäisyys on monella rodulla perinnölliseksi epäilty sairaus, jossa kyynelnesteen tuotto vähenee osin tai kokonaan aiheuttaen silmään sarveiskalvon ja sidekalvontulehdusta, kipua ja näkökyvyn heikkenemistä sarveiskalvomuutosten takia.

Kuivasilmäisyyttä esiintyy erityisesti kääpiöroduilla. Kuivasilmäisyyden syynä voi olla perinnöllisen alttiuden lisäksi muun muassa eri lääkeaineet, kyynelrauhanen hermotuksen häiriöt, aineenvaihduntasairaudet, infektiot ja autoimmunisairaudet. Perinnölliseksi oletetut paikalliset tiettyyn kudostyyppiin kohdistuvat autoimmunisairaudet ovat todennäköisesti tavallisin kuivasilmäisyyden syy koirilla.

Oireet alkavat sidekalvon punoituksena ja silmän rähhimisenä. Silmä rähhii usein runsaasti ja rähmä on tyypillisesti silmän pintaan tarttuvaa ja hyvin sitkeää. Silmä voi olla valoarka ja potilas herkästi siristelee tai ”vinkkaa” silmää. Sarveiskalvo voi samentua, verisuonittua ja pigmentoitua aiheuttaen näkökyvyn heikkenemistä. Sarveiskalvon haavaumat ovat melko tavallisia. Silmä kutiaa ja on kivulias.

Diagnoosi tehdään mm. mittaamalla kyynelnesteen tuotto nk. Schirmerin kyyneltestillä (STT, Schirmer Tear Test). Normaali STT-tulos on 15–25 mm /min. Hoitona käytetään paikallisesti silmävoiteita ja -tippoja, jotka parantavat kyynelnesteen tuottoa ja kosteuttavat silmää.

Kuivasilmäistä yksilöä, mikäli syyksi voidaan epäillä perinnöllistä kuivasilmäisyyttä, ei pidä käyttää jalostukseen.

Virallisessa silmätarkastuksessa KCS diagnoosin on saanut 2018–2023 aikana 1 koira. Terveyskysely vastauksina on saatu tietoon 5 KCS-sairasta koiraa.

Muiden rodussa yksittäisinä diagnooseina löytyneiden silmäsauroksien suhteen suositellaan, että yhdistelmän toisella osapuolella eikä sen lähisukulaisilla ei ole samaa diagnoosia.

Jos silmämuutosten vakavuusaste on vakava, ei koiraa saa käyttää jalostukseen.

Mikäli koiran silmämuutos on sellainen, että se suoraan tai välillisesti aiheuttaa koiralle kipua, vaikuttaa sen näkökykyyn, alentaa sen elämänlaatua, vaatii jatkuvaa lääkitystä, leikkaushoitoa tai altistaa koiran sekun-

daarisille tulehduksille tai muille elämänlaatua alentaville oireille, koira ei saa käyttää jalostukseen.

Silmäsairauksien lähde: Suomen Kennelliiton silmäsairaus työryhmä

<https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Atopia

ELL Nina Mahlanen, Eläinklinikka Peninkulma

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-atopia>

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koira ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus, ja oireet alkavat suurimmalla osalla atooppikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atooppikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esimerkiksi ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atooppikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai etsitään allergiavasta-aineita verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialistuksen vähentäminen esimerkiksi toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri- ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Rotujärjestön terveyskyselyyn saatiin vuosina 2018–2023 yhteensä 196 vastausta, mutta kaikki vastaajat eivät ole vastanneet jokaiseen kysymykseen.

Onko koiralla todettu allergiaa, atopiaa tai ruoka-aineherkkyyttä?	Kyllä 31	Ei 159
- Koiralla on todettu ihosairaus	20	50
- Koiralla on korvasairaus/korvavaivoja	21	115
- Atopia	13	
- kutinaa	26	
- Hiivaisuutta tassut/korvat	7	

- Iho oireita tassuissa / tassujen nuolemista	17	
---	----	--

Allergiaoireiden puhkeamisikä oli 4kk–3 v.

SKL:n terveystieteiden tutkimuksen allergiaosioon vastattiin 71 jackrussellinterrieristä.

Onko koiralla havaittu ihon ongelmia tai sairauksia (korvat ja tassut mukaan lukien)?	71 vastausta
Toistuva/jatkuva ihon hilseily tai punoitus ilman selvää syytä	5
Toistuva/jatkuva tassujen kutina, nuoleminen, punoitus tulehdus, furunkuloosi	5
Toistuvia tai kroonisia ulkokorvan tulehduksia	2
Toistuvia paikallisia märkiviä ihotulehduksia hotspot	0
Ei ole todettu merkittäviä tai toistuvia iho-oireita, pitempiaikaista kutinaa, ihotulehduksia, korvatulehduksia tai tassuoireita	59
Laaja-alainen ihotulehdus allergian takia	1
Kutinaa, joka ehkä johtuu kanasta	1
Vaikea atopia ja oireilee kaikesta	1
Missä iässä iho-ongelmat alkoivat tai sairaus puhkesi ensimmäisen kerran?	12 vastausta
Alle 1 v	2
1–2-vuotiaana	8
3–4-vuotiaana	1
5–6-vuotiaana	0
7-vuotiaana tai myöhemmin	1
Millaista oireilu havaituissa iho-ongelmissa on?	11 vastausta
Pahempaa tiettyinä vuodenaikoina	8
Samanlaista ympäri vuoden	2
Selvästi ruokavalioon liittyvää	4
Hoitetaan, millä?	11 vastausta
Toistuvilla tai pitkillä antibioottilääkityksillä	1
Allergia- tai atopiaalääkityksillä (esim. kortikosteroidit, siklosporiini, oklasitinibi (Apoquell), kutinaa estävä vasta-aine (Cytopoint) tai siedätyshoito)	7
Erytysruokavaliolla	11
Ravintolisillä	4

Kennelliiton terveyskyselyssä erilaisia allergioita tai atopiaa sairastavia jackrussellinterriereitä oli 16,48 % (vastauksia yht. 71 kpl).

Allergista tai atooppista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Epilepsia

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-epilepsia>

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtausten luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1–5-vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoja lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kuin rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta. Sairaana koiran lähisukulaiset paritetaan sellaisten koirien kanssa, joiden ei tiedetä itse eikä koiran lähisukulaisten sairastavan epilepsiaa.

Epilepsiaa sairastavia jackrussellinterriereitä on tiedossa 34 kpl. Kuolinsyiksi se on merkitty 8 koiralle.

Rotujärjestön terveyskyselyissä on kerrottu 6 koiran sairastavan epilepsiaa, SKL:n terveyskyselyssä ei mainittu yhtään epilepsiaa sairasta koiraa, mutta kysyttäessä onko koiralla ”muu epilepsian tapainen kouristelu-taipumus, poissaolo-kohtaus tai äärikohtauksia” vastaajista 2 vastasi kyllä. Kaiken kaikkiaan SKL terveyskyselyssä vastauksia tähän kysymykseen oli annettu 71 koirasta.

Legg-Perthes

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/legg-perthes>

Legg-Perthesin tauti tunnetaan myös nimillä Legg-Calve-Perthes ja reisiluun pään avaskulaarinen tai aseptinen kuolio. Legg-Perthesiä tavataan lapsilla ja koirilla, röntgenlöydökset ja histologinen kuva ovat molemmilla samanlaiset. Koirilla suurin osa tapauksista on toispuoleisia ja sairautta tavataan etenkin monilla terrieri- ja kääpiökoiraroduilla, mutta myös muilla pienillä roduilla. Tautia esiintyy yhtä paljon uroksilla ja nartuilla. Taudin syy on tuntematon, mutta muutokset johtuvat reisiluun pään verenkierron häiriöstä, joka johtaa luun kuolioitumiseen.

Legg-Perthesin tauti on perinnöllinen, ja sen on epäilty periytyvän autosomaalisesti väistyvästi ainakin manchesterinterriereillä, yorkshirenterriereillä, kääpiövillakoirilla, kääpiöpinsereillä ja mopseilla. Oireet alkavat 4–11 kuukauden iässä takajalan ontumana. Ontuminen on aluksi lievää ja pahenee vähitellen. Joskus ontuminen havaitaan äkillisesti tapaturman yhteydessä. Koira aristaa lonkkanivelen taivutusta, ja nivelen liikerata on rajoittunut. Jos ontuminen on jatkunut pidempään, jalassa on havaittavissa sen käyttämät-

tömyydestä johtuva lihaskato. Molemminpuolisessa taudissa ontuminen voi olla vaihtelevaa tai jatkuvasti pahempaa toisessa jalassa.

Koiran rotu yhdistettynä tyypillisiin oireisiin antaa aiheen epäillä Legg-Perthesin tautia. Diagnoosi voidaan varmistaa röntgenkuvauksen avulla. Oireiden alkaessa röntgenmuutokset ovat jo näkyvissä, mutta ne voivat olla vähäisiä, ja muutosten näkymisen edellytyksenä ovat hyvälaatuiset röntgenkuvat. Röntgenlöydöksiä ovat reisiluun päässä olevat röntgenharvat pesäkkeet, lyhentynyt ja paksuuntunut reisiluun kaula, litistynyt ja epätasainen reisiluun pää ja leventynyt nivelrako.

Legg-Perthesin taudin hoito on kirurginen. Leikkauksessa reisiluun pää ja kaula poistetaan. Leikkauksen jälkeinen kuntoutus on tärkeää, jotta koira alkaa käyttää jalkaansa kunnolla ja heikentyneitä lihaksia saadaan vahvistettua. Ennuste on yleensä hyvä. Hoitamattomaan niveleen kehittyy nivelrikko, ja koira jää ontuvaksi.

Legg-Perthes-sairasta koira ei saa käyttää jalostukseen.

Rotujärjestön terveystarkastuksiin ei ole ilmoitettu Legg-Perthes-sairaista, SKL:n terveystarkastuksen vastauksissa 71 koirasta yhden kerrottiin sairastavan Legg-Perthesiä.

Jalostustoimikunnan tiedossa on 26 sairastapausta.

Välimuotoinen lanne-ristinikama, LTV

lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä.

Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluu ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta ("ylhäältäpäin").

Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 (L8) tai 6 (L6) lannenikamaa. L8 eli lumbalisaatio tarkoittaa, että ristiluun 1. nikama on muodoltaan lannenikama ja L6 (sakralisaatio) tarkoittaa, että 7. lannenikama on muodoltaan ristinikama. Tämä on yksi LTV:n muoto, ja sen toteamiseen tarvitaan sekä rinta- ja lannerangan sivusuunnassa otetut röntgenkuvat. Lanne-rankakuvassa tulee näkyä koko ristiluun alue.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet.

Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma. LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira.

Jalostukseen käytettävälle koiralle suositellaan virallista selän röntgenkuvaamista välimuotoisen lanneristinikaman (LTV) ja välimuotoisten nikamien (VA) osalta. Suositellaan, että ainakin toinen yhdistelmän osapuolista on virallisesti selkäkuvattu.

Jos kuvatun selkätulos on muu kuin 0, silloin toisen osapuolen tulee olla myös selkäkuvattu ja lausuttu 0. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää jalostukseen, mutta LTV1–LTV4-tuloksen saaneet koirat yhdistetään vain LTV0-koirien kanssa. Tällaisten yhdistelmien jälkeläisiä suositellaan röntgenkuvattavaksi selästään, jotta LTV-muutosten periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.

Jos koira oireilee selkäänsä (esimerkiksi kivulla tai takapompulla) tai sen lähisukulaisilla on todettu selkä- tai lonkkavikoja, suositellaan lonkkien ja selän röntgenkuvausta. Jos koiralla todetaan selässä luustomuutos, joka aiheuttaa koiralle kipua, sitä ei saa käyttää jalostukseen.

Jackrussellinterriereiden LTV-tulokset, lähde KoiraNet 21.1.2024

	KPL	%
LTV 0	497	70
LTV 1	71	10
LTV 2	28	4
LTV 3	42	6
LTV 4	67	10

Tutkittuja yhteensä 705. Tutkituista koirista 70 % on saanut LTV 0 -tuloksen eli 30 % tutkituista on jonkin asteisia muutoksia. Kolmanneksen osuutta on pidettävä huolestuttavana lukuna. Kuolinsyytilastossa on kuolinsyynä myös selkäsairauksia mm. synnynnäinen nikamien epämuodostuma (ks. luku 4.3.3).

Rotujärjestön terveyskyselyn LTV- ja selkävastaukset

	Kyllä	Ei
Onko koiralla selän/lannerangan kehityshäiriöitä, LTV-, VA-, SPO-muutoksia?	22	64
Onko koiralla kipuja selästä?	12	66
- Takajalkojen pompahtelua, koira jättää liikkuesaan askeleen väliin	30	

SKL:n terveyskyselyn vastaukset

Onko diagnosoitu jokin seuraavista	71 vastausta
Lonkkanivelen kasvuhäiriö, lonkkaniveldysplasia	1
Polven ristisidevaurio	1
Spondyloosi, selkänikamien luusilloittuma (oireileva)	2
Selkänikamien poikkeava lukumäärä (oireileva)	1
Nivelrikko	2
Koiralla ei ole diagnosoitu mitään yllä olevista.	63
Koiralla todettu hoitoa vaativa tuki- ja liikuntaelinsairaus on...	6 vastausta
Pysynyt lieväoireisena hoidon tai lääkityksen avulla	3
Edellyttänyt leikkaushoitoa	1
Aiheuttanut koiralle ohimenevää, mutta pitkäkestoista haittaa (kipu, liikkumisen vaikeutuminen) ja elämänlaadun heikkenemistä	2

Aiheuttanut koiralle pysyvää haittaa (kipu, liikkumisen vaikeutuminen) ja elämänlaadun heikkenemistä	1
Rajoittanut pysyvästi koiran harrastuskäyttöä	4

Nikamaepämuodostumat, VA

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>

Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

VA0, normaali	Ei muutoksia
VA1, lievä	1–2 epämuodostunutta nikamaa
VA2, selkeä	3–4 epämuodostunutta nikamaa
VA3, keskivaikea	5–9 epämuodostunutta nikamaa
VA4, vaikea	10 tai useampi epämuodostunut nikama

Joillakin koirilla voi olla nikamissa hyvin lieviä poikkeamia normaalista. Tällöin koira saa tuloksen VA0 (normaali), mutta lausunnon lisätietoihin merkitään VA-rajatapaus. Myös tällaisten muutosten lukumäärä näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä. Yleisin tällainen muutos on lievä viimeisen rintanikaman vaillinaisesti kehittynyt kylkiluupari. Jos muutos ei kuitenkaan ole lievä tai koiralla todetaan myös muita nikamaepämuotoisuuksia, ei koira tällöin voi saada tulosta VA0.

Jackrussellinterriereillä VA-muutokset eivät ole merkittävä ongelma, yleisimmin jackrusselilla VA on yksittäisessä nikamassa.

Jackrussellinterriereiden VA-tulokset, lähde Koiranet 21.1.2024

VA 0	517
VA 1	103
VA 2	1
YHT.	621

Spondyloosi, SPO

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta bokserilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi bokserilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokserilla on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua.

Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppäämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat, kun luutuminen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografian (CT) tai magneettitutkimuksen (MRI). Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin, ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava bokseri voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää. Spondyloosi on valitettavasti bokserilla jo niin yleistä, että pelkästään sen perusteella ei kannata koiraa sulkea pois jalostuksesta kuin vaikeissa tapauksissa, jotta jalostuskanta ei pienene liikaa.

Spondyloosin periytymismekanismia ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SPO) tai jolla on vain lieviä muutoksia.

Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli myös vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiäsun vaikutuksen arvioimiseksi.

Jackrussellinterriereillä spondyloosi diagnoosi on harvinainen, mutta spondyloosipuhdas (SPO) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi.

Jackrussellinterriereiden spondyloositulokset, lähde KoiraNet 21.1.2024

SPO 0	487
SPO 1	5
SPO 2	2
YHT	494

Lonkat

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Mahdolliset muutokset lonkkanivelessä alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Noin vuoden iässä lantio on luutunut ja lonkkanivelten kehitys on valmis. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella usean eri geenin vaikutuksesta. Ympäristöllä on vaikutusta siihen, miten kasvuhäiriö ilmenee. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin koirilla, joilla on siihen perinnöllinen alttius. Tämä pätee myös toisin päin, oikeanlaisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla.

Oireet voidaan huomata pentuna 3–12 kuukauden iässä. Oireilu voi vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhypely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti, ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita, ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja nivelnesteeseen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen.

Jackrussellinterrierien lonkkakuvaus ei ole saanut suurta suosiota, kuvattuja koiria on 537.

C-lonkat suositellaan yhdistämään A- tai B-lonkkiin. D-lonkkia ei suositella käytettävän jalostukseen, ja SKL:n ohjeen mukaisesti E-lonkaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Lonkkaniveltilasto 2010–2023, lausuntovuoden mukaisesti. Lähde KoiraNet 21.1.2024

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2010	3	6	2	0	0	11
2011	5	2	1	1	0	9
2012	3	2	3	0	0	8
2013	2	5	3	0	0	10
2014	8	9	6	1	0	24
2015	3	11	6	0	0	20
2016	18	17	9	3	0	47
2017	8	14	9	4	0	35
2018	11	23	17	0	0	51
2019	13	18	7	2	0	40
2020	24	28	12	3	0	67
2021	14	23	19	0	0	56
2022	16	20	16	3	0	55
2023	24	13	11	0	0	48
Yhteensä	152	191	121	17	0	481

Kynnärnivelen inkongruenssi

Kirjoittanut: Anu Lappalainen, Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/kyynarnivelen-inkongruenssi>

Koiran kynnärvarsi koostuu kynnär- ja värttinäluusta, jotka yhdessä olkaluun kanssa muodostavat kynnärnivelen. Värttinä- ja kynnärluu nivELYvät ranteen pikkuluiden kanssa.

Kondrodystrofisilla koiraroduilla on perinnöllinen luiden kasvuhäiriö, joka aiheuttaa jalkojen luiden pituus-

kasvun häiriintymisen jo sikiöaikana, ja näillä roduilla on tyypillisesti lyhyet raajat ja pitkäkö matala runko. Tyyppirotu on mäyräkoira, ja muita tähän ryhmään kuuluvia rotuja ovat muun muassa kiinanpalatsikoira, corgit, länsigöötanmaanpystykorva, skyenterrieri ja havannankoira. Varsin erilaisia rotuja, mutta kaikkia yhdistää sama lyhytjalkaisuuden aiheuttava mutaatio.

Luiden pituuskasvu tapahtuu rustoisten kasvulevyjen kohdalla. Pituuskasvu loppuu, kun kasvulevyt ovat luutuneet kiinni. Kaikilla kondrodystrofisten rotujen koirilla raajojen luut ovat lyhyemmät ja paksummat ja myös normaalia käyremmät, mutta toisinaan kyynärluun kasvulinja sulkeutuu liian aikaisin ja varttinäluun jatkaessa kasvuaan luiden mittasuhteet muuttuvat epänormaaleiksi. Seurauksena voi olla kyynärluun epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi), kun ”liian pitkä” varttinäluu muodostaa portaan nivelpintaan tai varttinäluusta tulee liioitellun käyrä. Joskus varttinäluun yläpää menee osittain sijoiltaan. Joillakin koirilla häiriö näkyy tassujen kiertymisinä ulospäin ja ranteiden taipumisena sisäänpäin. Kondrodystrofisilla roduilla taipumus kasvulinjan liian aikaiseen sulkeutumiseen on perinnöllinen, ja siksi sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Skyenterrieri-rodussa tehdyssä tutkimuksessa (Lappalainen ym. 2016) osoitettiin, että kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus on yhteydessä niin sanottuun pentuontumiseen, joka on rodulla hyvin yleistä – noin kolmasosa pennuista ontuu kasvun aikana ja osa ontuu myös aikuisena. Koirat, joilla havaittiin röntgenkuvissa kohtalainen tai voimakas kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus olivat niitä, jotka ontuivat pentuina tai aikuisina. Tutkimuksessa oli mukana 50 koiraa, joista kaikki aikuisina ontuneet olivat ontuneet myös kasvuiässä. Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli kehittää matalaraajaisille koirille oma kyynärnivelen röntgenseulontaohjelma. Kennelliiton nykyisin käytössä oleva kyynärnivelen kuvausmenetelmä ja nivelen arviointi ei sellaisenaan sovellu matalaraajaisille koirille, koska siinä ei arvioida kyynärnivelen epäyhdenmukaisuutta.

Kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus näkyy parhaiten röntgenkuvassa, jossa niveltä ei ole taivutettu (avautumiskulma 90 astetta tai enemmän). Röntgenkuvassa täytyy näkyä kyynärnivelen lisäksi koko kyynärvarsi. Epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi) arvioidaan asteikolla INCO – INC3, jossa INCO on yhdenmukainen ja INC3 on voimakkaasti epäyhdenmukainen nivel. Kondrodystrofisilla roduilla INC1 on vielä ”normaali”, mutta INC2- ja INC3-kyynärnivelet ovat selvästi epänormaaleja.

Jalostuskoirien valinnassa olisi hyvä suosia INCO- ja INC1-nivelisiä koiria. INC2- tai INC3-nivelisiä koiria käytettäessä ne pitäisi yhdistää INCO:n kanssa (tai INC1:n, jos rodussa ei ole riittävästi INCO-nivelisiä koiria).

Eri rotujen tilanne saadaan selville ainoastaan kuvaamalla riittävä määrä koiria, minkä jälkeen voidaan tehdä tarkempia rotukohtaisia jalostussuosituksia.

INC-lausuntoja ei jackrussellinterriereille vielä anneta.

Kyynärtulostaulukko 2010–2023, lausuntovuoden mukaisesti, lähde KoiraNet

Vuosi	0	1	2	3	Yhteensä
2010	7	0	0	0	7
2011	1	1	0	0	2
2012	7	0	0	0	7
2013	8	0	0	0	8
2014	13	1	0	0	14
2015	15	1	0	0	16
2016	23	1	0	0	24
2017	13	1	0	0	14
2018	36	0	0	0	36

2019	30	0	0	0	30
2020	45	0	0	0	45
2021	36	1	0	0	37
2022	44	2	0	0	46
2023	40	1	0	0	41
Yhteensä	318	9	0	0	327

Epäviraalisesti lausuttuna yksi 3/3 kp-tulos. Jalostustoimikunnan tiedossa on muutamia koiria, joilla on sairallinen etujalkojen rakenne sekä kaksi, joille on tehty radius-/ulnakatkaisu tilanteen helpottamiseksi.

Jackrussellinterrierien eturaajojen rakenteeseen tulee kiinnittää huomiota. Kierteiset eturaajat altistavat koiran kyynärpään ja ranteen nivelrikkomuutoksille ja aiheuttavat koiralle kipua erityisesti koiran ikäännyessä ja jos koira on ylipainoinen.

Jos koiran etujalat ovat niin käyrät, että ne aiheuttavat sille kipua tai liikkumisvaikeuksia tai vaativat leikkaushoitoa, koira ei saa käyttää jalostukseen.

Maksashuntti

Maksahuntti eli portosysteeminen shuntti on synnynnäinen maksan verenkiertohäiriö, jossa sikiöaikainen maksan verisuonitus ei sulkeudu normaalisti syntymän jälkeen. Tällöin osa verestä ohittaa maksan shunttisuonen kautta, maksa toimii vajaalla teholla ja toksiinit pääsevät kertymään elimistöön. Maksashunteista valtaosa on synnynnäisiä, vaikka vanhemmalla koiralla shuntti voi syntyä myös esimerkiksi kirroosin, hepatiitin tai sydänvianseurauksena. Maksashuntti voi olla maksan sisäinen tai ulkoinen.

Oireet voivat olla aluksi lieviä ja pahentua iän myötä, tämän vuoksi maksashunttia harvoin todetaan alle luovutusikäisellä pennulla. Oireiden voimakkuus riippuu myös siitä, kuinka suuri osa verestä pääsee ohittamaan maksan. Joitakin yleisiä oireita ovat ylireaktiot rauhoittaviin aineisiin, hyperaktiivisuus, keskittymiskyvyttömyys, hetkittäinen sokeus, masentuneisuus, krampit, pään puskeminen kovia pintoja vasten, heikkous, kuolaaminen, oksentelu, huono ruokahalu, hidastunut kehitys, ylenpalttinen juominen ja virtsaaminen, tasapainohäiriöt ja toistuvat virtsatulehdukset tai virtsakivet nuorella iällä.

Hoitona shuntin vakavuusasteesta riippuen on joko vähäproteiininen ruokavalio yhdistettynä suolen tuottamaa ammoniakkaa sitovaan lääkkitykseen ja mahdollisesti virtsakivien liotukseen tarkoitettuun lääkkitykseen tai kirurginen hoito. Maksan sisäinen shuntti (intrahepaattinen) on vaikea korjata kirurgisesti, ulkopuolinen shuntti (extrahepaattinen) voidaan useimmissa tapauksissa korjata ainakin osittain. Kaikkia maksashuntteja ei pystytä korjaamaan leikkaamalla.

Vika vaikuttaisi olevan perinnöllinen jackrussellinterriereillä, periytymistapaa ei tunneta. Maksashunttia sairastavaa koira ei onnistuneenkaan leikkauksen jälkeen saa käyttää jalostukseen, eikä maksashunttia sairastavan pennun tuottanutta yhdistelmää saa uusia.

Mikrovaskulaarinen dysplasia (MVD) on maksan mikroverenkierron kehityshäiriö. Sairaiden koirien sappihappoarvot ovat koholla, mutta koira on yleensä oireeton, maksan koko on normaali, ja selkeä shunttisuoni puuttuu. MVD-sairaita koiria ei suositella käytettävän jalostukseen.

SKL:n terveystarkastuksen vastauksissa oli 1 maksashunttisairas. Rotujärjestön terveystarkastuksissa 2018–2023 mainitaan 3 maksashunttisairasta sekä yksi maksan vajaatoiminta. Jalostustoimikunnan tiedossa on 25 maksashunttitapausta ja erilaisia maksantoimintahäiriöitä / muu maksasairaus ilmoitettuja 6 kpl. Kohonneista sappihappoarvoista on muutamia ilmoituksia.

Purenta ja hampaat

Jackrussellinterriereillä pitää rotumääritelmän mukaan olla leikkaava saksipurenta. Purentavikoja esiintyy jonkin verran: tasa-, ylä- ja alapurentaa sekä kapeita alaleukoja. Purentavikaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Hammaspuutokset ovat yleisiä, ja hampaita saattaa puuttua useita (2–8.) Hammaspuutokset ja ahtaat alaleuat on otettava huomioon jalostuksessa ja yhdistettävä ainoastaan täyden purennan omaavaan ja normaaliin alaleukaan. Mikäli koiran alaleuka on niin ahdas, että hampaat eivät mahdu normaalisti suuhun, ei sitä saa käyttää jalostukseen.

Rotujärjestön 2018–2023 terveystarkastusten hammas- tai leukaongelmat

Koiralla on todettu hammas- tai leukaongelmia	Kyllä 42	Ei 146
- Alapurenta	4	
- Yläpurenta	2	
- Tasapurenta		
- Ahdas alaleuka	4	
- Puuttuu hampaita	32	146
- Parodontiittia	9	

SKL:n terveystarkastuksen suun, hampaiden ja nielun ongelmat -osion vastaukset

Onko koiralla todettu suun, hampaiden tai nielun ongelmia?	71 vas- tausta
Maitokulmahampaita on jouduttu poistamaan pentuna.	2
Hammaskiveä on jouduttu poistamaan alle 5 vuoden iässä.	11
Hammaskiveä joudutaan poistamaan säännöllisesti yli 5 vuoden iässä.	12
Pysyviä hampaita on jouduttu poistamaan huonon suuterveyden takia.	9
Hampaita on jouduttu poistamaan tai hoitamaan purentavian takia.	1
Ei todettu suun tai nielun sairauksia tai ongelmia.	47

Kivesvikaisuus

Kivesvikaisella täysikasvuisella uroksella toinen tai kumpikaan kives ei ole laskeutunut normaalisti vatsaontelosta kivespussiin. Kivesvikaisuutta säätelevät geenit tulevat molemmilta vanhemmilta, mutta vika näkyy vain urospennuissa. Kivesvikaisuudessa on todennäköisesti myös aste-eroja, niin että lievempi vika-aste voi ilmetä toisen tai molempien kivesten myöhäisempänä laskeutumisena. Tarkkaa periytymismekanismia ei tunneta. Piilokivesten poistaminen kirurgisesti on suotavaa, koska niihin on normaalia suurempi riski kehittyä kasvain.

Kivesvikaista koiraa ei palkita näyttelyssä, eikä sitä saa käyttää jalostukseen.

Rotujärjestön 2018–2023 terveystarkastuksiin vastattiin 77 uroksesta, joista neljällä mainittiin olevan piilokivet.

Napatyrä

Napatyrä johtuu navan seudun vatsan seinämän puutteellisesta sulkeutumisesta. Napatyrä huomataan tavallisesti muutaman viikon ikäisellä pennulla pehmeänä "pattina" navan paikalla. Useimmiten napatyrä sisältää vain kuroutunutta rasvapitoista vatsakalvoa. Napatyrä voi olla myös suurempi ja siinä voi olla suolen osia. Napatyrää pidetään synnynnäisenä perinnöllisenä vikana.

Napatyriä jackrussellinterriereillä todetaan vuosittain, tarkkaa määrää on vaikea sanoa. Terveyskyselyissä ilmoitettiin ainoastaan 5 napatyrästä vuosina 2018–2023.

Närästely, liihakappoisuus, mucosele

Sappirakon mukoseele eli gallbladder mucocoele (GBM) on sairaus, jossa sappirakkoon kertyy tiivistynyttä sappea ja/tai limamaista sappieritettä. Sairaus voi johtaa sappiteiden tukkeutumiseen ja jopa sappirakon repeämiseen. Mukoseelen aiheuttamat kliiniset oireet ovat usein epäspesifisiä, kuten oksentelu, syömättömyys ja vetämättömyys.

Mukoseele voidaan myös todeta sivulöydöksenä vatsaontelon ultraäänitutkimuksen yhteydessä. Sappirakon leikkauksellista poistoa pidetään parhaana hoitovaihtoehtona ainakin, mikäli koiralla on kliinisiä oireita tai muutoksia laboratorioarvoissa. (Lähde: Tuulikki Laalo, Borderterrierien jto)

Sairasta koiraa ei suositella käytettävän jalostuksessa.

Rotujärjestön 2018–2023 terveystarkastusvastauksissa 35 russelilla todettiin esiintyvän jonkinasteista närästelyä tai vatsan liihakappoisuutta. Mucosele-sairaus oli kyselyiden mukaan 1 russelilla. Jalostustoimikunnan tiedossa on lisäksi 4 jackrussellinterrieriä, jotka ovat mucoselesairaita tai joilta on sappirakko poistettu.

Degeneratiivinen myelopatia eli etenevä selkäydinrappeuma

Degeneratiivinen myelopatia eli etenevä selkäydinrappeuma on vanhojen koirien vaiva, jota eläinlääkäreiden lausuntojen mukaan tavataan keskimääräistä useammin muun muassa collieilla ja saksanpaimenkoirilla. Sairaus puhkeaa aikaisintaan kuusivuotiailla, mutta yleisesti huomattavasti vanhemmilla koirilla, ja koiran takaosa halvaantuu hitaasti muutaman kuukauden tai reilun vuoden kuluessa. Sairastuneet koirat oireilevat alkuun refleksien hidastumisella ja heikkenemisellä. Erityisesti takajalkojen asentotunnon menetys ja itse sairauden kivuttomuus huonosta liikuntakyvystä huolimatta ovat tyypillisiä tunnusmerkkejä. Sekundäärisiä kipuja koiralle voi tietenkin tulla, kun sairaus on edennyt vaiheeseen, jossa koira horjahtelee tai jopa kaatuu takajalkojen heikkouden vuoksi.

Degeneratiiviseen myelopatiaan sairastumisen geneettinen alttius on mahdollista testata geenitestillä: SOD1-sairausgeenin suhteen homotsygooteilla yksilöillä (geenitestin tulosten ilmoitusmuoto DM/DM) on selvästi kohonnut todennäköisyys sairastua etenevään selkäydinrappeumaan.

Kantajilla (N/DM) tai geneettisesti vapailla (N/N) ei ole tutkimuksissa todettu tämän sairauden oireita, lukuun ottamatta harvoja tapauksia, joissa muita oireita selittäviä syitä ei ole voitu poissulkea. SOD1-geenin on ajateltu olevan niin sanottu suurivaikutteinen geeni, jolloin sen virheellinen alleeli homotsygoottina nostaa merkittävästi sairastumisen todennäköisyyttä, mutta se ei ole ainoa sairastumiseen vaikuttava tekijä.

Geenitestituloksista löytyy 14 DM-kantajaa ja yksi altis.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Lähde KoiraNet 9.2.2024

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	YHT.
Hengitystiesairaus	9v 3kk	5
Hengitystiesairaus	4v 1kk	1
Keuhkojen kasvainsairaus	14v 2kk	2
Keuhkotulehdus	0v 2kk	1
Kurkunpään halvaus	13v 9kk	1

Hermostollinen sairaus	6v 1kk	14
Epilepsia	4v 5kk	9
Hermostollinen sairaus	10v 4kk	2
Muu hermostollinen sairaus	8v 2kk	3
Iho- ja korvasairaudet	6v 3kk	8
Atopia, allerginen atooppinen ihotulehdus	4v 4kk	4
Iho- ja korvasairaudet	5v 1kk	2
Muu iho- tai korvasairaus	11v 4kk	2
Immunologinen sairaus	8v 8kk	6
Immunologinen sairaus	7v 7kk	1
Immuunihemolyyttinen anemia, IMHA, AIHA	8v 3kk	3
Muu immunologinen sairaus	10v 0kk	2
Kadonnut	4v 8kk	7
Kasvainsairaudet, syöpä	11v 2kk	182
Hermoston kasvain	11v 4kk	4
Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvain	11v 5kk	10
Kasvainsairaudet, syöpä	11v 4kk	59
Luun tai nivelten kasvain	12v 7kk	8
Lymfoma, imusolmuke-syöpä	10v 7kk	14
Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	10v 4kk	16
Muu kasvainsairaus	10v 8kk	40
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	10v 11kk	15
Utarekasvain, nisäkasvain	12v 11kk	13
Virtsarakon kasvain	14v 11kk	3
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10v 6kk	23
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11v 10kk	47
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	6v 6kk	19
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	7v 1kk	8
Muu käytösongelma	9v 9kk	1
Salakavaluus tai arvaamattomuus	6v 6kk	4
Sisäsiisteysoingelmat	7v 9kk	1
Vihaisuus	4v 1kk	4
Yksinolo-ongelmat	6v 4kk	1
Luusto- ja nivelsairaus	6v 10kk	21
Lonkkaniveldysplasia ja sen seurauksena kehittyvä nivelrikko	10v 0kk	4
Luusto- ja nivelsairaus	4v 9kk	5
Moniniveltulehdus, immunologinen polyartriitti	6v 4kk	1
Muu luuston tai nivelten kasvuhäiriö	2v 5kk	5
Muu luuston tai nivelten sairaus	11v 0kk	5
Polven ristsidevaurio	6v 0kk	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	9v 7kk	57
Haiman vajaatoiminta, EPI	10v 1kk	1

Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	11v 0kk	16
Maksan vajaatoiminta	10v 10kk	8
Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	8v 7kk	31
Suoliston tukkiva vierasesine	8v 10 kk	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9v 2kk	62
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0v 5kk	3
Muu kehityshäiriö	0v 5kk	1
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0v 3kk	1
Sydämen tai sydänverisuonten kehityshäiriö	0v 8kk	1
Petovahinko	4v 9kk	7
Selkäsairaus	9v 4kk	13
Muu selkäsairaus	6v 2kk	2
Selkäsairaus	9v 6kk	3
Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yh- teenluutuminen	12v 6kk	2
Synnynnäinen nikamien epämuodostuma	3v 9kk	2
Takaselän kipu-halvaus-oireyhtymä, cauda equina - oireyhtymä	12v 2kk	2
Välilevytyrä, "mäyräkoirahalvaus"	11v 9kk	2
Silmäsairaus	7v 7kk	5
Kuiivasilmäisyys, Keratoconjunctivitis sicca	4v 1kk	1
Muu silmäsairaus	5v 2kk	1
Silmänpainetauti, glaukoma	11v 11kk	1
Silmäsairaus	4v 6kk	1
Sokeutuminen	12v 2kk	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	9v8kk	11
Diabetes, sokeritauti	11v 10kk	1
Kortisolin liikaeritys, Cushingin tauti	9v 6kk	1
Kortisolin vajaeritys, Addisonin tauti	9v 1kk	2
Muu sisäeriterauhasten sairaus	12v 5kk	3
Sisäeritysrauhasten sairaus	7v 5kk	4
Sydänsairaus	11v 7kk	39
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	11v 4kk	21
Sydämen läppävuoto, endokardoosi	13v 0kk	5
Sydänlihassairaus, kardiomyopatia	12v 0kk	1
Sydänsairaus	11v 5kk	12
Synnytysvaikeus	2v 7kk	3
Kuollut keisarinleikkaukseen tai sen komplikaatioihin	2v 4kk	1
Kuollut synnytykseen tai sen komplikaatioihin	2v 8kk	2
Tapaturma tai liikennevahinko	4v 6kk	153
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14v 8kk	252
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9v 7kk	33
Kohtutulehdus, pyometra	11v 2kk	9

Munuaisten vajaatoiminta	9v 7kk	10
Muu virtsatie- tai lisääntymiselinten sairaus	10v 7kk	6
Virtsakivet tai virtsakiteet	10v 2kk	5
Virtsan pidätyskyvyttömyys, inkontinenssi	0v 4kk	1
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	3v 0kk	2
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10v 0kk	169
Kaikki yhteensä	10v 2kk	1139

Yleisin jackrussellinterrierille KoiraNetiin merkitty kuolinsyy on vanhuus. Vanhuuteen kuolleiden yksilöiden keskimääräistä ikää 14,5 vuotta on pidettävänä hyvänä ja normaalina koiralle (lajina). Erilaiset kasvainsairaudet tai syöpä ovat seuraavaksi yleisin ilmoitettu kuolinsyy. Näidenkin koirien keskimääräinen kuolinikä on yli 10 vuotta (10 v 4 kk–12 v 11 kk).

Nuorimpina jackrussellinterrierit (keskiarvo 4 v 5 kk) kuolevat tapaturmiin tai liikennevahinkoihin, mikä on myös kolmanneksi yleisin kuolinsyy. Kasvattajien kannattaakin kertoa pennun ostajille paitsi rodun perinnöllisistä sairauksista myös tapaturma-alttiudesta ja koulutuksen tärkeydestä.

Muista kuolinsyistä on syytä kiinnittää huomiota erityisesti epilepsiaan (keskiarvo 4 v 5 kk) ja allergiaan, allergiseen atooppiseen ihotulehdukseen (keskiarvo 4 v 4 kk), joihin jackrussellinterrierit kuolevat selvästi tavallista nuorempina ja joihin vähintäänkin alttiutus periytyy.

Jackrussellinterrierin eliniästä on saatavilla tietoa myös tutkimuksista. Seuraavien tutkimusten aineistot ovat molemmat kerätty Yhdistyneestä kuningaskunnasta. Vuonna 2022 julkaistussa tutkimuksessa jackrussellinterrierin (n=1614) odotettavissa oleva elinaika oli 12,72 vuotta.

(<https://www.nature.com/articles/s41598-022-10341-6>).

Vuonna 2024 julkaistussa tutkimuksen yli 500 000 koiran aineistosta jackrussellinterriereitä oli 4,06 %. Tässä tutkimuksessa jackrussellinterriereiden kuoliniän mediaaniksi todettiin 13,3 vuotta.

(<https://www.nature.com/articles/s41598-023-50458-w>)

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko 2023–2008, lähde KoiraNet

2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
4,2	4,2	4,1	4,3	4,1	4,2	4,4	4,1	4,2	4	4	4,1	4,1	4,2	4	4

Rotujärjestön www-sivuilla on esillä terveys- ja synnytyskyselyt. Vuosien 2018–2023 saaduista vastauksista on tehty seuraava koonti.

Kuuden vuoden aikana on pentuekyselyyn vastattu 64 pentueesta, mikä on alle 5 % samana aikana syntyneiden pentueiden määrästä. Vastausinnon lisäämiseksi kyselyitä on uudistettu useampaan otteeseen, ilman sen suurempaa vaikutusta.

Astumisvaikeudet

Synnytys-/pentuekyselyiden vastauksissa ei tullut esille ongelmia astuttamisessa. Terveyskysely vastauksissa on mainittu 1 nartun kohdalla astutusongelmista epämääräisten juoksujen vuoksi.

Tiinehtymisvaikeudet

Vastauksissa ei mainita tiinehtymisvaikeuksista. Aiempien vuosien kyselyissä on kysytty, onko koira jäänyt tyhjäksi, ja näissä aiemmissa vastauksissa (110 kpl) 3 narttua oli jäänyt jossain vaiheessa tyhjäksi astutetta-

essa.

Yksi vastaaja kertoo nartun vuotaneen emättimestä verta odotusaikana ja yksi huonommasta ruokahalusta odotusaikana.

Synnytysoongelmat

Kuinka synnytti	YHT. 64 pentuetta	%	Miksi päädyttiin keisarileikkaukseen	
Normaalisti	47 kpl	73,44 %	Kuollut pentu	3
Avustettu	1 kpl	1,56 %	Suuri pentu	4
Avustettu lääkkeillä	1 kpl	1,56 %	Heikot poltot	5
Keisarileikkaus	13 kpl	20,31 %	Ennalta sovittu	1
Normaalisti ja keisarileikkaus	2 kpl	3,13 %		

Enemmistö nartuista pystyy synnyttämään pennut normaalisti. Keisarileikkausten syynä voi myös olla kokemattomat kasvattajat tai synnyttävä koira on sijoituskoira, joka ei tunne oloaan riittävän turvalliseksi synnyttämistä varten. Rakenteellisesti jackrussellinterriereillä ei tulisi olla synnytysoongelmia.

Pentujen hoito

Enemmistö vastaajista kertoo nartun hoitavan pennut erinomaisesti. Yksi vastaaja kertoo, että emän mielenkiinto pentuihin oli aluksi ylitsevuotavaa, mutta puolentoista viikon ikäisten pentujen hoito ei enää niin kiinnostanutkaan.

Pentukuolleisuus ja synnyttäiset viat/epämuodostumat

Eläviä pentuja syntyi yht. lkm	Monessako pentueessa syntyi kuolleita pentuja	Monessako pentueessa lopetettiin / kuoli ennen 7 vrk ikää
278	12	4

Pentueiden osuus, joissa syntyi kuolleita pentuja, on 18,75 %. Synnytyksessä kuolleita pentuja 15 kpl eli 5,93 % syntyneistä. Yhden alle 7vrk iässä lopetetun pennun lopetuksen syynä anasarca (pöhötynyt), muut pennut hiipuneet pois. Kaikki alle 7 vrk iässä lopetetut pennut olivat syntyneet sektiolla.

7 viikon iässä pennuissa todettu

Ahdas alaleuka	9	Häntämutka	3
Alapurenta	4	Töpöhäntä	1
Yläpurenta	1	Mikrosilmä	2
Purentavika	4	Litteä rintakehä	1
Kivesvika	10	Maitohampaat eivät täysin puhjenneet	1
Napatyrä	4	Maitohammaspuutos	5
Nivustyrä	1	Tj kannukset	1
Puppy murmur	1	Ei vikoja pentueessa	34

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

4.3.5.1 Piebaldismi ja kuurous

(Lähde: Sainio, Kirsi DOS,

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiranhyvinvointi/kuurouden-taustaa>)

Kuulo on yksi koiran tärkeimmistä aisteista. Kuuloaistimus syntyy, kun äänen aiheuttama korvan simpukkatiehyessä olevan nesteen värähtely johtuu aivoihin sähköisessä muodossa. Alentunut kuulo tai täydellinen kuurous voi johtua häiriöistä kuuloelimen tai kuuloaistimusta aivoihin välittävien hermojen kehityksessä tai ylläpidossa. Nämä häiriöt voivat johtua ulkoisista tekijöistä, kuten äkillinen kova ääni, jatkuva korkeatasoinen melu tai eräät ototoksiset aineet (esim. eräiden infektioiden tuottamat toksiinit).

Merkittävin kuurouden aiheuttaja useilla roduilla liittyy kuitenkin perimään. Koirilla esiintyy värigeenejä, jotka aiheuttavat niin sanottua toissijaista eli sekundääristä synnynnäistä kuuroutta. Merkittävimpiä näistä geeneistä ovat valkoläiskäisyttä ja valkoisuutta aiheuttava piebaldismi sekä marmorointiväriä aiheuttava merle-värigeeni. Merle-värigeeniä ei jackrussellinterriereissä ole, mutta jackrussellinterrierin rotumääritelmässä kuvattu väritys perustuu piebaldismiin (S-lokuksen sp- ja sw-geenit). Näiden geenien vaikutus värihin heijastaa niiden merkitystä melanosyytien eli ihon pigmenttiä tuottavien solujen ylläpitoon. Turkin valkoisista osista puuttuu pigmentti kokonaan. Melanosyytit eli pigmenttisolut ovat peräisin niin sanotusta hermostopienasta⁷, ja ne vaeltavat sikiökehityksen aikana eri puolille elimistöä, myös kehittyvän korvan alueelle.

Täysin valkoisilla koirilla (sw/sw) melanosyytit puuttuvat kokonaan tai niitä on vain murto-osa normaalista määrästä. Melanosyytit puuttuvat tällöin myös kehittyvän sisäkorvan alueelta. Melanosyytien merkitystä sisäkorvan kehityksessä ei vielä kokonaan ymmärretä, mutta niiden on havaittu ylläpitävän simpukkatiehyeen nestettä tuottavaa verisuoniverkostoa.

Jos melanosyytit puuttuvat, ko. verisuoniverkostoa ei kehity normaalisti, eikä korvaan muodostu nestettä, jossa syntyisi kuuloaistimukselle välttämätöntä värähtelyä. Sisäkorvan rakenteet usein myös surkastuvat, ja kuulo on pysyvästi vaurioitunut. Usein seurauksena on molemmissa tai kummassakin korvassa täydellinen ns. sekundäärinen kuurous. On myös mahdollista, että melanosyytteihin vaikuttavat molekyylit vaikuttavat myös muuhun hermostopienaan, jolloin kuurous voi johtua myös kuuloelimeen liittyvien hermostopienasta lähtöisin olevien hermopäätteiden puutteellisesta erilaistumisesta.

Rotumääritelmän mukaan jackrussellinterrierin väriyksessä valkoinen on vallitseva ja siinä on mustia ja/tai punaruskeita merkkejä, jotka voivat vaihdella hyvin vaaleasta erittäin syvään pähkinänruskeaan. Kuten edellä on kuvattu pigmentin puutteesta johtuva valkoinen väri altistaa rodun koirat synnynnäiselle sekundääriselle kuuroudelle.

Vuonna 2007 tehdyssä tutkimuksessa⁸ arvioitiin kuurouden periytyvyyttä yksilöiden BAER-tutkimustulosten (kuuro/puolikuuro/normaali kuulo) ja sukutauluaineiston perusteella. Kokovalkoisilla koirilla todettiin olevan kohonnut kuurousriski. Tämän tutkimuksen aineistonsa oli kooltaan rajallinen, mutta silti tutkijat päätyivät suosittamaan sukutaulujen analysoimista kuurouden suhteen sekä suoraan alenevassa tai ylenevässä polvessa että sivusuunnassa (sisarukset, sedät tms.). (<https://link.springer.com/article/10.1186/1746-6148-3-31>) Vuodelta 2012 olevassa tutkimuksessa tois- ja molemminpuolisen kuurouden todettiin olevan yhteydessä yksilön kokovalkoiseen väriin ja vanhemman kuuloon, mutta ei yksilön omaan sukupuoleen tai turkin laatuun. (<https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2012.02.018>) Kuurous periytyy, mutta sen tarkkaa periytymismekanismia ei tunneta.

Rotujärjestön jalostustoimikunnan tiedossa on yhteensä 308 BAER-testattua yksilöä. Näistä 278 yksilöllä (90,26 %) on normaali kuulo molemmissa korvissa, 16 (5,19 %) on kuuro toisesta korvastaan ja 14 (4,55 %) on kokonaan kuuroja. Lisäksi yhdellä (0,32 %) testatulla oli havaittu alentunut kuulo toisessa korvassa.

Koko rodun populaatioon verrattuna kuulotestattuja koiria on vähän. Useimmiten BAER-testaukseen lähde-tään, mikäli kasvattaja epäilee pennun olevan kuuro tai puolikuuro. Kokovalkoisilla koirilla on suurempi kuurousriski, joten jalostuksessa tulee suosia koiria, joilla on mieluummin enemmän kuin vähemmän merkkejä. Rotumääritelmän mukaanhan riittää, että valkoinen väri on vallitseva.

Tuomarikoulutuksessa tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kuuroa tai puolikuuroa koiraa ei saa käyttää jalostukseen

⁷ Hermostopiena on alkion kehityksessä esiintyvä tilapäinen rakenne, josta erilaistuu monia soluja kehon eri osiin.

⁸ Tutkimus on yhdysvaltalainen, joten on mahdollista, että siinä ”Jack Russell Terrier” tarkoittaa parsonrussellinterrieriä ja/tai working Jack Russell Terrieriä. Molemmat ovat kuitenkin niin läheisiä sukulaisrotuja jackrussellinterrierille, että tutkijoiden tuloksia voidaan katsoa soveltamiskelpoiseksi myös jackrussellinterrierien osalta.

4.3.5.2 Kondrodysplasia

Lyhyet jalat (kondrodysplasia, CDPA ja kondrodystrofia, CDDY)

Lähde:

https://www.luke.fi/sites/default/files/202302/Koiranjalostuksen%20ongelmat%20ja%20valvontakriteerit%2C%20Luk e%2016_2023.pdf

Jackrussellinterrieri on kondrodysplastinen rotu, eli rodun ominaispiirre on normaalia matalampi raajakor-keus, vaikka rotu ei olekaan äärimmäisen matalajalkainen.

Kääpiökasvuisuutta (kondrodysplasiaa) on raportoitu usealla eri koirarodulla. Jos vain raajat ovat normaalia lyhyemmät, on kyse lyhytraajaisuudesta. Lyhytraajaisuus ei ole koiraeläimelle normaali rakenne, mutta joillakin roduilla se on toivottu, jalostusvalinnalla ylläpidettävä ominaisuus.

Parker ym. (2009) määrittivät lyhytraajaisiksi koirat, jotka täyttävät seuraavat kriteerit:

- Säkäkorkeus alle 15 tuumaa (38,1 cm) ja säkäkorkeuden ja ruumiin pituuden välinen suhdeluku alle yksi
- Koiran kokoon suhteutettuna raajojen luuston rakenne on raskas ja suuri
- Eturaajat taipuneet, kaareutuneet ja/tai tassut kääntyneet ulospäin

Periytymistapa

Lyhytraajaisilla koirilla on ylimääräinen kopio, niin sanottu retrogeeni, FGF4-nimisestä kasvutekijägeenistä. FGF4-kasvutekijägeeni toimii kudosten kasvun edistäjänä yksilönkehityksen aikana. Ylimääräinen kopio aiheuttaa geenin liiallisen ilmentymisen ja saa aikaan raajojen pitkien luiden kasvuprosessin ajoittumisen sikiökauden väärään kohtaan. Raajojen luiden kasvulevyt sulkeutuvat liian aikaisin, jolloin luut eivät kehity normaaliin mittaansa, ja raajoista tulee lyhyet sekä etenkin eturaajoista käyrät (Parker ym. 2009).

Raajoja lyhentäviä FGF4-retrogeenejä on tunnistettu kaksi:

1. Kromosomissa 18 (CFA18) sijaitseva FGF4-retrogeeni lyhentää raajoja voimakkaasti. Tämän retrogeenin aiheuttama lyhytraajaisuus (kondrodysplasia, CDPA) on epätäydellisesti vallitseva ominaisuus: koirat, joilla on kaksi kopiota retrogeenistä, ovat matalampia kuin koirat, joilla on vain yksi kopio (Parker ym. 2009).
2. Kromosomissa 12 (CFA12) sijaitseva FGF4-retrogeeni lyhentää raajoja vähemmän kuin kromosomin 18 retrogeeni (Brown ym. 2017). Koiria, joilla on yksi tai kaksi kopiota tästä retrogeenistä, nimitetään myös kondrodystrofiseksi (CDDY).

Koirilla, joilla on yksi FGF4-retrogeenin kopio (CFA12 tai CFA18), on lyhyehköt raajat. Yhdessä esiintyessään CFA12- ja CFA18-retrogeenit saavat aikaan selvästi lyhyemmät raajat kuin kumpikaan retrogeeni yksinään.

FGF4-retrogeenien esiintyminen eri koiraroduissa

Kromosomin 12 FGF4-retrogeeniä on raportoitu esiintyvän 40 rodussa ja kromosomin 18 retrogeeniä 32 rodussa. Kumpaakin retrogeeniä esiintyy ainakin 23 rodussa (Batcher ym. 2019).

Parker ym. (2009) raportoivat kromosomin 18 retrogeenin olevan fiksoitunut (esiintymisfrekvenssi 0,1 eli 100 %) seuraavassa 15 lyhytraajaisessa rodussa: basset hound, cairnterrieri, dandiedinmontinterrieri, kii-
nanpalatsikoira, lancashirenkarjakoira, länsigöötanmaanpystykorva, mäyräkoirat, norwichinterrieri, petit
basset griffon vendéen, shih tzu, skyenterrieri, tiibetinspanieli sekä valkoinen länsiylämaaninterrieri, welsh
corgi cardigan ja pembroke.

Kromosomin 12 retrogeeni on fiksoitunut amerikkalaisessa aineistossa beaglella, cavalier kingcharlesinspa-
nielilla ja clumberinspanielilla sekä lähes fiksoitunut (esiintymisfrekvenssi yli 90 %) mäyräkoirilla, cocker-
spanielilla, amerikancockerspanielilla ja ranskanbulldoggilla (Batcher ym. 2019). Donnerin ym. laajassa tut-
kimuksessa (2022, vertaisarvioimaton artikkeli) kromosomin 12 retrogeenin esiintymisfrekvenssi oli moni-
rotuisilla koirilla 11,4 % ja rotukoirilla 13,9 %. Retrogeeniä havaittiin 89 rodussa tai rotumuunnoksessa yli 1
% frekvenssillä.

Hyvinvointihaitat

Lyhytraajaisilla koirilla raajojen kasvulevyt sulkeutuvat liian aikaisin, mikä aiheuttaa etu- ja takaraajojen
eriateista taipumista sekä kyynärnivelen osien yhteensopimattomuutta (inkongruenssi).

Valtaosalla kondrodystrofisista koirista selän nikamavälilevyt rappeutuvat ennenaikaisesti (Hansen 1952).
Välilevyn rappeutuminen altistaa sen tyräytymiselle selkäydinkanavaan tai jopa repeytymiselle. Kondrodys-
trofia altistaa siis voimakkaasti välilevytyrille (Batcher ym. 2019). Se myös madaltaa sairastumisikää: kond-
rodystrofiset koirat olivat kirurgiseen hoitoon tullessaan merkitsevästi muita koiria pienempiä (mediaani-
paino 8,1 vs. 25,0 kg) ja nuorempia (5,5 vuotta vs. 9,0 vuotta; Batcher ym. 2019).

Jalostustoimikunnalle toimitetuissa geenitestituloksissa 169:ssä on tutkittu myös lyhytraajaisuutta. Tulok-
sissa on 46 koiraa, joilla on 1 kopio kromosomin 18 retrogeenistä ja 123 koiraa, joilla kopiota on 2 kpl. Kro-
mosomin 12 CFA12-retrogeenikantajuus on muutamalla koiralla.

Kondrodystrofiaa on yleisimmin käytetyssä kaupallisessa geenitestissä aloitettu tutkimaan kesällä 2023,
seuraavan JTO:n voimassaoloaikana päästään seuraamaan rodun tilannetta tältä osin.

Jackrussellinterrierien etujalkojen rakenteessa on yhä vaihtelua. Hieman käyrät etujalat ovat edelleen ro-
dussamme melko yleisiä, ja suorajalkaisetkin vanhemmat saattavat saada jälkeläisen, jolla on käyrät eturaa-
jat, jalostuksessa asiaan on yhä kiinnitettävä huomiota.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Terveyskyselyiden vastauksissa ilmeni jonkin verran närästystaipumusta, muutamia polven ristisidevaurioi-
ta sekä erilaisia allergioita. Kyselyiden vastauksia on kuitenkin hyvin vähän populaatioon nähden. Seuraavan
JTO:n aikana on pyrittävä selvittämään kyselyillä närästelijöiden, ristisidevaurioista ja erilaisista allergioista
kärsivien russelien määrää.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmä KoiraNetin silmätarkastustuloksissa ylimääräiset ripset ja erilaiset kai-
himuutokset ovat yhä diagnoosilistan kärjessä. Jackrussellinterriereille ei ole olemassa geneettistä kaihitse-
tiä.

Jalostussuosituksiin olisi suotavaa lisätä suositus, että muu vähämerkityksellinen kaihi -diagnoosin saaneet
yhdistetään ainoastaan sellaisiin koiriin, joilla itsellä tai lähisukulaisella ei ole koskaan ollut "muu vähämer-
kityksellinen kaihi" tai jonkin muun kaihimuodon diagnoosia. Tällä pyrittäisiin rajoittamaan kaihimuutosten
leviämistä kannassa.

Virallisia silmätarkastuksia lausuttiin vuosina 2018–2023 yhteensä 3525 kpl (2345 koiralle), joista puhdas tulos 2982 kertaa.

Suurin osa koirista silmätarkastetaan ainoastaan jalostuskäytön yhteydessä. Vanhempien jo jalostusuransa lopettaneiden koirien silmätarkastuksia täytyisi lisätä, jälkeläisten jalostuskäyttöä ajatellen on erittäin tärkeää tietää koiran silmien terveystilanne vanhempana.

Yleisimmät silmätarkastusdiagnoosit 2018–2023

1	Ylimääräiset ripset	186
2	Kortikaali katarakta	53
3	PPM	19
4	Muu vähämerkityksellinen kaihi	17
5	Totaali katarakta	15
6	Puutteellinen kyynelkanava-aukko	14
7	Lasiaisen rappeuma	12

Geenitestauksen yleistyessä päästään seuraamaan eri sairauksien kantajien määrää. Jalostussuositukseen on lisättävä maininta, että minkä tahansa sairauden kantaja yhdistetään saman sairauden suhteen geneettisesti ja ilmiasultaan terveen kanssa.

Muiden sairauksien kuten epilepsian, maksashuntin ja Legg-Perthesin määrät ovat pysytelleet suunnilleen samoina. Sairauksien suhteen kasvattajien on oltava jatkossakin avoimia ja jaettava tietoa sairastuneista, jotta ei vahingossa yhdistetä koiria, joiden taustalla tiedetään olleen sairaita.

Astumis- ja tiinehtymisvaikeuksia tai pentujen hoitoon liittyviä ongelmia rodussa ei juuri ole.

Synnytysongelmia on jonkin verran. Todellista polttoheikkoutta esiintyy harvoin. Keisarileikkauksen yleisimpiä syitä on synnytyskanavaan kuollut pentu, suurikokoinen pentu tai riittämättömät poltot. Keisarileikkausten synnä voi myös olla kokemattomat kasvattajat, rotu on erittäin suosittu ja pentueita teetetään paljon. Kaikilla nartun omistajilla ei kuitenkaan ole kokemusta ja kärsivällisyyttä odottaa synnytyksen edistymistä. Toinen syy keisarileikkaukseen päätymiseen voi olla sijoitusnarttu, joka ei tunne oloaan täysin turvalliseksi synnyttämiseen sijoittajan luona.

Pentukuolleisuus liittyy synnytysvaikeuksiin, esimerkiksi pentu on juuttunut kiinni synnytyskanavaan. Pentuja kuolee tai lopetetaan harvoin ensimmäisten päivien jälkeen, mutta kyselyvastausten perusteella ne, jotka lopetetaan, ovat syntyneet keisarileikkauksella ja olleet heikkoja alusta alkaen.

Nartut hoitavat pentunsa erinomaisesti ja viettävät aikaa pentujensa kanssa vapaaehtoisesti. Pentuekoko on pysynyt suunnilleen samana, keskimäärin 4 pentua pentueessa.

Kaiken kaikkiaan rotujärjestön terveystarkastuksiin on saatu niin vähän vastauksia, ettei niiden perusteella voi saada täysin todenmukaista kuvaa rodun tilanteesta. Seuraavan JTO-kauden aikana onkin syytä panostaa esimerkiksi jäsenistölle sähköpostitse toimitettavaan terveystarkastukseen, jotta saadaan parempi käsitys rodun tilanteesta.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

YLEISTÄ

Yleisvaikutelmaltaan jackrussellinterrieri on vahva, toimelias ja notkea työtä tekevä terrieri, jolla on hieman korkeuttaan pidempi joustava runko. Liikkuminen on suoraviivaista, maatavoittavaa, joustavaa ja vaivatonta. Se on luonteeltaan eloisa, valpas, tarkkaavainen ja itsevarma, joka myös tulee näkyä sen yleisolemuksessa ja kuinka koira kantaa itseään. Olemuksen tulee olla vahva ja sukupuolileimat selkeät. Tyyppin tulee olla liioittelematon ja kaikki piirteet ja yksityiskohdat luonnollisia ja tasapainoisia.

Jackrussellinterrierin rotumääritelmä on melko väljä, ja koirat saattavat olla melko erinäköisiäkin. Jalostuksellisesti tätä on pidettävä positiivisena seikkana, sillä mikään ulkomuodollinen piirre (lukuun ottamatta piebaldismia) ei ole vakiintunut koko kantaan, vaan jalostuksellinen eteneminen on mahdollista, eivätkä koiran hyvinvoinnin kannalta merkityksettömät piirteet ole vakavia virheitä rotumääritelmässä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA

Rodulle on hyvin tärkeää oikeat mittasuhteet, jolla sen tyyppi erottuu muun muassa parsonrussellinterrieristä ja kettuterrieristä. Sen tulee olla korkeuttaan pitempi, yleisvaikutelmaltaan suorakaiteen mallinen. Rintakehän syvyys on sama kuin eturaajan korkeus mitattuna kyynärpästä maahan. Rintakehän ympärysmittan kyynärpäiden takaa mitattuna tulisi olla noin 40–43 cm.

PÄÄ JA ILME

Pää ja ilme on tärkeä osa jackrussellinterrieriä. Pään muoto ylhäältä katsottuna on tylppä kolmio. Kallon tulee olla tasainen joka kulmasta katsottuna. Otsapenger on erottuva, mutta ei korostunut, ja kuono-osaa tulee olla täyteläinen ja vahva suhteessa kalloon. Pään linjat ovat samansuuntaiset, ja kuono-osa on pituudeltaan hieman lyhyempi kuin kallon pituus. Russelilla saa olla erottuvat posket, mutta ei korostuneet. Hampaat ovat isot ja vahvat, ja kuonon sekä alaleuan tulee olla riittävän leveä ja vahva, joka mahdollistaa oikean purennan ja kaikkien hampaiden mahtumiseen suuhun. Kirsu on väriltään musta, ja huulet tiiviit ja pigmentiltään mustat.

Silmät ovat pienet, tummat ja mantelin muotoiset. Ilmeen tulee olla valpas, eloisa ja ”terrierimäinen”, eli ei liian lempeä ja ”nallenaamainen”. Luomet ovat tiiviit ja pigmentiltään mustat.

Korvien tulee olla kolmion muotoiset, taittuneet ja päänmyötäiset. Korvien asento on ”medium”, eli ei korkealla päässä kettuterrierimäisesti, eikä myöskään alaskiinnittyneet ”ajokoiran korvat”. Kooltaan ne ovat pienehköt, korvan kärjen tulee olla silmän ulkonurkan tasalla. Korvat ovat eläväiset ja niiden tulee näyttää koiran eri tunnetiloja.

Hampaiden tulee olla alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisesti suuret ja vahvat, ja purenta tiivis ja leikkaava.

RUNKO

Suorakaiteen mallinen. Selkä on vahva ja tasainen ja pituus säästä hännän päähän hieman korkeutta pidempi. Rintakehän tulee olla pitkä, soikea ja maltillisen syvä, mittasuhteiden nähden 50-50. Lanne-osa on lyhyt ja lihaksikas. Lantio on vahva, sopivan viistossa kulmassa ja istuinluut ovat hyvin erottuvat tehden ”pyöreän pyllyn”.

Häntä on vahva, ja se liittyy selän jatkeeksi kauniisti. Se on suora tai sirpin mallisesti hieman kaartuva, ei makaa selän päällä tai käänny lonkalle. Liikkeessä sen tulee olla pysty, levossa voi olla riippuva.

RAAJAT JA KULMAUKSET

Kulmauksien tulee olla hillityt ja tasapainoiset. Olkavarren tulee olla riittävän pitkä lapaluuhun nähden mahdollistaen oikean kulmauksen etuosaan. Etujalat ovat vahvaluustoiset ja suorat kyynärpäistä varpasiin. Kyynärpäät ovat tiiviisti rungon alla. Takaraajat ovat tasapainossa etuosan kulmausten kanssa; reisuun ja sääriluun pituus samassa suhteessa. Reisi on leveä ja kinner matala. Takajalat ovat vahvat ja suoralinjaiset takaa katsottuna. Kämpälät ovat ns. kissantassut, eli varpaat hyvin kaareutuneet, ja tassu on tiivis ja pyöreä.

LIIKKEET

Liikkeiden tulee olla tasapainoista, tehokasta, maatavoittavaa, vaivatonta ja suoraviivaista. Kämpälät osoittavat liikkeessä suoraan eteen. Etu- ja takaliikkeet ovat suorat. Oikeanlainen rakenne ja kulmaukset mahdollistavat tämän. Liikkeessä ryhti pysyy hyvänä, koira kannattelee runkoansa ja selkälinja on suora ja vahva.

KARVAPEITE JA VÄRITYS

Karvan laatuja on kolme; sileä, karhea (=puolikarkea) ja karkea. Turkki on kaksinkertainen, tiivis pohjavilla ja vahva karkea peitinkarva. Turkki on säänkestävä ja trimmattava. Turkin, erityisesti karhean ja karkean, tulee olla tekstuuriltaan paksu, tiivis ja karkea, ei ikinä pehmeä ja pumpulimainen.

Värejä ovat valkoinen ruskein merkein, valkoinen mustin ja ruskein merkein, sekä valkoinen mustin merkein. Valkoisen värin tulee olla vallitseva. Ruskeat merkit voivat olla sävyiltään hyvin vaaleasta aina syvään pähkinänruskeaan. Pigmentti kirsussa, huulissa ja luomissa tulee olla musta.

KOKO JA PAINO

Rotumääritelmän mukainen ihannekoko on 25–30cm ja paino 5–6kg. Yleisvaikutelma tulee olla tiivis ja vahva koira pienessä koossa.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Edelliseen vertailujaksoon verrattuna jackrussellinterrierien näyttelykäyntien ja -tulosten määrä väheni kolmanneksesta neljännekseen. Yhtenä syynä käyntien vähentymiseen voidaan pitää koronapandemiaa. Näyttelyssä kävi kunakin vuonna syntyneistä koirista noin neljännes. Näistä suurin osa oli saanut jalostuksen tavoiteohjelmassa suositellun laatuarvostelun 'hyvä'. Yli puolet (noin 60 %) näyttelyissä käyneistä koirista oli saanut laatuarvostelun 'erinomainen'.

Vuosina 2017–2023 syntyneiden jackrussellinterriereiden kohdalla voidaan todeta, että näyttelykäyntien määrä on hieman pudonnut. Se on keskimäärin 23 %, mutta jakson viimeisimpinä vuosina syntyneiden kohdalla vain 20,5 % (2021) ja 14,7 % (2022). Toki pitää muistaa, että 2022–23 syntyneet ovat vielä melko nuoria. Lähes kaikki nuoret ovat saaneet vähintään laatuarvostelun 'hyvä', ja laatuarvostelun 'erinomainen' on tarkastelujaksolla saanut noin 60 %.

Näyttelytulos syntymävuoden mukaan 2017–2023, lähde KoiraNet

Syntymävuosi	Syntyneitä	T/3 tai parempi	T/3 %	H/2 tai parempi	H/2 %	ERI tai parempi	ERI %
2017	975	254	26,1	254	26,1	155	15,9
2018	889	197	22,2	197	22,2	126	14,2
2019	862	188	21,8	188	21,8	115	13,3

2020	1099	243	22,1	240	21,8	142	12,9
2021	986	202	20,5	201	20,4	124	12,6
2022	1002	147	14,7	145	14,5	95	9,5

Näyttelytulos tapahtumavuoden mukaan 2017–2023, lähde KoiraNet

	ERI	ERI %	EH	EH %	H	H %	T	T %	EVA	EVA %	HYL	HYL %	Yht.
Pentuluokka 7-9kk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Junioriluokka	2071	66	917	29	149	5	13	0	8	0	3	0	3161
Nuorten luokka	1255	67	505	27	110	6	6	0	2	0	2	0	1880
Avoin luokka	2208	61	1095	30	259	7	28	1	5	0	5	0	3600
Käyttöluokka	18	82	4	18	0	0	0	0	0	0	0	0	22
Valioluokka	1503	92	126	8	8	0	0	0	2	0	1	0	1640
Veteraaniluokka	829	85	135	14	15	2	1	0	0	0	0	0	980
Yhteensä	7884	70	2782	25	541	5	48	0	17	0	11	0	11283

Rodun koirien jalostustarkastukset

Toistaiseksi viimeisin jalostustarkastus on ollut vuonna 2014. Silloin kyseessä oli rotujärjestön oma jalostustarkastus. Jalostustarkastuksiin on osallistunut muutamia kymmeniä koiria. SKL:n jalostustarkastusten uudistuksen myötä on ulkomuodon jalostustarkastuksen ihanneprofiili ja luonteen jalostustarkastuksen ihanneprofiili hyväksytty SKL:ssä vuonna 2023. Vuonna 2024 järjestetään russeleiden ensimmäinen SKL:n käyttämisen jalostustarkastus.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitukset

Jackrussellinterrieri on lähtöisin 1800-luvun Englannista. Pastori John Russell kehitti omia käyttötarkoituksiinsa varten kettuterrierikannan juoksemaan kettukoirien kanssa ja menemään maanalaisiin luoliin jahtaamaan kettuja ja muuta riistaa. Muodostui kaksi muunnosta, jotka olivat pääsääntöisesti samankaltaisia lukuun ottamatta eroja lähinnä koossa ja mittasuhteissa. Kookkaampi ja neliömäisempi tunnetaan nykyisin parsonrussellinterrierinä ja matalampi, mittasuhteiltaan hieman pitempi jackrussellinterrierinä. Rotu on työkoira, vaikka sitä nykyään vähemmän käytetään alkuperäiseen tehtäväänsä ajamaan metsästäjän apuna pienpetoja luolistaan.

Jackrussellinterrierin rakenteen tulee olla sopiva työntekoon, eli liioittelematon, joustavarunkoinen sekä hillitysti ja tasapainoisesti kulmautunut. Rintakehän tulee olla pitkä ja soikea, ja kooltaan se tulee olla spannattavissa. Jalostuksessa ja ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota, että koko pysyy rotumääritelmän rajoissa sekä säkäkorkeuden että rungon vahvuuden suhteen ja että koiran liikkuminen tulee olla maatavoittavaa, tasapainoista ja vaivatonta.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Rodun tyyppi ja mittasuhteet ovat hyvin tärkeä ominaisuus rotua, ja siinä on jonkin verran hajontaa. Liaksi on lähdetty ihannoimaan ”showtyyppisiä” koiria, joilla on ylikorostuneita piirteitä, muun muassa erittäin runsas pehmeälaatuinen turkki (joka usein on trimmattu snautserimaisesti), korostunut säkä ja laskeva selkälinja, ylikulmautuneet takaraajat, isoja, pyöreitä ja vaaleita silmiä, jotka vääristävät oikeaa terrieri-ilmettä, kevyttä kuono-osaa ja suuria roikkuvia korvia. Myös mittasuhteiltaan liian raajakkaita ja lyhytrunkoisia koiria näkee rodussamme. Tähän tulisi kiinnittää huomiota sekä kasvattajien että ulkomuototuomarien, koska jackrussellinterrierin tulee olla liioittelematon terverakenteinen peruskoira ”fit for function”.

Suurimmat rakenteelliset virheet liittyvät etuosan rakenteeseen: lyhyttä olkavartta, suoraa etuosia ja ulkonevia kyynärpäitä, erittäin niukkoja kulmauksia sekä edessä että takana ja epätasapainoisia kulmauksia niin, että takaosa on ylikulmautunut. Nämä virheet altistavat luuston, nivelien ja lihaksiston rasitukselle sekä vääristävät koiran liikkeet rodulle epätyypilliseksi. Myös rintakehät ovat usein liian lyhyitä tai pyöreitä. Rintakehän tulee olla pitkä ja soikea, ja rungon pituuden (suhteessa korkeuteen) pitää muodostua pitkästä rintakehästä ja lyhyestä lantiosta, ei toisinpäin.

Jackrussellinterrieri on kondrodysplastinen rotu (ks. luku 4.3.5.2 Kondrodysplasia). Etujalkojen käyryyteen on vuosien saatossa kiinnitetty huomiota, ja tilanne on nykyään parempi.

Useimmat koirat eivät mahdu rotumääritelmässä mainittuun painoihanteeseen, vaan ne ovat huomattavasti suurempia ja painavampia. Jackrussellinterrierin paino vaihtelee nykyisin noin 6–9 kg välillä. Tähän voi olla useampiakin selityksiä, jotka kaikki voivat omalta osaltaan vaikuttaa ilmiöön: vaikka koirat eivät ole välttämättä korkeampia, ne ovat rakenteeltaan vankempia ja suuripäisempiä; aktiivisessa metsästyskäytössä olleita koiria pidettiin laihemmassa painossa kuin lemmikkikoiria ja ruokinta on nykyisin parempilaatuisia.

Rodussa esiintyy myös niin sanottua takapomppua eli koira jättää joko toisella tai molemmilla takajaloilla askelia väliin. Mitään selkeää yksittäistä syytä tälle ei ole löytynyt, rotumääritelmässä erityisen virheellisinä pidetään laiskoja tai epäterveitä liikkeitä.

Joillakin koirilla on esiintynyt melko laajoja 4–8 premolaarin puutoksia. Myös purentaviat (ylä- ja alapurennat) ovat melko tavallisia. Täysi hampaisto on toivottavaa, mutta p1/p2-puutoksia ei katsota vielä suureksi virheeksi. Alaleukojen vahvuuteen tulee kiinnittää huomiota, koska kapea alaleuka aiheuttaa kulmahampaiden ahtautta (eivät pääse kasvamaan normaalisti oikealle paikalleen), purentavirheitä ja hammaspuutoksia.

Jackrussellinterrierin ulkomuotoon kuuluu pigmentin puutteesta johtuva valkoinen väri (ks. luku 4.3.5.1 Piebaldismi ja kuurous). Kokovalkoiset koirat ovat rodussa pienenä vähemmistönä, ja niilläkin on useimmiten (ainakin lähes) täydellinen huuli- ja kirsupigmentti. Silmänympäryspigmentti on usein puutteellinen, jos silmän ympärillä oleva karva on valkoista.

Rodussa on muutamia värvirheitä, joita esiintyy hyvin harvoin. Maksanuskeiden (B-lokuksessa bb, eumelaniini ruskeaa) ja sinisten (D-lokuksessa dd, eumelaniini haalistuu siniseksi) koirien kirsut eivät ole rotumääritelmän mukaisesti mustia. Maksanuskeita yksilöitä on rotuyhdistyksen tiedoissa muutamia, sinisiä yksilöitä yksi. Sinisiä koiria ei saa käyttää jalostukseen, koska siniseen värytykseen liittyy ihosairauksia (Blue Dog Syndrome ja Color Dilution Alopecia). Sinisen värin kantajia ei saa käyttää jalostukseen, sillä kyseessä on resessiivinen geeni.

Jackrussellinterrierillä on taittokorvat, mutta ne ovat pienet ja voivat olla myös korkealle kiinnittyneet. Rodussa ei ole esiintynyt luppakorvien aiheuttamia ongelmia. Korvien nykyistä rakennetta ei voida pitää ongelmana.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi oli 2019–2024.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi oli 2002–2006.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Urosten jälkeläistilasto 2018–2023 syntymävuoden mukaisesti, KoiraNet 24.1.2024

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Polvet				Silmät			
			Pen tu- eet	Yht.	Vuo- den aika- na	Toi- sessa pol- vessa	Tut- kittu	Sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras %	Tut- kittu	Sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras %
1	OREO BIG SCOTTY'S DREAM	2018	10	46	8	6	8	0	17%	0%	8	1	17%	12%
2	TSARODEJ AVALON OF THE HEART	2018	9	45	0	19	9	0	20%	0%	13	1	29%	8%
3	MINDHUNTER ENTERPRISE	2019	9	38	0	35	5	1	13%	20%	6	0	16%	0%
4	MINDHUNTER COLORADO	2018	9	35	0	7	5	1	14%	20%	5	0	14%	0%
5	PICASSO SKARB ROZTOCZA	2021	8	33	31	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
6	NISUPIHAN NOTTINGHAM FOREST	2020	7	33	20	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
7	INDIANA JONES BOHEMIA WHITE HUNTER	2018	7	32	0	20	8	1	25%	12%	8	0	25%	0%
8	LOVELY-ORANGE STORY WITH CONTINUE	2019	8	32	2	0	6	0	19%	0%	5	1	16%	20%
9	EROS-STAR	2019	6	32	17	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
10	JACKXELLENT YIPPIE YIPPIE YEAH	2018	7	30	14	10	2	0	7%	*	2	0	7%	*
11	SPACE WAY CHAP SMART	2019	8	30	12	0	3	0	10%	0%	3	0	10%	0%
12	KISENTEL'S CRIMSON TIDE	2018	7	29	3	4	6	1	21%	17%	6	0	21%	0%
13	NISUPIHAN BOSS IS BOSS	2020	7	28	13	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
14	KOMILFO WHIMSEY	2020	6	28	19	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
15	NISUPIHAN FLOYD	2019	6	27	0	8	3	0	11%	0%	3	1	11%	33%
16	CHERISHED DESIRE BLOOMBERG	2020	6	27	10	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
17	LOVELY-ORANGE MILOS	2019	6	27	10	0	1	0	4%	*	0	0	0%	*
18	MUSTANTUISKUN JOHAN POMPPAS	2019	5	25	0	6	1	0	4%	*	1	0	4%	*
19	MINDHUNTER OREO	2021	5	25	25	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
20	TSARODEJ VESPA	2020	7	24	5	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*

21	JACKXELLENT ALL OVER AGAIN	2019	5	24	8	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
22	NETTLE'S PAINTED BLACK	2018	6	23	6	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
23	KOOLMOVE PLACEK	2018	5	23	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
24	NISUPIHAN LET ME GO	2019	6	22	4	0	1	0	5%	*	1	1	5%	*
25	JACKANDFISH WONDER	2018	3	20	0	4	5	0	25%	0%	4	2	20%	50%
26	LOVELY-ORANGE PROVOCATEUR	2018	4	19	0	18	5	0	26%	0%	5	0	26%	0%
27	ADONIS	2021	3	19	6	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
28	Z LEDULANDU CREAM BLACK & WHITE	2018	5	18	0	7	4	0	22%	0%	3	0	17%	0%
29	EXORCISE YOUR DEMONS REEBOCK DI EOLO HOUSE	2020	5	18	11	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
30	NISKANNIEMEN FONZIE	2019	6	18	9	2	1	0	6%	*	1	0	6%	*
31	SADAN SALAMAN MESMERIZING MIL-KYWAY	2018	4	17	0	8	2	0	12%	0%	2	0	12%	0%
32	IKIONNEN PIDÄ MUSTA KII	2018	3	17	10	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
33	FANCY PANTS	2018	5	17	0	0	1	0	6%	*	1	0	6%	*
34	LOVEOFMYLIFE	2018	4	17	4	25	2	0	12%	0%	2	0	12%	0%
35	KISENTEL'S MORRIS BROWN	2019	5	15	5	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
36	JACKOBEAN WINTERSTÜRME WICHEN DEM	2019	3	15	4	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
37	NAPPIKIPPURAN LUCIFER	2020	4	15	15	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
38	HINDHILL'S MORE AND MORE	2020	3	15	15	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
39	LOVELY-ORANGE MAKING DAY	2021	3	15	15	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
40	JACKGANG PINTO BEAN	2019	2	14	0	6	1	0	7%	*	1	0	7%	*
41	JACKANDFISH CAPTAIN AMERICA	2018	3	14	0	32	3	0	21%	0%	3	0	21%	0%
42	JACKOBEAN LE TRABENDO	2018	4	13	13	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
43	PORT FORTIS XTRA TOUCH	2020	2	13	13	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
44	LET'S ROCK WE WILL ROCK YOU	2018	2	12	0	0	2	0	17%	0%	1	0	8%	*
45	WILLENSKRAFT ARTTU	2018	3	12	2	0	1	0	8%	*	1	0	8%	*
46	STICKYTAIL'S JOYFUL ARCADIO	2019	2	12	12	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*

47	ACHANTHUS SALIX CUPULARIS	2019	3	12	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
48	WILLENSKRAFT SANTTU	2018	3	12	8	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
49	BOLDANDBRAINY YAVANNAS TULKAS	2020	2	12	8	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
50	BILLY	2018	2	11	0	5	3	0	27%	0%	3	0	27%	0%

2018–2023 eniten jalostukseen käytetyt urokset syntymävuoden mukaisesti, KoiraNet 24.1.2024

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	RURIKOVICH DE TIMBALAND	14	61	1,11%	1%	13	51	15	64
2	ZAPPARAL'S TITTELINTUURE	17	60	1,09%	2%	20	89	17	60
3	MISTER BIN DE TIMBALAND	12	57	1,04%	3%	24	93	12	57
4	SCARLETT BEVY JR SEMPRE VICENTE	16	50	0,91%	4%	16	69	16	50
5	LOVELY-ORANGE BAND'EROS	12	50	0,91%	5%	8	42	12	50
6	KAJSENBORG'S DRAGON FRUIT	12	48	0,87%	6%	14	59	12	48
7	JACK-TONIC EVERLASTING STORY	11	47	0,86%	7%	16	69	11	47
8	LOVELY-ORANGE INDIANA JONES	10	46	0,84%	8%	12	44	10	46
9	OREO BIG SCOTTY'S DREAM	10	46	0,84%	8%	1	6	10	46
10	TSARODEJ AVALON OF THE HEART	9	45	0,82%	9%	5	19	9	45
11	ACHANTHUS AJUGA REPTANS	8	41	0,75%	10%	1	5	8	41
12	PIKKUVEIJARIN EN KOMMENTOI	11	40	0,73%	11%	8	34	11	40
13	BALLYHOO JACK'S ALL I WANT IS YOU	9	40	0,73%	11%	12	53	9	40
14	MUSTANTUISKUN DYNAMITE DUMLE	8	40	0,73%	12%	2	6	8	40
15	KOMILFO E-JAGERMEISTER	8	39	0,71%	13%	2	8	8	39
16	MINDHUNTER ENTERPRISE	9	38	0,69%	14%	7	35	9	38
17	TIM SPIRIT KENT	9	37	0,67%	14%	9	31	9	37
18	NISUPIHAN YARROW	7	35	0,64%	15%	4	17	12	49
19	MINDHUNTER COLORADO	9	35	0,64%	16%	2	7	9	35
20	KAIROJEN BOLLINGER BOND	8	34	0,62%	16%	2	6	8	34
21	DAMIR IZ RADOLJA	11	34	0,62%	17%	2	6	11	34
22	PICASSO SKARB ROZTOCZA	8	33	0,60%	17%	0	0	8	33
23	NISUPIHAN NOTTINGHAM FO-REST	7	33	0,60%	18%	0	0	7	33
24	FIRE FOX BOHEMIA WHITE HUNTER	7	32	0,58%	19%	15	60	11	48
25	SHOWSTOPPER'S SULO	6	32	0,58%	19%	2	12	6	32

26	INDIANA JONES BOHEMIA WHITE HUNTER	7	32	0,58%	20%	5	20	7	32
27	EROS-STAR	6	32	0,58%	20%	0	0	6	32
28	LOVELY-ORANGE STORY WITH CONTINUE	8	32	0,58%	21%	0	0	8	32
29	SNAPJACKS PRINCE CASPIAN	7	32	0,58%	22%	4	16	7	32
30	TSARODEJ JACK WALDO	5	31	0,56%	22%	5	18	6	37
31	SUAKKUNAN AIGA ABROI	6	31	0,56%	23%	1	4	6	31
32	GANIODAYO DJ HARD AS A ROCK	6	31	0,56%	23%	8	31	6	31
33	CINNAMON JACK'S PROMETHEUS	6	30	0,55%	24%	0	0	6	30
34	JACKXELLENT YIPPIE YIPPIE YEAH	7	30	0,55%	24%	2	10	7	30
35	TUISKU	6	30	0,55%	25%	0	0	6	30
36	LEKSTRAND WILD KING	8	30	0,55%	25%	2	6	8	30
37	SPACE WAY CHAP SMART	8	30	0,55%	26%	0	0	8	30
38	LOVING LANCASTER DREAMY VIOLETTA JRT	8	29	0,53%	26%	4	21	8	29
39	KISENTEL'S CRIMSON TIDE	7	29	0,53%	27%	1	4	7	29
40	ENDELL IT'S MY PRINCE	7	29	0,53%	28%	2	7	7	29
41	KOMILFO DURAN DURAN	7	28	0,51%	28%	9	32	8	34
42	NISUPIHAN BOSS IS BOSS	7	28	0,51%	29%	0	0	7	28
43	ULTRA HEAVEN CAN WAIT	5	28	0,51%	29%	4	18	5	28
44	JACKOBEAN BRANTA LEUCOPSIS	6	28	0,51%	30%	9	34	6	28
45	WINTERSUN'S HUNTER ILAN	7	28	0,51%	30%	2	7	7	28
46	KOMILFO WHIMSEY	6	28	0,51%	31%	0	0	6	28
47	STABLEBUDDYS SHOWJUMPER	6	27	0,49%	31%	7	23	10	43
48	KAIROJEN TORNADO	7	27	0,49%	32%	8	38	10	42
49	CHERISHED DESIRE BLOOMBERG	6	27	0,49%	32%	0	0	6	27
50	NISUPIHAN FLOYD	6	27	0,49%	33%	2	8	6	27

2018–2023 eniten jalostukseen käytetyt nartut syntymävuoden mukaisesti, KoiraNet 24.1.2024

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pen-tueita	Pentuja	%-osuus	Pen-tueita	Pentuja	Pen-tueita	Pentuja
1	TSARODEJ MISS JACKSON	5	26	0,47 %	8	26	5	26
2	TSARODEJ SO SO SPECIAL SANDY	5	24	0,43 %	8	34	5	24
3	ALGRAFS ZLATA	4	23	0,42 %	2	7	4	23
4	BALLBREAKER'S BUSHWHACKER	3	23	0,42 %	0	0	3	23
5	JACKXELLENT WHERE OR WHEN	4	23	0,42 %	1	4	4	23
6	ACHANTHUS IRIS SIBIRICA	4	22	0,40 %	4	19	4	22

7	NISUPIHAN XSEMI	4	21	0,38 %	1	2	4	21
8	LET'S ROCK QUERIDA MÍA	5	21	0,38 %	6	25	5	21
9	BALLBREAKER'S OCEAN HONOLULU	4	21	0,38 %	2	11	4	21
10	HULABALOO HILL'S FREDRIKA	4	20	0,36 %	0	0	4	20
11	TAMASKIN NUPPU	4	20	0,36 %	4	13	4	20
12	POCAHONTAS	4	19	0,34 %	5	20	5	22
13	WAAHTERAPEPUN TRYFFELI	4	19	0,34 %	0	0	4	19
14	HULABALOO HILL'S CLARISSA	4	19	0,34 %	1	6	4	19
15	WILDRUNNER'S BACK IN BUSINESS	3	18	0,33 %	13	55	4	23
16	ZOLOTAYA KORONA TROPIKANA	4	18	0,33 %	10	38	5	22
17	WILLENSKRAFT FINDI	3	18	0,33 %	3	16	3	18
18	NISUPIHAN ODETTE	4	18	0,33 %	15	59	4	18
19	SUAKKUNAN PIZAR PELAGIA	3	18	0,33 %	2	12	3	18
20	ENDELL MAMMA MIA	3	18	0,33 %	1	5	3	18
21	TSARODEJ BE MY VALENTINE	3	18	0,33 %	0	0	3	18
22	NISKANNIEMEN BELLA	5	17	0,31 %	2	6	5	17
23	LICIAN INDIRA	4	17	0,31 %	1	4	4	17
24	MALLORN'S JACK LIME	3	17	0,31 %	0	0	3	17
25	JACKOBEAN SACRORUM ANTISTITUM	3	17	0,31 %	1	4	3	17
26	ACHANTHUS VERBENA URTICIFOLIA	3	16	0,29 %	1	4	4	19
27	OLA DU PONT RIOT D'ESNES	3	16	0,29 %	1	6	3	16
28	YHENJYTY IGÄHINE LEMBI	5	16	0,29 %	6	19	5	16
29	WHITEANDWILD EK TÔN HÔN OUK ÁNEU	3	16	0,29 %	0	0	3	16
30	YHENJYTY JÄLGIPERÄ	3	16	0,29 %	3	14	3	16

Tarkasteltaessa 50 eniten jalostukseen käytettyä urosta vuosilta 2018–2023 saadaan seuraavaa näyttöä jalostusurosten tasosta:

Silmätulosten osalta 43 urosta ei ole silmätutkimuksissa osoittanut sairastavansa perinnöllistä silmäsairautta. Näiden koirien diagnoosi on ollut ”ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia”.

Poikkeavia silmätuloksia on seitsemän: Distichiasis-diagnoosin saaneita neljä, lisäksi yksi puutteellinen kyynelkanavan aukko, yksi PPM iiris-iiris, ja yksi muu vähämerkityksellinen kaihi.

Jalostukseen käytetyimpien koirien silmistä ei ole juurikaan tutkimustuloksia jalostuskäytön lopettamisen jälkeen, ja useampaa näistä uroksista on käytetty paljon jalostukseen nuorena vain yhdellä tai kahdella silmätutkimuksella.

Yhdellä suosituimmista uroksista on polvet 0/1, muilla polvitulos on 0/0.

Uroksista selkävattuja on peräti 24, joka on selkeä parannus aikaisempiin vuosiin. Näistä 15 on tuloksetta normaaleita, 6 kpl LTV1, 1 kpl VA1 LTV1, 1 kpl VA1 LTV4 ja 1 kpl LTV3.

Lisäksi 10 urosta on lonkka- tai kyynärkuvattu.

Tuoreimmassa voimassa olevassa PEVISA:ssa rajoitetaan yksittäisen koiran pentuemäärä maksimissaan 60 jälkeläiseen kuitenkin siten, että rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Eniten jalostukseen käytetyistä uroksista kahdella on pentuja yhteensä 60 tai enemmän.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Kannustetaan koirien viemistä luonnetestauksiin ja -kuvauksiin sekä järjestetään testauksia ja/tai kuvauksia vuosittain. Jalostuskoirille suositellaan ennen jalostuskäyttöä joko luonnetestiä, MH-luonnekuvausta tai Kennelliiton luonteen jalostustarkastusta.	Yhdistys on järjestänyt yhdessä muiden rotujärjestöjen kanssa MH-luonnekuvauksia, joissa on etusijalla yhdistyksen jäsenet. Tiedotettu luonteen tärkeydestä jalostuksessa, kannustettu testaamiseen ja kuvauttamiseen. Laadittu rodulle luonteen jalostustarkastuksen ihanneprofiili.	MH-luonnekuvattujen koirien määrä on vähentynyt huomattavasti viimeisten parin vuoden aikana. Syynä osittain koronarajoitukset, jolloin tapahtumia ei voitu järjestää. Eniten jalostukseen käytetyistä uroksista vain 5 ja nartuista 3 on luonnekuvattu.
Anatomisesti terve rakenne. Pyritään yhteistyössä kennelliiton kanssa kehittämään tuomarikoulutusta siihen suuntaan, että koiran hyvinvoinnin kannalta vähämerkityksisiä virheitä ei painoteta laatuarvostelussa.	Yhdistys on osallistunut aktiivisesti tuomarikoulutuksiin ja katselmuksiin sekä päivittänyt tuomariohjeita. Pyritään käynnistämään jälleen jalostustarkastukset ulkomuodon osalta.	Anatomisesti terve rakenne, kuten etujalkojen suoruus, on parantunut.
Rodun jalostuspohja pyritään pitämään mahdollisimman laajana välttämällä yksittäisten koirien runsasta jalostuskäyttöä ja suosimalla mahdollisimman erisukuisten koirien jalostuskäyttöä. Kiinnitetään huomiota jalostuskoirien jälkeläismääriin, erityisesti huomioiden 2. polven jälkeläismäärät.	Jalostussuosituksissa sekä PEVISA:ssa uroksen suurin jälkeläismäärä Suomessa koiran elinaikana on 60 pentua, kuitenkin siten että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Yhdistys on järjestänyt "poikapäiviä".	Vain kahdella koiralla ylittyi jälkeläisrajoitus 60 pentua.
Rodun sukusiitosaste ei saa merkittävästi nousta	Yhdistys on julkaissut jalostustilastoja ja informoinut yhdistyksen kasvattajajäseniä isoisä- ja isoäititilastoista.	Rodun sukusiitosaste on noussut huomattavasti erityisesti vuosien 2022–2023 aikana.
Terveyden suhteen jatketaan PEVISA-ohjelmaa silmien ja polvien osalta ja seurataan perinnöllisen kataraktin yleisyyttä rodussa. Pyritään aktivoimaan omistajia ja kasvattajia silmätarkistuttamaan yli 5–7-vuotiaita koiria.	Yhdistys tukee jäsenistön yli 10-vuotiaiden koirien silmätarkastuksia rahallisesti. Jalostussuosituksissa polvet 0 tai korkeintaan 1. Jos toisella vanhemmalla on polvitulos 1, yhdistelmän toisella osapuolella tulisi olla polvitulos 0.	Jalostukseen eniten käytetyistä uroksista ja nartuista (yht. 80 koiraa) vain kolmella oli tulos 0/1 muiden ollessa 0/0. Silmädiagnoosien osalta poikkeavia silmätuloksia oli yhteensä 14 koiralla (eniten käytetyt 80 koiraa).

Pyritään nostamaan jalostuskäytön aloittamisikä erityisesti urosten osalta.	Jalostussuosituksissa jalostuskoiran ikä vähintään 24 kk astutushetkellä.	Eniten jalostukseen käytetyistä uroksista (TOP50) tasan 50 % eli 25 urosta käytettiin jalostukseen ennen 24 kk ikää. Näistä nuorin oli astutushetkellä 12 kk. Huomattavaa on, että erityisesti listan kärjessä olevista uroksista suurin osa oli astutushetkellä alle 24 kk.
Käyttöominaisuuksia pyritään huomioimaan myös jalostusvalinnoissa.	Yhdistys on järjestänyt vuosittain käyttöleirin, jonka yhteydessä on järjestetty myös käyttökokeita.	Vain kolmella eniten jalostukseen käytetyllä uroksella ja nartulla oli käyttötulos (TOP50 uroksilla, TOP30 nartuilla).

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jackrussellinterrierien PEVISA:ssa on uroksille asetettu maksimi pentumäärä 60 kpl. Urokset, joilla on kiintiö täynnä jäävät pois jalostuksesta. Russeleiden PEVISA:an kuuluu virallinen polvi- ja silmätarkastus.

Kun koiralla on Kennelliiton hyväksymissä virallisissa terveystutkimuksissa asteikon huonoin tulos (kyynärniveldysplasia, lonkkaniveldysplasia, polvilumpioluusaatio, spondyloosi ja lisäksi 1.1.2025 alkaen kyynärnivelen inkongruenssi ja olkanivelen osteokondroosi) on koira pysyvässä jalostuskiellossa.

Jalostussuositusten ja PEVISA:n ajantasaisuuden arviointi

Tarkasteltaessa viimeisen kolmen vuoden (2021–2023) aikana rekisteröityjä pentueita voidaan todeta yleisesti rodun jalostussuosituksia jalostuskoirille ja yhdistelmälle noudatettavan varsin heikosti. Vuonna 2023 rekisteröidyistä pentueista vain 23 %, vuonna 2022 21 % ja vuonna 2021 27 % pentueista täyttivät rodun jalostussuositukset yhdistelmälle.

Yleisin puute suositusten täyttymisessä johtui puutteellisesta selkäkuvaustuloksesta. Vuonna 2023 66 %:lla, 2022 69 %:lla ja 2021 66 %:lla pentueista molemmilta vanhemmilta puuttui selkätulos tai yhdistelmä ei täyttänyt selkätuloksen osalta suositusta “jos kuvatun selkätulos on muu kuin 0, silloin toisen osapuolen tulee myös olla selkäkuvattu ja lausuttu 0”.

Toiseksi yleisin puutos yhdistelmille oli joko toiselta tai molemmilta vanhemmilta puuttuva näyttelytulos, jalostustarkastus tai käyttökoetulos. Rodun jalostussuosituksissa sanotaan, että jalostuskoiralla tulisi olla näyttelystä vähintään tulos hyvä (H) tai hyväksytty jalostustarkastus tai hyväksytty käyttökoetulos (LUT/LUME/MEJÄ/VERI).

Rodun suositeltu ikä astutushetkellä on sekä uroksille että nartuille vähintään 24 kk. Tarkasteltavana ajanjaksona rekisteröidyistä pentueista valtaosassa täyttyi vanhemmille suositeltu alaikäraja. Vain 2023 9 %:ssa, 2022 10 %:ssa ja 2021 7 %:ssa pentueista joko emä tai isä oli alle 24kk astutushetkellä. Yhtenäistä näille kaikille kolmelle tarkasteltavalle vuodelle oli kuitenkin se, että valtaosassa näistä pentueista pentueen isä oli alaikäinen. Vuoden 2018–2023 TOP 10 käytetyimmistä uroksista peräti 7 oli alle 24 kk ikäinen niiden jalostuskäytön alkaessa.

Liiallista urosten nuorena käyttöä pyritään rajoittamaan jalostussuosituksissa olevalla säännöllä “urokselle suositellaan 2-3 ikävuoden välille enintään 3 pentuetta ja samoin 3-4 ikävuoden välille enintään 3 pentuetta”. Vuosina 2021–2023 vain noin 3–8 % pentueista ylitti tämän suosituksen, ja osassa näissä pentueissa toistui saman uroksen liiallinen käyttö. Esimerkiksi eniten jalostukseen käytettyjen urosten TOP listalla sijalla 5. olevaa urosta käytettiin reilun 9 kk aikana peräti 12 pentueeseen uroksen ollessa alle 3-vuotias, urok-

sen jalostuskäyttö alkoi 22 kk iässä.

TOP-listalla on myös toinen esimerkki, TOP 2 -sijalla oleva uros, jonka jalostuskäyttö aloitettiin alle 16 kk iässä. Ko. koiralla oli jo 4 pentuetta sen täyttäessä vaaditun 24 kk iän, 11 pentuetta sen täyttäessä 3 vuotta ja PEVISA:n mukainen enimmäisjälkeläismäärä 60 pentua täyttyi uroksen ollessa 4 vuotta 6 kuukautta.

Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna vuosien 2018–2023 välillä eniten jalostukseen käytetyistä 30 uroksesta 53,33 % sai alle 4 vuoden ikäisenä ylitse suosituksen pentuja. Näistä uroksista 66,67 % astui ensimmäisen kerran alle 24 kk iässä.

Rodun PEVISA-sääntöjen mukaan yhdistelmän molempien vanhempien tulee olla silmä- ja polvitarkastettuja astutushetkellä, silmätarkastuslausunto on voimassa vain 12 kk. Jalostussuosituksissa polvista sanotaan seuraavaa: "Polvet 0 tai korkeintaan 1. Jos toisella vanhemmalla on polvitulos 1, yhdistelmän toisella osapuolella tulisi olla polvitulos 0.". Tarkasteltaessa vuosien 2021–2023 pentueita, on polvisääntöä noudatettu 3 pentuetta lukuun ottamatta rodun suositusten mukaisesti.

Rodun jalostussuositukset kieltävät perinnöllistä kataraktaa sekä PLL:ää sairastavan koiran jalostuskäytön. Ylimääräisten ripsien, PPM iris-iriksen ja muista rodussa toistaiseksi yksittäisinä diagnooseina löytyneiden silmäsairauksien suhteen suositellaan, ettei yhdistelmän toisella osapuolella tai sen lähisukulaisella ei saa olla todettuna samaa vikaa. Jos silmämuutosten vakavuusaste on vakava, ei koiraa tule käyttää jalostukseen. Silmälausuntojen osalta vain kaksi yhdistelmää vuonna 2023 ei täyttänyt tätä ehtoa. Silmien ja polvien osalta voidaan siis todeta, että jalostussuositukset ovat toteutuneet vuosien 2021–2023 aikana erinomaisesti.

Osaa jackrussellinterriereille asetetuista jalostussuosituksista on vaikea mitata ja toteutumista todentaa, kuten yleisissä suosituksissa mainitut ehdot "Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Jalostukseen käytettävä koira on hermoiltaan ja käyttäytymiseltään sellainen, että se selviää arkipäivän tilanteista. Näin sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia on mahdollisimman pieni. Ääniarka, pelokas tai voimakkaasti aggressiivinen koira ei ole jalostuskoira, sillä aggressiivisuus, pelokkuus ja ääniarkuus periytyvät voimakkaasti ". Tätä mitataksaan ja ehkäistäkseen yhdistys suositaa jalostukseen käytettäville koirille ennen jalostuskäyttöä joko luonnetestiä, MH-luonnekuvausta tai Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastusta.

Jalostussuosituksissa vaaditaan jokaiselta jalostukseen käytettävältä koiralta joko näyttelyistä vähintään tulos hyvä (H) tai hyväksytty jalostustarkastus tai hyväksytty käyttökoetulos (LUT/LUME/MEJÄ/VERI). Kuitenkin vuosina 2021–2023 peräti 43–46 % rekisteröidyistä pentueista joko toisella tai molemmilta vanhemmilta puuttui nämä tulokset täysin.

Suosituksen toteutumiseen värin, kuulon, purennan, hampaiden sekä luuston osalta on myös vaikea ottaa kantaa, sillä näiden toteaminen ilman koiralle suoritettavaa jalostustarkastusta, näyttelykäyntiä tai eläinlääkärintodistusta on yhdistykselle mahdotonta. Siksi yhdistys edelleenkin suositaa jalostuskoirille jatkossakin näyttelytulosta tai virallista jalostustarkastusta.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Tärkeimpänä tavoitteena on terve, hyväluonteinen, rohkea ja peloton työskentelyhaluinen sekä ulkomuodollisesti rotumääritelmää vastaava jackrussellinterrieri. Pääpaino terveydessä ja luonteessa, rodun monimuotoisuutta unohtamatta.

Jalostuspohja

Tavoitteena on laajentaa jalostukseen käytettävien koirien määrää geenipoolin laajentamiseksi.

Luonne ja käyttäytyminen

Tavoitteena on säilyttää jackrussellinterrierien rodunomainen luonne. Jackrussellinterrierin kuuluu olla eloisa, valpas ja rohkea. Tavoitteena on lisätä osallistumisia MH-luonnekuvauksiin ja luonteen jalostustarkastuksiin järjestämällä tilaisuuksia, ja näin saadaan kerättyä tutkittua tietoa rodun yksilöiden käyttäytymisestä.

Käyttöominaisuudet

Tavoitteena on työskentelyyn pystyvä jackrussellinterrieri, joka kykenee hätyyttämään haittaeläimiä ladoissa sekä maan alla. Käyttöominaisuuksia tulee myös testata mahdollisuuksien mukaan. Rodun tausta metsästävänä terrierinä otetaan huomioon myös jalostusvalinnoissa.

Terveys

Tavoitteena on säilyttää jackrussellinterrierit terveenä rotuna. Lisätään jalostukseen käytettävien koirien terveystutkimus suosituksiin geenitestaus seuraavien rodussa esiintyvien sairauksien kartoittamiseksi: hyperurikosuria (HUU), mikrosilmä, degeneratiivinen myelopatia (DM), spinoserebellaarinen ataksia ja sen yhteydessä myokymia ja kohtaukset (SCA) sekä spinoserebellaarinen ataksia late onset ataksia (LOA, SCA) ja primaarinen linsisiluksaatio (PLL). Tavoitteena on vähentää allergioiden ja atopioiden määrää kannassa.

Lisääntyminen

Tavoitteena on jatkossakin lisääntyä ongelmitta.

Ulkomuoto

Tavoitteena on parantaa etuosien ja etujalkojen rakennetta sekä vahvistaa leukojen rakennetta. Jalostuskoirille suositellaan geenitestejä ja suositetaan jalostuksessa koiria, joilla on vahvat leuat ja kaikki hampaat oikein asettuneina.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

6.2.1 Jalostuskoiria ja yhdistelmiä koskevat suositukset

Suosituksissa lähisukulaisella tarkoitetaan koiran vanhempia ja pentuja sekä täysi- ja puolisisarusia.

6.2.1.1 Yleisesti

Jalostuskoiran ikä vähintään 24 kk astutushetkellä.

Näyttelystä vähintään tulos hyvä (H) TAI hyväksytty jalostustarkastus TAI hyväksytty käyttökoetus (LUT/LUME/MEJÄ/VERI).

Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Jos koira saa näyttelyissä maininnan "vihainen" tai "pelokas" kaksi kertaa, sitä ei saa käyttää jalostukseen. Jalostukseen käytettävä koira on hermorakenteeltaan ja käyttäytymiseltään sellainen, että se selviää arkipäivän tilanteista. Näin sen todennäköisyys peiyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonne ominaisuuksia on

mahdollisimman pieni. Ääniarka, pelokas tai voimakkaasti aggressiivinen koira ei ole jalostuskoira, sillä aggressiivisuus, pelokkuus ja ääniarkuus periytyvät voimakkaasti.

Jalostuskoirille suositellaan ennen jalostuskäytön aloittamista joko luonnetestiä, MH-luonnekuvausta tai Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastusta. Koira, joka on testeissä ilmentänyt voimakasta arkuutta, vihaisuutta tai ääniarkuutta, ei saa käyttää jalostukseen. Mikäli kuitenkin päädytään käyttämään jalostukseen esimerkiksi lievästi ääniarkaa koira, tulee parituskumppanin ehdottomasti olla sellainen, joka ei pelkää minkäänlaisia ääniä.

Suurin jälkeläismäärä urokselle Suomessa koiran elinaikana on 60 pentua. Urokselle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

Urokselle suositellaan alle 5 vuoden iässä enintään 25 jälkeläistä.

6.2.1.2 Polvet ja silmät

Polvet 0 tai korkeintaan 1. Jos toisella vanhemmalla on polvitulos 1, yhdistelmän toisella osapuolella tulee olla polvitulos 0.

Perinnöllistä katarakta sairastavaa koira ei käytetä jalostukseen. Jos koiran lähisukulainen saa perinnöllinen katarakta -diagnoosin, urosta ei käytetä jalostukseen ennen neljän (4) vuoden ikää ja narttua ennen kolmen (3) vuoden ikää. Sellaista yhdistelmää, jossa molempien lähisukulaisella on todettu perinnöllinen katarakta, ei suositella. Jos koira saa perinnöllinen katarakta, epäilyttävä -diagnoosin, suositellaan jalostuskäytön lykkäystä yhden (1) vuoden ajan ja silmätarkastuksen uusimista ennen jalostuskäytön aloittamista.

Virallisessa silmätarkastuksessa "muu vähämerkityksellinen kaihi" -diagnoosin saaneet yhdistetään ainoastaan sellaisiin koiriin, joilla itsellään tai lähisukulaisella ei ole koskaan ollut "muu vähämerkityksellinen kaihi" tai jonkin muun kaihimuodon diagnoosia.

Kliinisesti PLL-sairasta koira ei saa käyttää jalostukseen. Suositellaan, että vähintään toinen osapuoli on testattu primäärinen linssiluoksaatio-geenitestillä (PLL). Ihanteellista olisi kuitenkin, jos molemmat olisivat testattuja. Koiralla voi olla myös PLL-tulos vanhempiensa geenitesti tulosten perusteella: Kahden normaalin pentu on normaali, sairaan ja normaalin pentu kantaja ja kahden sairaan pentu sairas. Muissa tapauksissa ei pennun tulosta voi varmasti vanhempien tuloksen perusteella tietää. Kaukaisempia esivanhempituloksia (esim. isovanhemmat) ei huomioida.

Jos yhdistelmän toinen osapuoli on geenitestitulokseltaan normaali, toinen osapuoli voi olla testaamaton. Jos toinen osapuoli on kantaja, tulee molemmat osapuolet testata. Kantajan parina voi käyttää vain normaali-tuloksen saanutta. Sairas x normaali -yhdistelmiä voidaan tehdä harkiten, mikäli yhdistelmällä voidaan katsoa olevan näiden suositusten toteuttamisen lisäksi jotain lisäarvoa (esim. sairas-tuloksen geenitestissä saaneella koiralla on harvinainen haplotyyppi DLA-monimuotoisuustestin avulla todettuna, käyttökoetulos, ei lähisukulaisia Suomessa tms.). Seuraavia yhdistelmiä ei saa tehdä: kantaja x kantaja, sairas x kantaja tai sairas x sairas.

Jos koiralla on todettu lasiaisen rappeuma, se tulisi geenitestata PLL:n suhteen. Lasiaisen rappeuma -diagnoosin saanutta urosta ei suositella käytettäväksi jalostukseen ennen neljän (4) vuoden ikää ja narttua ennen kolmen (3) vuoden ikää. Yhdistelmän toisella osapuolella tai sen lähisukulaisilla ei saa olla todettuna lasiaisen rappeumaa.

Jos koiralla on koskaan todettu ylimääräisiä ripsiä (Distichiasis/Ektooppinen cilia, trichiasis, cilia aberranta jne.), tulee yhdistelmän toisen osapuolen olla sellainen, ettei sillä koskaan ole todettu ylimääräisiä ripsiä. Jos ylimääräisten ripsien diagnoosin vakavuusaste on kohtalainen tai vaikea, ei koira saa käyttää jalostukseen.

Jos koiralla on todettu persistoivia pupillaarimembraania diagnoosilla PPM iris-iris, tulee yhdistelmän toisen osapuolen olla sellainen, ettei sillä ole todettu PPM:ää. Koiria, joilla on todettu muita PPM:n muotoja kuin iris-iris, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Muiden rodussa toistaiseksi yksittäisinä diagnooseina löytyneiden silmänsairauksien suhteen suositellaan, että yhdistelmän toisella osapuolella tai sen lähisukulaisilla ei saa olla todettuna samaa vikaa. Jos silmämuutosten vakavuusaste on vakava, ei koiraa tule käyttää jalostukseen.

Mikäli koiran silmämuutos on sellainen, että se suoraan tai välillisesti aiheuttaa koiralla kipua, vaikuttaa sen näkökykyyn tai alentaa sen elämänlaatua, vaatii jatkuvaa lääkitystä, leikkaushoitoa tai altistaa koiran sekundäärisille tulehduksille tai muille elämänlaatua alentaville oireille, ei koiraa saa käyttää jalostukseen.

6.2.1.3 Luusto

Jalostukseen käytettävälle koiralle suositellaan virallista selän röntgenkuvaamista välimuotoisen lanneristinikaman (LTV) ja välimuotoisten nikamien (VA) osalta.

Suosittelaa, että ainakin toinen yhdistelmän osapuolista on virallisesti selkäkuvattu. Jos kuvatun selkätulos on muu kuin 0, silloin toisen osapuolen tulee myös olla selkäkuvattu ja lausuttu 0. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää jalostukseen, mutta LTV1–LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Tällaisten yhdistelmien jälkeläisiä suositellaan röntgenkuvattavaksi selästään, jotta LTV-muutosten periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.

Jos koira oireilee selkäänsä (esimerkiksi kivulla tai takapompulla) tai sen lähisukulaisilla on todettu selkä- tai lonkkavikoja, suositellaan lonkkien ja selän röntgenkuvausta. Jos koiralla todetaan selässä luustomuutos, joka aiheuttaa koiralle kipua tai lonkkatulos E, sitä ei saa käyttää jalostukseen.

Jos koiran etujalat ovat niin käyrät, että ne aiheuttavat sille kipua tai liikkumisvaikeuksia tai vaativat leikkaushoitoa, koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Legg-Perthes-tautia sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Jos koiralla on kirurgisesti hoidettu polven eturistiside vaurio tai tällaisen hoidon tarve, ei koiraa saa käyttää jalostukseen.

Koiraa, jolla on häntämutki, voidaan käyttää jalostukseen sellaisen parituskumppanin kanssa, jolla itsellään tai sen lähisuvussa ei ole häntämutkaa.

6.2.1.4 Geenitestausta

Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan geenitestausta. Rodussa esiintyy ainakin seuraavia geenitesteillä todettavia sairauksia: degeneratiivinen myelopatia (DM), hyperurikosuria (HUU), microsilmä, primaari linsisiluksaatio (PLL), spinoserebellaarinen ataksia ja sen yhteydessä myokymia ja kohtaukset (SCA) sekä spinoserebellaarinen ataksia, late onset ataksia (LOA, SCA). Suositellaan, että vähintään toinen yhdistelmän osapuolista on geenitestattu puhtaaksi. Minkä tahansa sairausgeenin kantaja yhdistetään vain saman sairauden osalta geneettisesti terveeseen koiraan.

6.2.1.5 Kuulo ja väritys

Kuuroa tai puolikuuroa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Kokovalkoinen koira tai koira, jonka pää on kokonaan valkoinen, tulee BAER- eli kuulotestata. Jos toinen vanhempi on kokovalkoinen tai sen pää on kokonaan valkoinen, tulee yhdistelmän toisella osapuolella olla väriä molemmin puolin päätä ja molemmissa korvissa, sekä vähintään yksi merkki rungossa. Sinisiä (dd) tai maksanvärisiä (bb) koiria ei saa käyttää jalostukseen. Niiden kirsut eivät ole rotumääritelmän mukaisesti mustia. Siniseen väriin liittyy iho-ongelmia. Sinisen värin kantajia ei saa käyttää jalostukseen.

Kokovalkoiseksi tai kokonaan valkopäiseksi lasketaan myös koira, jolla on minimaalisia (kolikonkokoisia) merkkejä tai jonka merkit ovat kehittyneet syntymän jälkeen (esim. ticking-pilkut).

6.2.1.6 Purenta ja hampaat

Koiraa, jolla on ylä-, ala- tai tasapurenta, ei suositella jalostukseen. Jos koiralla on hammaspuutos tai -puutoksia, yhdistelmän toisella osapuolella tulee olla täydellinen hampaisto. Kapean alaleuan omaavan koiran

parituskumppaniksi valitaan vahvaleukainen yksilö. Koiraa, jolta puuttuu yli 4 hammasta tai kulmahampaita, ei suositella jalostukseen.

6.2.1.7 Sukusiitosprosentti ja sukukatkerroin

Yhdistelmän sukusiitosprosentti 6,25 % tai sen alle (laskettuna 5 sukupolvella).

Sukukatkerroin 0,75 (75 %) tai sen yli (laskettuna 5 sukupolvella). Jos kummastakaan vanhemmasta ei ole saatavilla sukutaulu tietoja, suositellaan vanhemmista teetettäväksi DLA-monimuotoisuustesti. Vanhemmilla tulisi olla eri DLA-haplotyyppit. Sukusiitosprosenttia laskettaessa tai DLA-monimuotoisuustestin tarvetta arvioitaessa voidaan huomioida myös muu sukutieto kuin KoiraNetistä löytyvä. Jos pentueen vanhemmista ei löydy sukutaulutietoja KoiraNetistä, kasvattaja voi toimittaa jalostustoimikunnalle lisätietoja suvusta. Näiden lisätietojen perusteella jalostustoimikunta tapauskohtaisesti voi suositella, ettei kyseisen yhdistelmän kohdalla tarvitse tehdä DLA-monimuotoisuus testiä.

6.2.1.8 Yhdistelmän uusinta

Samaa yhdistelmää ei suositella uusittavaksi. Yhdistelmä voidaan uusia kerran, jos ensimmäiseen pentueeseen on syntynyt vain 1–2 pentua. Yhdistelmää, joka on tuottanut sairaan jälkeläisen, ei uusita lainkaan.

6.2.1.9 Sukupuolisidonnaiset suositukset

Jos nartulle on tehty kahdesti keisarinleikkaus, narttua ei saa enää astuttaa. Kivesvikaista urosta ei saa käyttää jalostukseen. (Kivesvialla tarkoitetaan muuta kuin kaksi normaalisti laskeutunutta kivistä.)

6.2.1.10 Ulkomaiset jalostuskoirat

PEVISA-ohjelman suhteen noudatetaan ulkomaalaisten koirien poikkeussääntöä. Ulkomaisen koirien jalostuskäytölle on SKL:stä anottu pysyvä poikkeuslupa, joka antaa mahdollisuuden käyttää ulkomaista koiraa, vaikka se ei täyttäisi tiettyjä rodulle määriteltyjä PEVISA-ehtoja. Tämä poikkeuslupa koskee korkeintaan kahta pentuetta/uros ja yhtä pentuetta/narttu. Kiintiöön lasketaan Suomessa rekisteröidyt pentueet, mutta ei mahdollisia tuontijälkeläisiä. Pysyvä poikkeuslupa koskee ulkomaisen uroksen astutuskäyttöä sekä Suomessa että ulkomailla.

Yhdistelmä ei kuitenkaan saa olla rodun PEVISA-rajoitusten tai Kennelliiton yleisen jalostuksen tavoiteohjelman vastainen.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Tavoitteena on terve jackrussellinterrieri. Rotujärjestö ohjaa kasvattajia terveystutkimaan jalostukseen käytettävät koirat myös jalostuskäytön jälkeen. Erityisesti virallinen silmätarkastus vanhemmille jalostusuransa jo lopettaneille koirille. Rotujärjestö tukee rahallisesti jäsenten yli 10-vuotiaiden koirien virallista silmätarkastusta. Rotujärjestö kerää geenitestituloksia ja tukee rahallisesti jäsenten koirien geenitestaamista. Rotujärjestö kerää terveystutkimuksella terveystietoja ja sairaustietoja ja jakaa tilastotietoja rodun tilanteesta.

Tavoitteena on hyväluonteinen, rohkea ja peloton työskentelyhaluinen jackrussellinterrieri. Rotujärjestö järjestää luonteen testaamis- tai arviointitilaisuuksia. Jalostussuosituksissa ohjataan tutkituttamaan jalostuskoiria myös käyttäytymisen osalta.

Tavoitteena on säilyttää rodun käyttöominaisuudet. Rotujärjestö järjestää käyttölajien kokeilumahdollisuuksia jäsenistölle.

Tavoitteena on ulkomuodollisesti rotumääritelmää vastaava jackrussellinterrieri. Rotujärjestö järjestää vuosittain erikoisnäyttelyyn. Rotujärjestö järjestää tuomarikoulutusta vuosittain.

Tavoitteena on ylläpitää rotumme monimuotoisuutta. Jalostukseen suositellaan käytettävän mahdollisim-

man montaa erisukuista koiraa vuosittain. Rotujärjestö järjestää uroksille esittelytilaisuuksia sekä ylläpitää urosluetteloa.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Vahvuus	Uhka	Mahdollisuus
Maailmanlaajuisesti suurilukuinen rotu	Samansukuisia koiria käytetään liikaa jalostukseen ympäri maailman	Monimuotoisuutta vielä kuitenkin löydettävissä
Erittäin suosittu rotu, paljon kasvattajia	Lisätään koirien määrää ilman tarvittavaa tietoa suvuista ja sairauksista	Saadaan lisää aktiivisia kasvattajia ja harrastajia rotujärjestöön
Osallistuminen näyttelyihin on runsasta	Käytetään vain näyttelymenestyjiä jalostukseen	Erisukuiset koirat löytyvät helpommin
Monimuotoisuutta vielä löydettävissä	Yksittäiset koirat lisääntyvät liikaa	Käytetään myös harvinaisempia sukuja jalostukseen
Huomioidaan enemmän luonneominaisuuksia jalostusvalinnoissa	Ääniarkuus lisääntyy entisestään	Rohkeus, avoimuus ja pelottomuus lisääntyy
Liioittelematon rakenteellisesti terve rotutyyppejä	Käytetään terveystutkimattomia koiria jalostukseen	Koirien hyvinvointi lisääntyy tutkimuksien myötä
Ei erillistä käyttölinjaa	Käytännön metsästyskoirat vähenevät	Käyttölajeihin lisää osallistujia
Aktiivinen keskusteluilmapiiri	Poteroitutaan eri kuppikuntiin	Yhteistyötä rodun hyväksi

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

2025
Tehtävä tai projekti
Ulkomuodon jalostustarkastus
Käyttäytymisen jalostustarkastus
MH-luonnekuvaus
Seurataan PEVISAn ja JTO:n toteutumista ja vaikutusta rotuun
Osallistutaan tuomarikoulutuksiin tarvittaessa
Julkaistaan terveystiedoista tilastoja lehdessä / web
Päivitetään terveystiedot
Päivitetään käyttäytymiskyselyä
Ylläpidetään pentuvälitystä
Ylläpidetään urosluetteloa
Ylläpidetään geenitestituloslistaa

Ylläpidetään terveystietolistaa
Annetaan jalostusneuvontaa ja vastataan kirjallisiin jalostusneuvontapyyntöihin
Pyritään saamaan lisää erisukuisia uroksia urosluetteloon
Pyritään järjestämään käyttöleiri
Esitellään käyttölajeja jäsenistölle harrastajamäärän lisäämiseksi

2026

Tehtävä tai projekti

Ulkomuodon jalostustarkastus
Käyttäytymisen jalostustarkastus
MH-luonnekuvaus
Seurataan PEVISAn ja JTO:n toteutumista ja vaikutusta rotuun
Osallistutaan tuomarikoulutuksiin tarvittaessa
Uusitaan tuomarikoulutusmateriaali
Julkaistaan terveystiedoista tilastoja lehdessä / web
Ylläpidetään pentuvälitystä
Ylläpidetään urosluetteloa
Ylläpidetään geenitestitulostaa
Ylläpidetään terveystietolistaa
Annetaan jalostusneuvontaa ja vastataan kirjallisiin jalostusneuvontapyyntöihin
Pyritään saamaan lisää uroksia urosluetteloon
Pyritään järjestämään käyttöleiri
Esitellään käyttölajeja jäsenistölle harrastajamäärän lisäämiseksi

2027

Tehtävä tai projekti

Ulkomuodon jalostustarkastus
Käyttäytymisen jalostustarkastus
MH-luonnekuvaus
Seurataan PEVISAn ja JTO:n toteutumista ja vaikutusta rotuun
Osallistutaan tuomarikoulutuksiin tarvittaessa
Julkaistaan terveystiedoista tilastoja lehdessä / web
Ylläpidetään pentuvälitystä
Ylläpidetään urosluetteloa
Ylläpidetään geenitestitulostaa
Ylläpidetään terveystietolistaa
Annetaan jalostusneuvontaa ja vastataan kirjallisiin jalostusneuvontapyyntöihin
Pyritään saamaan lisää uroksia urosluetteloon
Pyritään järjestämään käyttöleiri
Esitellään käyttölajeja jäsenistölle harrastajamäärän lisäämiseksi

2028

Tehtävä tai projekti
Ulkomuodon jalostustarkastus
Käyttäytymisen jalostustarkastus
MH-luonnekuvaus
Seurataan PEVISAn ja JTO:n toteutumista ja vaikutusta rotuun
Osallistutaan tuomarikoulutuksiin tarvittaessa
Julkaistaan terveystiedoista tilastoja lehdessä / web
Ylläpidetään pentuvälitystä
Ylläpidetään urosluetteloa
Ylläpidetään geenitestitulostaa
Ylläpidetään terveystietolistaa
Annetaan jalostusneuvontaa ja vastataan kirjallisiin jalostusneuvontapyyntöihin
Pyritään saamaan lisää uroksia urosluetteloon
Pyritään järjestämään käyttöleiri
Esitellään käyttölajeja jäsenistölle harrastajamäärän lisäämiseksi

2029
Tehtävä tai projekti
Ulkomuodon jalostustarkastus
Käyttäytymisen jalostustarkastus
MH-luonnekuvaus
Päivitetään JTO
Päivitetään PEVISA
Osallistutaan tuomarikoulutuksiin tarvittaessa
Julkaistaan terveystiedoista tilastoja lehdessä / web
Ylläpidetään pentuvälitystä
Ylläpidetään urosluetteloa
Ylläpidetään geenitestitulostaa
Ylläpidetään terveystietolistaa
Annetaan jalostusneuvontaa ja vastataan kirjallisiin jalostusneuvontapyyntöihin
Pyritään saamaan lisää uroksia urosluetteloon
Pyritään järjestämään käyttöleiri
Esitellään käyttölajeja jäsenistölle harrastajamäärän lisäämiseksi

JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksen seuraaminen

Julkaistaan vuosittain rotujärjestön jäsenlehdessä ja nettisivuilla tilastoja, kuinka yhdistelmät noudattavat JTO:n jalostussuosituksia ja kuinka PEVISA-ohje vaikuttaa jalostukseen.

Julkaistaan rodun terveystilanteesta tilastoja vuosittain.

7. LÄHTEET

Suomen Kennelliitto Koiranet jalostustietojärjestelmä

<https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?R=345>

Rodunkehitys:

Yhdistyksen tiedot ja Michael Worboys Inventing Dog Breeds: Jack Russell Terrier

<https://humanimalia.org/article/view/9524/10058>

Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

Sukusiitos

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/sukusiitos>

Sukukatkerroin:

Laura-Marja Vilppo

Tehollinen populaatiokoko

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>

Kymmenen koirarodun perinnöllinen monimuotoisuus, 2011

<https://helda.helsinki.fi/items/086f33de-fc53-44e6-865e-fd11769a28b6>

Populaatorakenne ja geneettinen heterogeenisyys, 2013

<https://doi.org/10.1016/j.tvijl.2012.08.009>

Monimuotoisuustutkimus,2020: Genetic variations and dog breed identification using inter-simple sequence repeat markers coupled with high resolution melting analysis.

<https://peerj.com/articles/10215/>

Polvilumpion sijoiltaanmeno, patellaluksaatio: ELT Anu Lappalainen, Kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion-sijoiltaanmeno-patellaluksaatio>

Silmäsairaudet

Suomen Kennelliiton silmäsairaustyöryhmä

<https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>

Atopia

ELL Nina Mahlanen, Eläinklinikka Peninkulma

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-atopia>

Epilepsia

ELL Nina Mahlanen, Eläinklinikka Peninkulma

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-epilepsia>

Legg-Perthes

ELT Anu Lappalainen

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/legg-perthes>

Perinnölliset selkämuutokset

ELT Anu Lappalainen, ELT Saikku Bäckström

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

ELT Anu Lappalainen

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>

Kyynärnivelen inkongruenssi, ELT Anu Lappalainen, Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/kyynarnivelen-kasvuhairiot>

Maksashuntti, diagnostiikka ja hoito ELL Sari Mölsän luentomateriaali

<https://sksk.fi/wp-content/uploads/2020/06/Sari-M%C3%B6ls%C3%A4-Maksashunttien-diagnostiikka-ja-hoito.pdf>

Koirien ekstrahepaattisen maksashuntin hoito ja toipuminen leikkauksen jälkeen, ELK Anne Huttunen Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkielma Pieneläinkirurgian oppiaine Eläinlääketieteellinen tiedekunta Helsingin Yliopisto 2015

<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/42e286a9-033a-45d6-8f12-dc1e1e7a2341/content>

Mucosele

<https://pyynikelainlaakarit.fi/ajankohtaista/mika-on-mukoseele/>

Elinikätutkimukset

Life tables of annual life expectancy and mortality for companion dogs in the United Kingdom, 2022

<https://www.nature.com/articles/s41598-022-10341-6>

Longevity of companion dog breeds: those at risk from early death, 2024

<https://www.nature.com/articles/s41598-023-50458-w>

Piebaldismi ja kuurous

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiranhyvinvointi/kuurouden-taustaa>

<https://link.springer.com/article/10.1186/1746-6148-3-31>

<https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2012.02.018>

Kondrodysplasia, Luke: Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/554104/luke-luobio_108_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jackrussellinterrierin jalostuksen tavoiteohjelma 2018–2024

<https://jackrussellinterrieri.fi/wp-content/uploads/2020/01/jto2020.pdf>

Mydogdna

<https://mydogdna.com/pages/breeds>

Norja

<https://www.nkk.no/registrering/registreringsstatistikk/>

Iso-Britannia

<https://www.thekennelclub.org.uk/media-centre/breed-registration-statistics/>

Italia

<https://www.enci.it/libro-genealogico/razze/jack-russell-terrier>

Ruotsi

https://hundar.skk.se/avelsdata/Flikar.aspx?sida=Ras_info&id=340

Ranska

<https://www.centrale-canine.fr/recherche/documents?searchQuery=&typeFilter=736>

Australia

<https://dogsaustralia.org.au/about-dogs-australia/statistics/>

8. LIITTEET

1. Rotumääritelmä
2. Jalostustoimikunnan ohjesääntö